

FLACARA

nr. 19 (68) - 1 octombrie 1955

Toamnă bogată!... În piețele orașelor noastre, e abundență de produse și mare afinență de cumpărători. În fotografie: un colț al pieței „28 Martie” din București

Fotografie de S. STEIN

COPERTA I: Minunat vlăstar al Chinei noi! Deși n-are decât șase anișori, micuțul Suen Yu-și este un virtuos mînuitor al instrumentului popular chinezesc t-hu.

Fotografie de CEN ME

COPERTA a IV-a: De strajă pe țărmul mării.

Fotografie de M. IVAN

SĂRBĂTOAREA

Sărbătoarea recoltei la gospodăria colectivă din Smulți, raionul Bujor. În curte, sînt întinse mese și bănci pe picioare adînc bătute în pămînt. Flutură stegulețe roșii și tricolore, s-a amenajat o scenă apăsată cu covoare, masa prezidențială e învelită cu roșu.

Colectiviștii au lucrat toată ziua și toată noaptea. Sînt cinci sute de oaspeți sau poate șase sute — și sta nu-i glumă. Ai nevoie de o asă cu farfurii și tacîmuri, de un bec cu sticle, de o stivă de abare, de atîtea crățiți cu friptură, încît, sub greul lor, să se ăstoarne carul, ca la arie. Dacă-i erbare, încalte serbare să fie! Lîngă mine, un omuleț rotofei trîmbă din nas. Stă țepăn în esta lui cenușie, cu pantaloni leumarin, scortșoși, și încălțat cu antofi de tenis și mormăie:

— Propagandă, măi, asta-i propagandă.

— Să fiți voi ai dracului — răsunde un năsos — v-ați obișnuit cu șmecheria! Noi luăm, măi, 16 ile de grîu, ovăz, porumb, una este alta la zi-muncă. Bașca un eu de avans, bașca mierea, brînză și ce-o mai fi. Vreo patruzeci de lei pe zi. Ei, și-aici sînt, la masă, oșii, caș, friptură, bere, struguri. Vreo zece lei de om, la preț de raș! Inchipuie-ți că eu am patru aspeți. Dar sînteți aproape cinci sute. Păi, v-am putea ține, să fiți și două mii — nu cinci sute! Care masăzică, aș ține cu friptură și pătură, eu singur, patru oameni, măi. Ia fă și tu o propagandă din asta!

Celălalt făcu semn cu mîna.

— Da' ce, crezi că nu m-ar ine cureaua?

— Nu te ține, mă, nu te ține! Nici pe noi nu ne-o fi ținut an'. Da' acu', da. Să vezi numai cînd i-o lua alde Jiglău cota. O să pargă autocamionul, mă.

— Care autocamion?

— Al nostru. Tot de propagandă, am cumpărat! Am mai făcut și trei grajduri de propagandă, un pătuleț, facem crescătorie de păsări, am dat drumul la sezonieră cu 120 de copii. Propagandă, deh!...

Celălalt ridică din umeri.

— Ei, mă, ăla de colo! Vorbește rumos cu oaspeții! — spune, tînd, cineva din consiliul de conducere al gospodăriei. E doar prima sărbătoare a recoltei în gospodăria noastră...

★

Și ce dacă-i prima? Parcă autocamioane au mai fost? Sau laborator cu microscop? Sau aparate de radio atît de mari?...

Dar oamenii nu se miră de nimic. Ca și cum toate acestea li s-ar fi cîvenit de mult și au ajuns la înșii abia în 1955, întîrziînd din cîine știe ce pricină. Da, la prima vedere, colectiviștii iau lucrurile

ca de la sine înțelese, dar ia zgîndără-i puțin...

... După deschiderea festivă, a urmat vizitarea grajdurilor. Acolo, s-a dat drumul cirezii de boi — 200 de capete. Mici, cenușii, cu coarne lungi — boi moldovenesti. Și nu prea grași.

Un țăran din Stoicani rîde: — Aștia au adunat toate vitele din sat. Cine știe cum le-au adunat aici. Uite, pătatul ăla îl cunosc; e al unui individual, al lui Niculae... Niculae... dracu' mai știe cum îi zice.

— Al cui e? — întrebă mieros un smulțean.

E un om mai în vîrstă, cu dinți de argint, rumen, zîmbitor.

— A lu'... a lu'... — se frămîntă stoicăneanul.

— Elelei, ciupercarul! — spune zîmbind răutăcios cel din Smulți. (Țăranilor din Stoicani le-a mers vestea că umblă după ciuperci în

loc să iasă la vreme la seceră și la treieris). Elelei, ciupercarul... Oho, Joian — strigă el. Joian, Joiaane, fiuuu, fiuuu — și fluieră cu două degete în gură.

Boul pătat stă o clipă în loc, apoi vine agale spre dînsul.

— Al meu a fost boul — spune smulțeanul cu blîndețe prefăcută. Acu' patru ani, l-am dus la colectivă. Aveam puține vite atunci. Din sat... doar să le dăm noi — nu să adunăm de la ei... Și nu numai vite. Nimic n-aveai ce scoate înainte din satul ăsta. Doar ciuperci. Cînd aveai nevoie de ciuperci, băteau toba și numai ce le vedeai că vin singure. Burta înainte, albe, pălăriile pe cefe — cum le stă bine la negustorii... Că ele, ciupercile, cam așa arată: ca negustorii...

Colectiviștii din Smulți rîd gros, bătîndu-și palmele de solduri și nu se feresc de loc de praful fin,

dens, asemeni unei perdele protectoare de fum, care plutește în jurul cirezii.

★

Costache Jiglău are cu familia sa peste 800 de zile-muncă și ia acum avansul. Ei, cu ăsta greu ai fi dovedit să-i dai avansul în căruțe. Dar cu două autocamioane, merge. Moș Jiglău își saltă sacii, ajutat de băieți. „...Șais'pe, șapte' spe...“ A asudat de tot, autocamionul s-a burdușit, dar socotitorul numără înainte: „nouă'spe... douăzeci...“ Băieții se îndreaptă de șale; „Gata! O să mai facem un drum!“ Și mașina pornește. Are două steaguri în față, iar bătrînul Jiglău privește biruitor în jur, înveselit, emoționat, amețit de gălăgie. (Pe lîngă oaspeții țărani, mai sînt și ziaristi, și operatori de la cinematografie, care, în căutare de planuri, se urcă ba pe case,

Moș Costache Jiglău și flăcăii săi încarcă în camion sacii cu grînele primite ca avans

...la trec sub autocamion, vorbesc
aleargă, asudă.)

— Măi — spune el deodată —
cînd o să mă vedeți în film, o să
spuneți: „Asta-i tata, mă!”

O clipă se face liniște.

— Asta-i tata, mă! — repetă bă-
trînul rar, ca și cum el însuși ar
desluși ceva grozav, nemaiauzit
în cuvintele astea.

— Doi frați am avut — spune
Jiglău, fără legătură — doi, și
amîndoi au rămas pe front. Eu am
umblat concentrat șase ani. Tata
a murit în 1917. Da' eu am scăpat...

Și se miră singur de asemenea
întîmplare.

— Parcă-s Mitrea Cocor, ai?
Da' eu, neică, merg cu autocamionul,
cu muzica (muzica sînt
aparatele operatorilor de cinema-
lograf).

— Asta-i tata, mă — se aude
deodată, deasupra grupului.

Cele cîteva cuvinte au, desigur,
ceva deosebit, altfel n-ar pluti
astfel, ca un refren.

— Hei, gata — strigă bătrînul.
Gata! Acasă!

Copiii din sat sar și se atîrnă de
mașină, se cațără pe saci. Asta-i
autocamionul din fruntea coloanei.
Acasă la Jiglău, sînt și fetele lui.
Zece copii are cu totul. Cu el și
cu nevastă-sa, deci, 12 guri. A
venit în colectivă cu șapte hectare.
Înainte cît grîu punea pe ele, cît
mai dădea impozit, cît mai păstra
de sămînță, abia de-i rămînea la
vreo două mii de kilograme. Și
acum, iată că a luat două mii cinci
sute numai avans!

— Dar stați — spune el — stați
puțin.

Și ne duce la coșarul cu porumb.
E plin cu coceni pînă la jumătate.

— Care vasăzică avem și pro-
vizii — zice el. De la un an, la
altul.

Provizii de la un an, la altul!
Cîte veacuri s-au zbatut țărani
moldoveni să înnoade capetele
curelei! Și aici era un nod de
jumătate de coșar!

— Cerealele n-am unde să le bag

Cereale, fructe, legume, miere... Nimic din ceea ce colectiva a recoltat anul acesta nu
lipsește de la standul pe care ni-l prezintă colectivitul Costache Tofan.

toate — spune moșul sever. I
dau la comerțul de întîmpinar
lau tablă. Ii fac o casă băiatul
și-l însor.

— Cum așa „casă”? Deodată!

— Păi, doar n-o să aștepte șap
ani! Cînd este de unde...

Și-a periat pălăria și iese
poartă, îndreptîndu-se spre cole
tivă. În drum, din praf, un puș
descult și cu pantalonii spar
strigă tare, nefiresc de tar

— Asta-i tata, mă!

★

În vreme ce se punea masa, mu-
citorii de la uzina „Cristea Nic
lae” din Galați, cei care patronase
gospodăria, înălțau scena. Oaspe
țărani, așezați la mese, vorbea
cu aprindere. Luaseră cuvînt
înainte, ca să discute cele văzute
gospodărie, în cadrul unei ședin-
cam lungi, dar mai aveau cîte ce
de spus „despre organizare”. M
tare vorbea un om cu vestă cenuș
cu pantofi de tenis, cu pantalon
țepeni, albaștri.

— E drept, vitele-s cam slab
dar organizare este!

— Olio, tu ești ăla cu propo-
ganda, de azi dimineată! — spu-
un smulțean năsos.

— Eu, da' omul se mai schimb
la idei. Ați făcut ogorîtul de toam
la timp, ați făcut grajdurile, în
scot pălăria...

— Zi-i atunci, tăticle! — țip
smulțeanul către primul voris
Un hariton răgușit, gros, oache
își azvîrli vioara în sus și răcn

Cîte drumuri tot le baaaat.

Oaspetele zîmbi. Nu i se mai a-
zea vocea. Ridică sticla de bere su
și ciocni. După mișcarea buzelor,
deosebea: „Să trăiască colectiva di
Smulți! Pînă în două zile, bag
eu cerere. La noi, peste tot o
facem așa!”

După cîte se părea, încep
să facă... propagandă.

C. BACI

Fotografii de A. MIHAILOPC

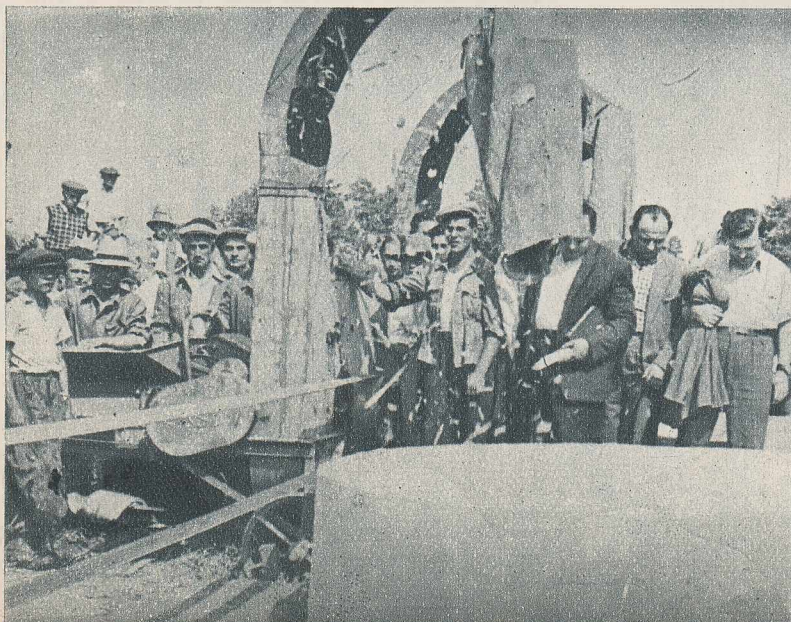
AJUTOR PREȚIOS

În cursul lunii septembrie țara
noastră a fost vizitată de o dele-
gație de specialiști sovietici din
domeniul agriculturii din care au
făcut parte Serghei Stepanovici
Praksin, conducătorul delegației,
Aleksei Aleksandrovici Berezovski,
Feodor Ivanovici Dubkovețki și
Nicolai Sofronovici Korobkin.

Din această vizită a specialiș-

tiilor sovietici. Lucrătorii din agri-
cultura țării noastre și în special
crescătorii de animale și-au însu-
șit noi și bogate învățăminte. Atît
la referatele ținute de membrii
delegației cît și la demonstrațiile
practice de recoltare și însilozare
separată a știuleților și tulpinelor
de porumb, făcute la Livedea,
regiunea București, Sîfîndrei, re-

Aspecte de la demonstrația practică privind recoltarea și însilozarea separată a știuleților
și tulpinelor de porumb, făcută de specialiștii sovietici la Iclod.

giunea Timișoara, Iclod, regiunea
Cluj, Agigea, regiunea Constanța
și Secueni, regiunea Iași, au asistat
un mare număr de ingineri agri-
onomi și zootehniști, muncitori din
gospodăriile agricole de stat și co-
lectiviști. Mulți dintre participanții
la demonstrațiile practice, mulțu-
mind specialiștilor sovietici pentru

cunoștințele ce le-au fost împă-
tășite, și-au luat angajamentul să
răspîndească și mai departe bogat
experiență sovietică.

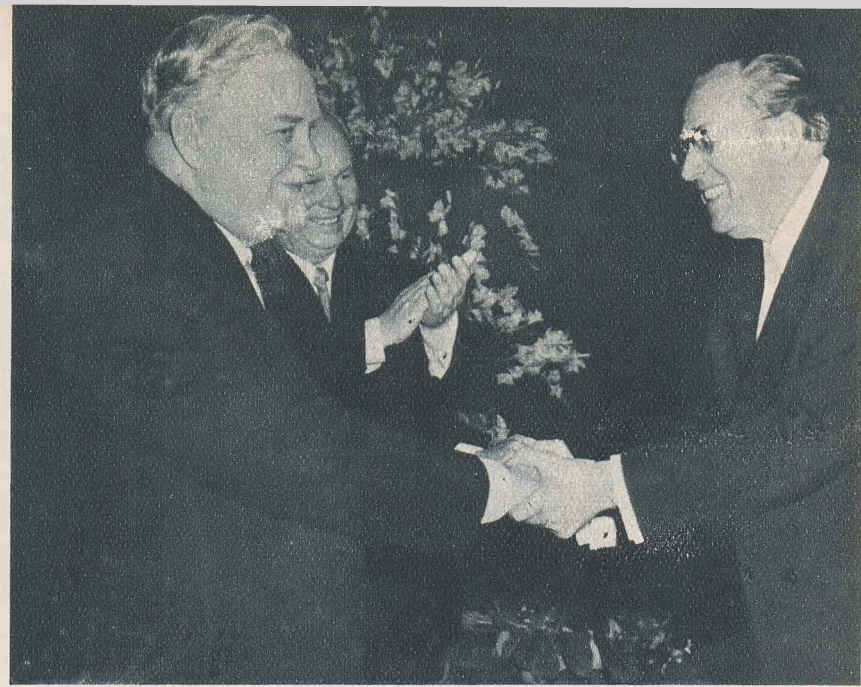
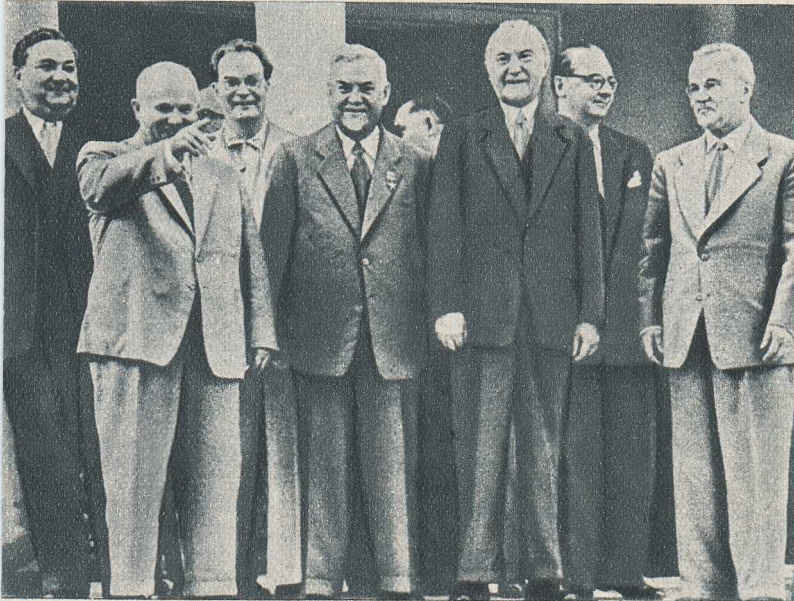
Vizita specialiștilor sovietici
constituit o nouă manifestare
prieteniei romîno-sovietice.

Fotografii de I. MICLE
correspondent - Cluj

N. S. Korobkin (primul din stînga) și A. A.
Berezovski (al doilea din stînga) răspund
întrebărilor puse de participanții la demon-
strația practică de la Iclod.

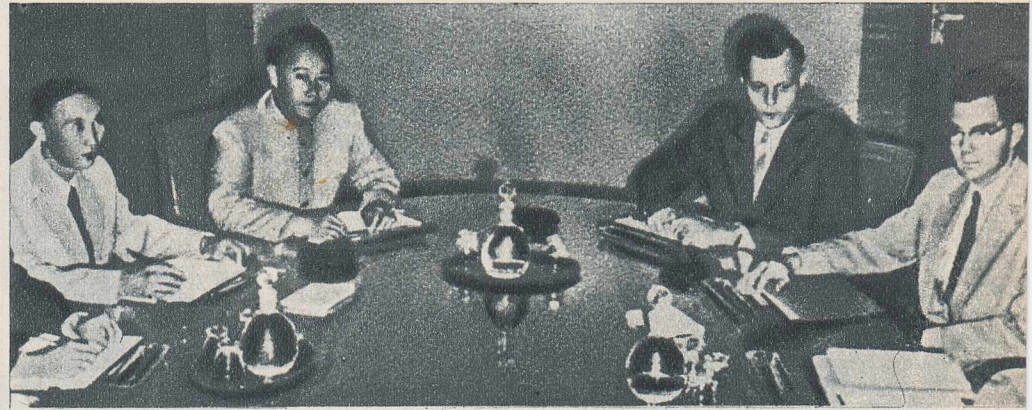
ÎN SPIRITUL GENEVEI, ÎN INTERESUL PĂCII

Lunile care au urmat istoricei Conferințe de la Geneva a șefilor guvernelor celor patru puteri au fost marcate de noi inițiative de pace ale Uniunii Sovietice. Printre acestea, și tratativele succesive ale delegației guvernamentale a U.R.S.S. cu delegațiile guvernamentale ale R. F. Germane și R. D. Germane. În fotografia din stînga (de la stînga, la dreapta) : C. SCHMID, N. S. HRUȘCIOV, M. G. PERVUHIN, N. A. BULGANIN, K. ADENAUER, dr. H. von BRENTANO și V. M. MOLOTOV. În fotografia de sus : OTTO GROTEWOHL (în dreapta) strînge cu cordialitate mina lui N. A. BULGANIN. În mijloc, N. S. HRUȘCIOV.

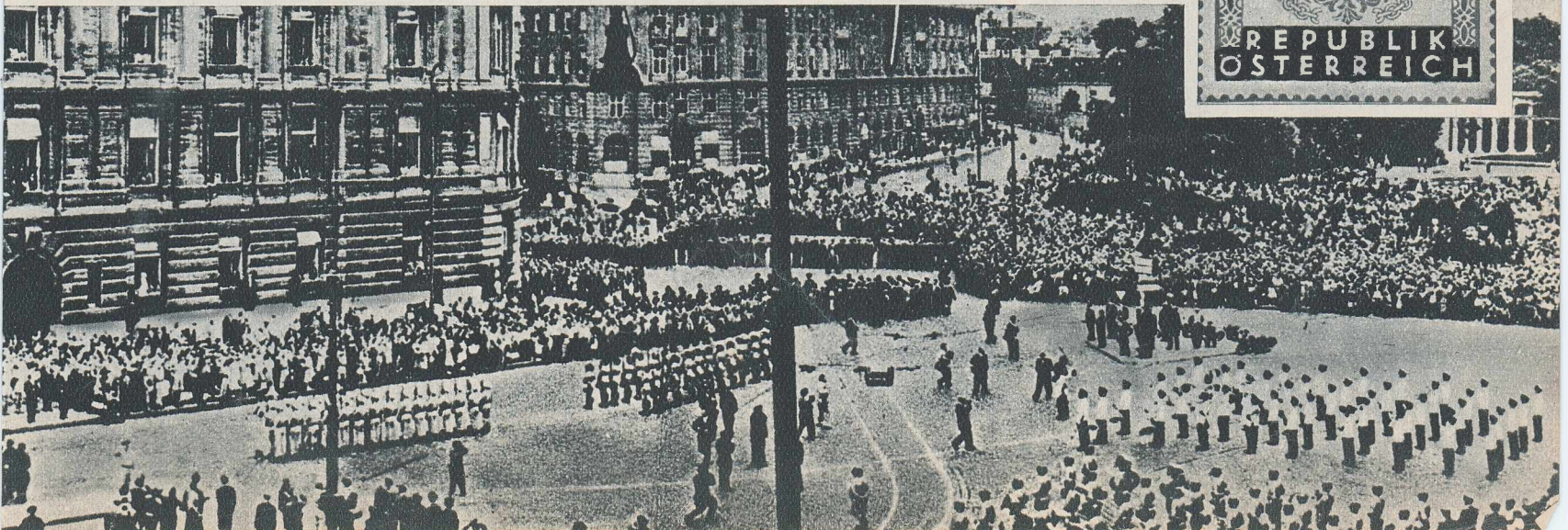
În urma tratatelor sovieto-finlandeze, a fost prelungit pe încă 20 de ani Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală, încheiat între U.R.S.S. și Finlanda în 1948. În fotografie : președintele Republicii Finlandeze I. K. Paasikivi (în stînga) și U. Kekkonen, primul ministru al Finlandei, conducătorii delegației finlandeze la tratativele de la Moscova.

Și tratativele americano-chineze la nivelul ambasadorilor care au avut loc la Geneva s-au încheiat printr-un acord potrivit căruia atît cetățenii chinezi aflați în S.U.A., cît și cetățenii nord-americani care se află în R. P. Chineză se pot repatria dacă doresc aceasta. În fotografie, un aspect din timpul tratatelor americano-chineze.

O fotografie istorică. În Piața I. V. Stalin din Viena are loc o mare paradă militară, prin care trupele sovietice, americane și engleze și iau rîmas bun de la poporul austriac. După cum se știe, Uniunea Sovietică și-a retras trupele din Austria încă înainte de termen, la 9 septembrie 1955. În dreapta : timbrul emis de guvernul Austriei independente și neutre în cinstea încheierii Tratatului de Stat cu Austria.

fotocronica
FLACARII

O zi obișnuită

Soarele a urcat de câteva sulii deasupra orizontului. În curtea cazarmii, subunitatea de transmisioniști, al cărei ajutor de comandant este sergentul-major Pricop Vasile, așteaptă comanda de a porni spre locul unde va executa tema de lucru.

De cu seară, în ora de pregătire a comandanților de grupe pentru a doua zi, locotenentul-major Ion Bălan, comandantul subunității, le spusese că astăzi, în cadrul programului de instrucție, subunitatea va avea de executat o temă de luptă în care sînt prevăzute trecerea unui rîu și instalarea unui post telefonic înaintat.

Prima parte a programului din dimineața aceasta — începînd cu înviorarea, spălătul de dimineață și sportul, și sfîrșind cu cursurile teoretice din sala de specialitate și lecția politică — a fost îndeplinită. Acum, echipată cu tot materialul necesar executării temei de luptă — mosoare cu cablu, aparate telefonice, truse — subunitatea e gata de plecare. O comandă scurtă și coloana se pune în mișcare, cîntînd despre patria a cărei muncă pașnică o apără soldații Armatei noastre Populare. E atîta dragoste

de viață pe chipurile soldaților, încît în drumul de la cazarmă pînă la locul de instrucție, trecătorii se opresc să-i privească. Și nu este o simplă întîmplare că fețele privitorilor sînt tot atît de încrezătoare!...

Crîngul în care se desfășoară tema de luptă este străbătut prin mijloc de apă adîncă a unui rîu. De pe unul din maluri, ochii unei grupe de soldați cercetează cu atenție locul pe unde va traversa cablul telefonic.

— Nu-i ușor să treci pe malul celălalt cu bobinele și aparatele

în spate

— spuse încet soldatul frunțaș Moza Gheorghe.

Sergentul transmisionist de frunte Munteanu Gheorghe, comandantul grupeii care trebuie să execute trecerea, rămase cîteva clipe gînditor. Într-adevăr, în locul unde se aflau ei, rîul cotea brusca la dreapta, iar lîngă malul celălalt apa se învolbura în vârtejuri. Și, totuși, trecerea trebuie efectuată...

Vocea sergentului sparse tăcerea care domnise cîteva clipe:

— Soldatul frunțaș Lupășcu Nicolae, soldatul Pentec și încă doi înțători buni vor trece pe malul celălalt! Într-un sfert de oră, postul telefonic trebuie să funcționeze! Soldatul frunțaș Lu-

pașcu a fost primul care a luat în spate samarul și s-a avîntat în undele tulburi ale rîului. Îndată, l-au urmat și ceilalți.

Sub mal, apa se învolbura parcă din ce în ce mai îndărătnic. La început, de-abia trecea de carimbul cizmei, apoi, deodată, ajunse la brîu, la piept, la bărbie... Soldații ridicaseră deasupra capului trusa și aparatul telefonic și înaintau încet, pipăind fiecare pas înainte. Din cînd în cînd, cîte o adîncitură în albia rîului îi făcea să dispară cîteva clipe sub apă, apoi iar ieșeau la suprafață și înaintau. Sergentul Munteanu le urmărea fiecare mișcare, gata să intervină în orice moment dacă ar fi fost nevoie.

Curînd, putu să răsuflă ușurat. Tovarășii săi se apropiaseră de mal. Se vedea aceasta după apa care le bătea trupurile din ce în ce mai jos. Acum, s-au prins de craca unui copac doborît de furia apei, s-au mai opintit o dată și în cîteva clipe au fost pe mal, unde au dispărut înghițiți de tufisurile dese. Numai firul telefonic

întins mai arăta că ei trecuseră pe acolo. Curînd, pe acest fir, vocea a început să comunice:

— Tovarășe comandant, misiunea a fost îndeplinită. Postul înaintat funcționează în bune condiții. Așteptăm noi ordine...

Comandantul grupeii era bucuros. Ostașii săi s-au dovedit și de ast dată bine pregătiți. Și nu ezită să le spună și lor, mai tîrziu, în inapoierea spre cazarmă, ceea ce gîndea în acele clipe...

Deși foamea nu le dădea răgaz să vorbească prea mult, iar mîncărurile îi imbiau cu mirosul lor la masa de prînz discuțiile erau vii. Soldații își aminteau amănunt din timpul executării temei de luptă și le comentau.

Și tot despre felul cum și-a îndeplinit misiunea se auzeau frînturi de discuții și în timpul orele culturale din după-amiaza aceleiași zile, în pauza dintre două cîntece executate cu foc la chitară de sergentul Dragoș Gheorghiu...

A doua zi îi așteptau alte teme, alte izbînzii pe drumul însușirii măiestriei militare.

N. RĂȘINAR

Fotografii de I. MARINOI

Sub cele dinții raze de soare, ostașii își oțelesc trupurile într-un exercițiu de gimnastică. Lecția politică.

Încă puțin... și misiunea va fi îndeplinită.

„Cu cîntec, înainte, marș!”

„Și acum începe transmisiunea.

Întreținerea armamentului în bune condiții este una dintre cele mai de seamă preocupări ale ostașilor.

În orele de repaus.

Prin cabluri și fire

de Maria ARSENE

Fotografii de A. ROSENTH

Și deodată s-au aprins luminile. Prin fire aeriene, prin cabluri subterane, pe întreaga țesătură de linii — șireturi de aramă învelite în hîrtie uleioasă și bumbac, buchete de sîrme cît ața, acoperite cu cauciuc și mătase, odgoane cu miezul de metal, mai groase ca degetul ori brațul, înfășurate în triple mantale de metal, cauciuc și fibră — curentul electric pornește năvalnic.

Strălucesc bulevardele prinse în dublul șirag de globuri mari, albe, mate. Soarele, dispărut cu o oră în urmă în spatele celui mai înalt bloc, revine în tuburile cu neon ale vitrinelor. Ferestrele clădirilor sînt cuprinse subit de febră și scînteiază în tonuri diferite — de la potolit la strident. Ochiul ciclopice ai tramvaielor își dezlipesc pleoapele.

La etajul VIII, într-o garsonieră, în fața planșei, studentul de la politehnică își termină proiectul. Un bec de 60 wați, prins în găoacea lămpii cu picior, îi luminează masa de lucru. În camera liniștită, cu pereții acoperiți de tablouri și de rafturi pline cu cărți, scriitorul așterne pe ogorul hîrtiei, bătut de lumina becului albastrui, gînduri, fapte, caractere. În sala de operație, un glob mare își trimite puternicele raze peste abdomenul deschis al bolnavului... Bisturiul electric murmură o melodie optimistă: un bolnav operat urgent va fi salvat

de la moarte! În hala uriașă a uzinei, strungurile, conduse de echipa de noapte, lucrează de zor. Cuțitul de vidia mușcă scrișnind, la adîncime socotită, carnea argintie a metalului. În clasele școlilor serale, a început o nouă lecție, după program. Restaurantele luminate „a giorno“ sînt arhipline. La încercările de străzi și bulevarde, stopurile avertizează prudent pietonii și conducătorii vehiculelor. În ateliere, în fabrici, pe scenele teatrelor, în cabinele operatorilor de cinematografe, la abator, în brutării și în tipografii, de la motoarele frigoriferelor aflate sub planșeele de beton ale halelor și pînă la becul lunguieț din gura telescopului Institutului astronomic, pretutindeni, peste tot, în toate colțurile și locșoarele unde se află omul, în orașe sau sate, la muncă, la odihnă sau distracție, energia electrică, forța aceasta puternică, minunată și nevăzută, este aproape întotdeauna prezentă. Modestă, anonimă, nepretențioasă.

O cameră mare, spațioasă. Pereții sînt acoperiți cu tablouri din metal. Tablourile sînt împănate de voltmetre, ampermetre, aparate de înregistrare grafică și fonică, relele întrerupătoare, butoni, becuri de semnalizare și alarmă...

Mai sînt blocuri de comandă cu manete, ceasuri de control, iar în

mijlocul încăperii se află o masă cu registre, condici și cîteva telefoane.

Acolo, l-am găsit pe șeful de tură Gheorghe Alexandrescu, de la uzinele Grozăvești, privind aparatele, controlînd indicatoarele, primind comunicări la telefon și dînd dispoziții urgente, manevrînd butoane, manete...

Prima impresie ce mi-a făcut-o a fost aceea a unui funcționar ce îndeplinește o muncă liniștită, monotona, fără trudă, lipsită de neprevăzut, absolută de griji. Cam așa: învîrți o mîner și stai. Te uiți la voltmetru și taci. Apeși pe un buton, după care mai tragi de o manetă și iarăși stai. O meserie fără bătaie de cap, în care efortul pare un tabiet, iar titularul un pensionar maniac cu ticuri și zgîieli pe pereți...

A trebuit să stau cîteva zile alături, să-i urmăresc atent mișcările, să întreb, să cercetez și să mă documentez, ca să pot descoperi că omul acela tînăr, cu părul blond, ondulat, privirea ageră și zîmbetul pe buze, îndeplinește o funcție în care, pe lîngă o înaltă calificare profesională, se mai cer și o excesivă atenție, o neasemuită prezență de spirit, o mare dragoste de meserie.

Alături, se află o sală cu ușile închise. O tăbliță cu desen-avertisment, îți dă fiori: un craniu și două oase.

Privesc spre geamurile ușii. O cărare de mozaic. De o parte și de cealaltă, cîte un parapet protector din faianță — înalt cît un stat de om — indică limita la care specialistul se poate apropia de barele de tensiune colorate.

Barele de cupru sînt fixate pe suporturi și izolatori speciali. Ele primesc, din generatoarele uzinei, milioanele de wați necesare consumului. Tensiunea este atît de puternică la bare, încît, de la 20 cm distanță, fără atingere, orice ființă vie este carbonizată.

Echipei cu care lucrează șeful de tură Gheorghe Alexandrescu i se mai spune și „echipa tineretii“. Și iată pentru ce: primul-ajutor, tabloul Nicolae Dinuță, are 27 de ani. Petre Baicu, al doilea ajutor, care îndeplinește și funcția de electrician în stație, are numai 19 ani. Controlul aparatelor, din oră în oră, și al diagramelor îl face Marcela Paraschivescu, în vîrstă de 20 de ani.

Mai sînt doi electricieni la cazane. Ion Gherman, care are, de asemenea, 20 de ani, și Ion Stănescu, care a împlinit de curînd 50 de ani. E singurul în vîrstă. Dar asta nu strică media tineretii...

„Băieții“ din echipă îl cunosc bine pe șeful de tură Alexandrescu. Cînd lucrezi cu un om mai mult timp, te deprinzi cu felul lui de a

fi, cu stilul său de muncă. Și foarte bine aceasta într-o meserie unde mîna trebuie să se dea aproape automat creierului, răsfașurile dintre gîndire și acțiune sînt cotindu-se cu secunde.

Cîteodată, șeful de tură nu mai rostește comenzile, ci le e primă printr-un gest. Un semn abia perceptibil. O privire într-un anumit fel, atunci cînd operația nea la tablouri și aparate necesită maximum de urgență.

De pildă: ...Ora 9 dimineața. Oră de vînt. Barele de aramă sînt încărcate cu maximum-ul de energie disponibilă.

Deodată, claxonul semnalizat începe să zbrînfie. Aparatele indică alarmant scăderea tensiunii.

Un semn. Tabloul-prim apasă pe un buton. Un cartier oarecare nu mai primește curent. Și tot atunci, sa cazanelor este anunțată de cît șeful de tură să dea presiunea maximă.

Ce se petrece în sala cazanelor este demn de reținut.

Te poți uita direct în cazane printr-o deschizătură rotundă, cu geam colorat. La început, nu deosebești decît o vîlvătaie roșiatică-albastră. Apoi, reușești să deslușești captușeala pereților incandescenti de șmoșă, țevile prin care circula aerul și aburul, peste care se azvîrlă șerpții, într-o temperatură de peste 1000 grade, vîpăile gazului metalic.

Gherman e nădușit leorcă. Dinuță nu-i pasă. E învățat cu căldura și apoi, ce are să zică „moș“ Stănescu care-l ia uneori peste picior? Știe vorba:

— Mai trage o gușă de aer, vînt bioiule, să nu ți se pîrlească ai pile...

De la cazane, aburul pornește către turbinele aflate într-o sală la etaj. Acolo, se produce curent propriu-zis. Nu se aude decît zgîmotul obsedant al rotoarelor, ce învîrtesc cu o iuteală amețitoare. Trei mii de ture pe minut.

Privești la mașini, te uiți atît și nu zărești pe nimeni. Ba da, fund se află un om. Stă liniștit pe o banchetă și supraveghează mînașul turbogeneratoarelor care zvîrnăcesc în producție comercială zeci de mii de kilowați pe secundă.

— Curentul electric este cea mai cerută și mai perisabilă marfă. Nu o consumi — se pierde imediat. Dacă aceeași fracțiune a mîinii de secundă în care s-a produs — spune el, așa, ca să te uimească...

Jos, cazangii mai deschid cîteva guri de foc la fiecare cazan. Pălălaie gazului metan și ale injectoarelor de păcură se-nțetesc. Manometrul indică creștere de presiune. Bare

Gheorghe Alexandrescu la tablourile cu care stăpînește întreaga centrală.

Un dar pretios

de Alexandra ZIGURA

Asistentă la Muzeul de Artă al R. P. R.

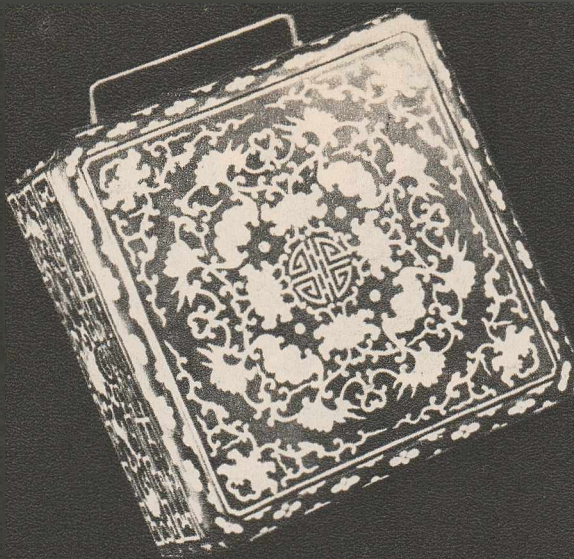
Republica Populară Chineză a făcut țării noastre un dar de neprețuit: un mare număr de obiecte lucrate de artiștii populari ai Chinei de astăzi. Le-am văzut în sala Dalles, și le vom mai vedea în diferite expoziții care vor străbate principalele orașe provinciale.

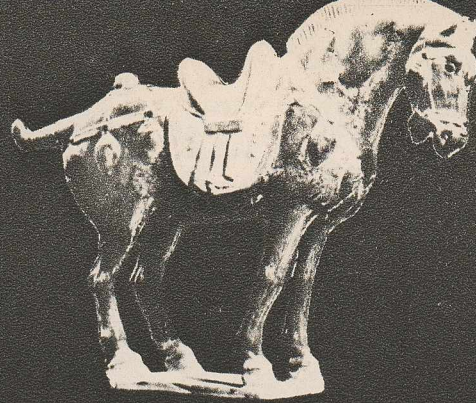
Desăvârșirea artei chineze, pe care ne-am obișnuit s-o admirăm în muzeu, ca pe un rar biect de contemplație, s-a descoperit a fi lucru de uz curent, pentru încântarea zilnică a privirilor. Frumusețea execuției e neprecuțată, în obiectele de ornament ca și în cele destinate uzului cotidian.

Meșterii populari ale căror lucrări de artă aplicată au fost expuse în vitrinele expoziției din sala Dalles își găsesc motivele atât în milenara tradiție a artei chineze, cât și în realitatea de azi. Ei realizează o legătură profundă între aceste două cîmpuri de inspirație, dovedind o înțelegere spontană a celor mai fertile căi de dezvoltare a artei. Lucrul acesta se vedește cu forță în domeniul sculpturii de mici dimensiuni, gen în care artiștii chinezi au atins culmi greu de depășit. În trecut, în ciuda canoanelor stilizării care riscau, la cererea protendadei epocii, să degenereze în formalism, artiștii au cultivat un limbaj artistic realist, chiar cînd ei trebuia să exprime un conținut simbolic. Astăzi, din nevoia de a reflecta aspectele vieții lor noi, artiștii chinezi găsesc teme noi, și, potrivit lor, apar noi trăsături ale sculpturii. Iată de pildă, tratate în același spirit realist, mica figurină de lut, reprezentînd un copil — și vădit inspirată de statura funerară chineză din epoca Tang (618—906) — alături de imaginea plină de savoare a unui copil cu o lopată, care-și trage pe mîină o mînușă uriașă, probabil a tatălui său. Aceeași viziune realistă, de data aceasta impregnată de poezie, inspiră o măturisește statueta bătrînului pășor surprins de furtună. Figura lui vorbește despre viața sa dură. Gestul cu care scrutează cerul, involburarea vestmintelor, oile adunate de teamă în jurul lui, sînt modulate cu o mare forță sugestivă. Aceeași putere de evocare se vedește în statueta lui Tu-Fu, „Luceafărul poezilor”. În expresia lui, se amestecă lirismul meditativ, cu dîrzenia combativă. Sculptorul a izbutit să redea personalitatea acestui poet al păcii și al dreptății sociale, cu finețe psihologică și cu multă căldură. O limpede măturice a gândirii creașoare a artiștilor populari chinezi este și gravura în piatră de Ting-Tien, practică de milenii în provincia Ce-Tiang. Piatra de Ting-Tien colorată divers. Sculptorul urmărește cu migălos meșteșug culorile fibrelor ei, ca să-și adapteze motivele plastice la coloritul oferit de piatră.

Pictura chineză, sfidînd simbolismul religios impus de rigide norme tradiționale, a urmărit din timpuri vechi o prezentare cît mai realistă a vieții. Inspirîndu-se din lumea înconjurătoare, pictorii povestesc în linii și culori de o gingășie și precizie uimitoare, despre viața de curte, despre viața poezilor și filozofilor sau a oamenilor simpli, despre flora și fauna țării, motiv inepuizabil de seducătoare armonii cromatice. Peisajul, cu acea caracteristică perspectivă în înălțime care subliniește a treia dimensiune a tabloului, sugerează locul geografic și momentul zilei. Precizia aceasta e rezultatul unui studiu sever și pasionat al naturii și al artei desenului.

Printre darurile ce ne-au fost făcute, se află și cîteva mici exemplare de gravură colorată care se poate confunda cu acuarela, într-aliți de transparente sînt tonurile variate și deli-

cate ale culorilor. Ele înfățișează cu fantezie figuri de femei, lucrata într-o manieră decorativă, sugerând în același timp zborul fluturilor și legănarea florilor exotice, cu lujere lungi. Virtuozitatea artiștilor populari se vedește și în ingenioasele construcții picturale, realizate din foiță colorată și lipită în straturi suprapuse pe sticlă, care reprezintă cu mult dinamism și cu o impresionantă diversitate de nuanțe și detalii imagini inspirate din folclorul chinez.

Toate calitățile picturii pe mătase sau pe hîrtie de orez, se recunosc și pe porțelanuri sau în broderiile cu fir de mătase și argint. Ornate cu motive luate dintr-o vegetație luxuriantă sau dintr-o infinit de grațioasă lume a păsărilor și a gîzelor, aceste obiecte vorbesc despre o lungă tradiție, din care artiștii de astăzi preiau și dezvoltă elementele realiste.

Arta ceramicii, a cărei perfecțiune era dictată odinioară chiar prin decrete imperiale, datează de mii de ani. Nenumărate metode de lucru s-au dezvoltat de-a lungul timpului în diferitele provincii ale Chinei. Cingteen

a devenit, cu timpul, centrul cel mai înfloritor al ceramicii. Generații de artiști sau de artizani țărani au contribuit și contribuie încă la desăvîrșirea porțelanului chinez, vesliți în întreaga lume. Dar tradiția ceramicii a cunoscut silniciile pieței imperialiste, care a determinat, prin concurență, o stagnare în dezvoltarea acestei arte. Guvernul popular a asigurat optime condiții materiale pentru dezvoltarea ceramicii. Producția porțelanului, mult sporită, dă obiecte de o bogată varietate, caracterizate prin eleganța formelor, subtilitatea coloritului și finețea desenului, și impregnate de spirit realist, care se manifestă în concordanța dintre forma decorativă a vasului și utilitatea lui.

Tehnica lacului chinezesc, cu incrustații de fildeș și sidet, are și ea un trecut de peste 2000 de ani. Foarte veche este și tehnica emailului. Actuala organizare a muncii în arta aplicată chineză ușurează mult procesul complicat de executare a acestor obiecte, realizînd o sporire considerabilă a productivității și dă răgaz artiștilor să creeze noi prototipuri.

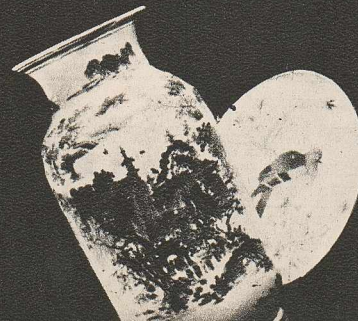
Mobila din lemn prețios și foarte rezistent

păstrează sobrietatea străvechului stil din timpul dinastiei Ming.

Pe lângă asemenea obiecte de o valoare artistică recunoscută în lume, ingeniozitatea artiștilor populari chinezi se exersează în producerea împletiturilor din fibre de palmier, de bambus sau de iarbă. Modeste lucruri de uz casnic, coșuri, evantaie, papuci, jucării sînt executate cu aceeași dragoste de frumos și — fapt concludent pentru caracterul poporului chinez — cu aceeași cinstită a meșteșugului, semn al dragostei de muncă și de oameni.

Un vechi dicțon chinez recomandă artiștilor să învețe din natură și să creeze prin rațiune. Înțelepciunea poporului a formulat astfel cerințele esențiale ale realismului, pe care actualele condiții de viață din China Populară îl îmbogățesc cu un conținut nou. Acest fapt se reflectă în cele mai mici amănunte ale creației populare chineze.

Minunatul dar al poporului chinez înseamnă pentru noi nu un simplu inventar de expoziție, ci o lecție vie de probitate artistică și de pasiune creatoare.

La mările sudului

de Euseblu CAMILAR

Ilustrații de Liqia MACOVEI

I

Cred că nici un oraș din lume nu înfățișează cumușeti mai felurite, ca orașul Kanton, seara. Miștele erau pline, din zid în zid, pînă la curțile cele mai de sus, de steaguri triunghiulare, crise toate în ieroglif roșu — firmele neguțătorilor. Pereții sînt și ei plini de ieroglife oșii, înfățișînd alte reclame, și neodihnit trece lumea cu totul nouă ca înfățișare.

Bărbații sînt înalți, subțiri și cu trăsături istinse. Femeile sînt înalte, cu părul negru, ins la tîmple și lăsat pe spate. Sînt îmbrăcate simplu, în pantaloni și bluze de mătase. Unele au sandale frumos brodate, împodobite u canafuri și cînd merg, majestuos, parcă se lintă în căldura plăcută a anotimpului unic, țara veșnică... Au ochi dulci, negri, și fața lor mintește marmura și fildeşul. Își pun la piept singură podoabă, abia văzută, însă cu atîta irească grație, încît le înfrumusețează mai are, precum o floare minusculă dă viață și trălucire unei cîmpii.

Pe străzi, se aude neînterupt clăpăiturile sandalelor, amestecate cu glasurile neguțătorilor de dulciuri, cu claxoanele, cu țîriturile sonerilor de la rikșele cu landouri.

Soldați în căști coloniale țin rînduială în urnicarul neînterupt de mașini, care cu două oți, rikșe și oameni pe jos. Trec repede gospodine cu prunci adormiți în trăistuțele din spălare, trec șiruri de care trase de bivoli și asini, i sînt pline magazinele de o lume pestriță, n necontenit frecus.

Aici se află Orientul, în toată splendoarea sa de culori, și parcă nicicînd n-ar fi călcat pe aceste locuri alți oameni, cu alte civilizații. Unde și unde, se văd case europene, ca o strilență și ca o jignire a acestei îndepărtate lumi...

Îndată ce te zăresc că ești alb, și deci cu nasul mare, copiii și tineretul se adună gloată și recontenit, oricît ai umbla pe străzi, vei auzi în urma ta clăpăiturile a sute de sandale urmărindu-te. Cum te oprești, se opresc și clăpăiturile.

Astfel, a pătît și noul Marco-Polo, autorul acestei scrieri. Oprindu-se și pornind iar, a auzit cum se opresc și cum pornesc și clăpăiturile. Întrînd noul Marco-Polo într-o prăvălie de mătăsuri, după aceea în alta de porțelanuri și în alta de fildeşuri și jaduri, următorii lui au rămas la ușă. Au pornit însă îndată după aceea, în urma noului Marco-Polo, și iar au rămas la alte uși, ascultînd cu băgare de seamă cum suna graiul lui, vrînd să afle din ce țară vine și pe ce meridian se află țara aceea...

Apoi l-au petrecut pînă la hotelul de la Fluviul Perlelor și au rămas afară cu regret, însă a doua zi l-au întîmpinat din nou, mai mulți, ascultîndu-i graiul, cercetîndu-i gesturile.

Mult a vrut Marco-Polo să-și lămurească fenomenul acestei curiozități, în orașul pe unde au intrat în China europeanii, unde a început Războiul Opiului și unde străinii de pe toate emisferile și de toate rasele și culorile erau cîndva oameni obișnuiți...

Fereastra camerei dă către Fluviul Perlelor și cu greu își poate cineva închipui priveliștea neînteruptă de pe acest fluviu.

Dinspre Marea Chinei de Sud, urcă bastimente, corăbii cu pînze, șlepuri, cargoboturi, și toate se arată la cotul fluviului alcătuiind o cetate ciudată, în mers... Se încrucișează acolo, la cot, cu alte corăbii vechi, bastimente și jonci, care cotesc și dispar spre Sud, către Hong-Kong, de unde încep mările și oceanele.

Era în amurg și două fete lopătau cu hărnicie la o barcă în formă de casă, cu ferestruicile spoite. A treia se urcase pe acoperiș, să aprindă la catarg felinarul, și barca spinteca valurile mari, stîrnite de trecerea corăbiilor și bastimen-

telor. Le lua în piept și fetele lopătau, lopătau grăbind pesemne spre casă. Femei cu copii în trăistuțe lopătau și ele, mînd roiri de jonci.

Și deodată, la cot, dinspre Nord s-a ivit o plută lungă de sute de metri. S-a văzut focul din baracă, plutași mînuind cîrmele și pluta a dispărut îndată, apucînd pesemne către Mările de Sud.

Pe chei, era un forfot neînterupt, zi și noapte. Opreau vapoare, corăbii, șlepuri, și hamalii încărcau și descărcau neînterupt saci și baloturi, oi, vite, cîrduri de mascari, lemne, butoaie, coșuri mari cu fructe, și s-a nimerit ca tot acel frămînt să fie tocmai sub fereastra hotelului, spre bucuria călătorului, care voia să prindă mult, într-un timp scurt de cîteva zile...

II

Chiar în prima seară, călătorul s-a închinat cuvios către Yang Su, cînd acesta l-a poftit la o cină tropicală. A lăsat priveliștile de pe Fluviul Perlelor și s-a înfățișat în noi, unde aștepta, în jurul unei măsuțe, soborul obișnuit. Drept în mijlocul măsuței, sta o nucă enormă de cocos, desfăcută gata, numai să ne turnăm din laptele ei în cești. Ceea ce am și făcut, cu deosebită hărnicie. Autorul cărții și-a umplut ceașca ochi și înainte de a o duce la gură, a închinat către toți cei de față, dorindu-le noroc și sănătate, spre înveselirea lor și spre țîrzia rușinare a lui.

După ce a băut laptele sălcii, și-a turnat altă ceașcă și a băut-o și pe aceea, însă fără să mai închine după obiceiul străbunilor lui, robi credincioși pînă la moarte ai cramelor...

Împrejurul nucii de cocos stăteau ciorchini de banane proaspete, ciorchini de *nu-coa*, un fel de pepeni galbeni, crescuți în pomi, *yan-tan*, un fel de mazăre enormă, *litchi*, *mungo*, *hom-pi*, bucăți de trestie de zahăr, portocale proaspete, abia coapte, măsline încă aproape verzi, atunci culesse.

Și astfel, în timp ce noi cinam, s-a înfățișat o fată cu un vas cu flori, *Y-Shian*, și cum ni l-a pus pe masă, s-a răspîndit în încăpere un parfum adînc, adormitor, ca al iasminului.

La masa aceea de seară, după ce ne-am îndes-

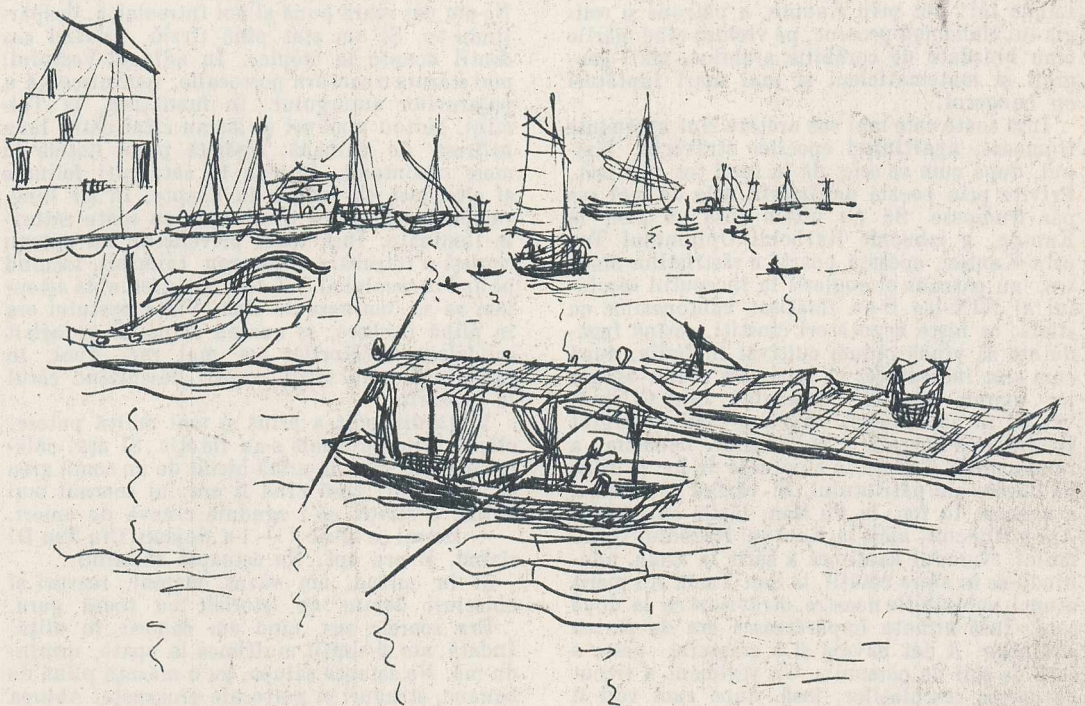
tulat din plin de rodul grădinilor și plantațiilor, după ce am mulțumit frumos gazdelor, am ascultat cu toții istoria străvechei cetăți Kanton. Istoriaea poetul Ling Sing, intrat și el în soborul nostru. Afară, jos, se auzea vuietul neînterupt al portului și clăpăitul sandalelor pe asfalt. Șuierau și huiiau sirenele. Clipeau neînterupt mii și mii de lumini multicolore, semnalizări ale vaselor în mers.

— Cinstiți oaspeți — a început Ling Sing. Se vor fi împlinind trei mii două sute cincizeci și patru de ani din vremea cînd, după istoria necrisă, ființează această așezare pe Fluviul Perlelor. Se spune anume că pe vremea aceea au venit în zbor cinci zei, fiecare în veșmînt deosebit, avînd în mîni spice de orez, iar în spinări cinci oi... Astfel, ar fi dat zeii aceia binecuvîntare acestui pămînt, să fie bogat în orez și în turme nenumărate. Iar foamea să nu se apropie de aceste locuri niciodată... Oamenii din timpuri au ridicat celor cinci zei un templu ce se poate vedea și astăzi. I se spune orașului nostru și Su-Y, adică Cetatea Spicelor, și Yang Sing—Cetatea Oilor. Demult, în dinastia Han, oșteanul Ceau Tuo a întemeiat cetatea, înzestrînd-o cu ziduri de apărare. Pînă atunci, cetatea se chema U-Uei Cin și toate casele erau de bambus. S-au păstrat pînă azi două pagode din acele timpuri.

III

S-a oprit Ling Sing pentru o clipă de reculegere. A ascultat vuietul portului. A reluat:

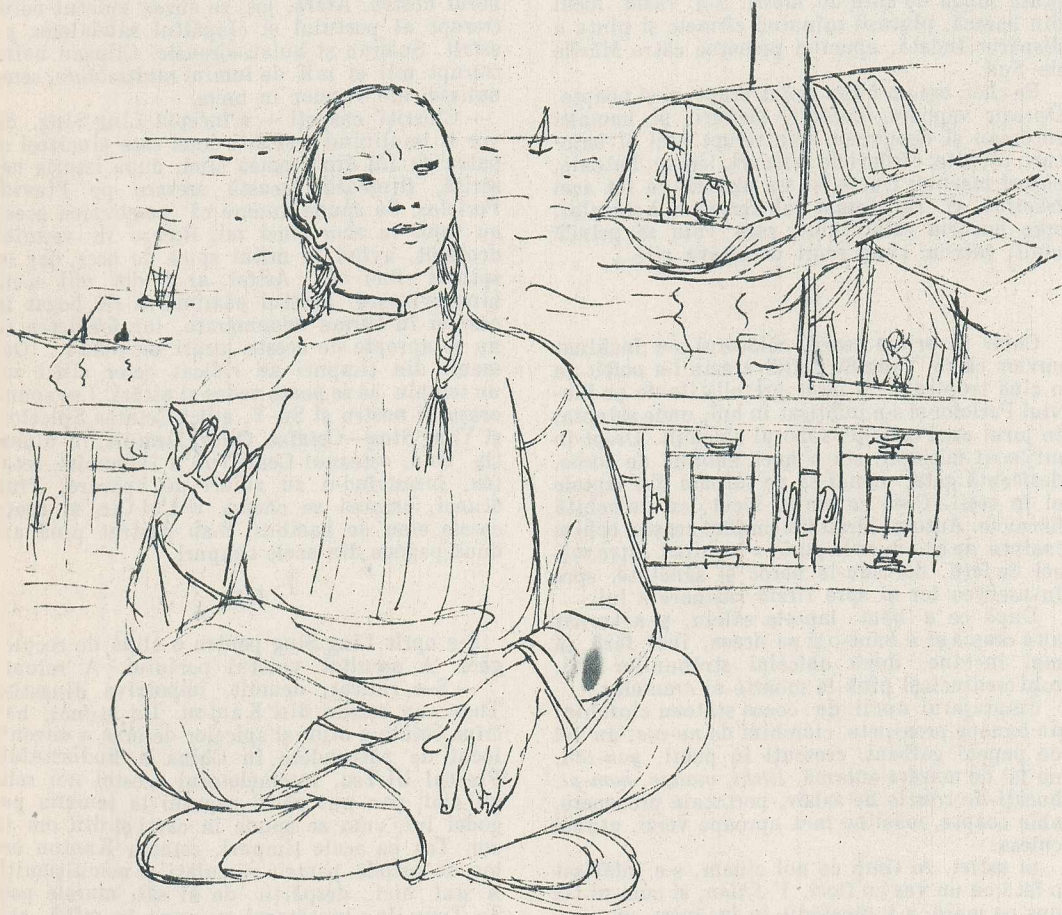
— S-a ridicat, demult, împotriva dinastiei Than, un oștean din Kanton. De atunci, bătrîna cetate a oilor și spicelor de orez a devenit locul de pîtrundere în China a budismului. Preotul Uî Tsu, întemeietorul acestei noi religii aici, și-a pus părul capului la temelia pagodei lui, cum se spune în cărți și din om în om. Tot pe acele timpuri, cetatea Kanton era loc de osîndă pentru răsculați și nemulțumiți. A stat aici, despărțit de ai săi, marele poet Su Tung Ho, luptătorul cu arma în mînă, alături de Jo Fei, martirul. Iată cum își cîntă Su Tung Ho înstrăinarea:

Fragment din cartea „Impărăția soarelui,” în curs de apariție.

Strălucesc, sub soarele fierbinte,
Flori multicolore și veșminte.
Primăvara, lumea umplu zarea
Numai eu îmi port înstrăinarea.
Mantii verzi și roșii strălucesc.
Și sînt singur. Sufletul mi-i mort.
Osîndit mă aflu, cît trăiesc
Doar veșmintul negru să mi-l port...

— Dar, cinstiți oaspeți — a zîmbit Ling Sing — trebuie să vă mai dau un amănunt, spre bucurarea domniilor voastre: prin Kanton a pătruns în China Marco-Polo, îndrăznețul călător de pe cealaltă emisferă...
Auzindu-l pe Ling Sing, soborul a zîmbit, uitîndu-se lung către autorul cărții de față.

— Să ni-l închipuim străbătînd atîtea mări în corabia lui cu pînze și să-i dăm admirația cuvenită pentru nemaipomenita lui îndrăzneală! Laudă lui! Tot prin Kanton, a pătruns și religia lui Mahomed-prooroc, pe vremea cînd mările erau brăzdate de corăbiile arabilor, mari geografi și matematicieni și mai mari luptători cu hangerul.

Însă toate cele mai sus arătate sînt amănunte frumoase, aparținînd epocilor străvechi. Timpul, după cum se știe, dă la fund tot ce e urf. Privite prin poezia depărtării, cele de mai sus par frumoase. Să nu uităm însă că aici, la Kanton, a izbucnit Războiul Opiumului. Tot prin Kanton, această poartă a răstriaților noastre, au pătruns și englezii la începutul secolului al XIX-lea. S-au înfățișat kantonezilor cu sfială, ca niște neguțatori cinstiți, cerînd îngăduință să vîndă opium cultivat în India, după cum sînt încredințat că știți. S-a sculat asupra lor marele patriot, generalul Ling Ci Shui, vîzînd în acest negoț sărăcirea țării de argint și otrăvirea înecată a mulțimilor. Dinastia a rămas surdă și mută la cuvintele de foc și pline de durere ale patriotului. Și vîzînd el acestea, a aruncat în foc, la Fu Men, lăzile cu otravă. Așa a izbucnit, aici, la Kanton, Războiul Opiumului. Norodul kantonez a sărit la arme, adunîndu-se în afara cetății, la San Yuen. Au pierit atunci, sub săbiile noastre, otrăvitori ca la două sute. Însă armata împărătească era de partea străinilor. A dat năvală și a masacrat peste o sută de mii de oameni... Un regiment a trecut de partea răsculaților, însă, după cum veți fi știînd, au fost mai tari străinii și dinastia noas-

tră... Și multe altele s-au mai petrecut la noi, la Kanton, în lungul vremurilor. Abia mai ieri au fost izgoniți japonezii, cruzii cotropitori din Insulele Vulcanice... — a încheiat Ling Sing, sorbind din laptele de cocos. Mîine, veți binevoi a mă însoți într-o preumblare pe Fluviul Perlelor și n-o să vă fie cu supărare dacă vom petrece cîteva clipe în satul Taiminilor...
— Dar cine sînt taiminii?

Ling Sing a rîs ușor la întrebarea asta. A făcut semn către autorul cărții să se apropie de fereastră și i-a arătat o fundătură a fluviului. S-au deslușit punți suspendate, bărci legate una de alta și o omenire foșgăind. Pe zei! Cine erau taiminii?

— Un popor cu locuințele pe apă — a răspuns

mai ciudat sat de pe pămînt. Cum arăta? Citorii vor vedea îndată, după cum spuneau citorii povestirilor cu călătorii extraordinare.
La un semn al lui Ling Sing, șalupa a porca rîndunica.

IV

Lungă țărnul dimpotrivă, în vecinătatea marelui pod Hai Tsu, ce leagă Kantonul Ho Nan, ne-a răsărit în față o punte largă din tulpini de bambus, cu sprijinitori de bambus. De la puntea aceea, lungă poate de doi kilometri coborau zeci și sute de alte punți de bambus cu apărătorii de bambus, și de la ele porneau altele și altele, toate trecînd printre șiruri de jonci ferecate în funii și în lanțuri, săltînd ușor pe talazurile fluviului. Toate punțile aveau acoperișuri din pînze colorate și rogojini de fibre de bambus. Pe punți, se zăreau mîțe de cîini legați în lanțuri, iar dinapoia joncilor se vedeau cuști de bambus cu găini scoțîndu-și capetele printre ostruțe și ciugulind grăunțe din trocuțe de bambus fixate în dreptul capetelor. Toată așezarea se legăna în valurile perternice, neîntrerupte, stîrnite de corăbiile și vapoarele în neconținută trecere.

Șalupa noastră a oprit în mijlocul fluviului în dreptul punții de căpetenie și aștepta. Într-o dată, de lângă punte s-a desprins o joncă mîne de o femeie cu prunc adormit în trăistuța de spinare. Femeia vislea repede. A oprit lîngă șalupa și s-a ridicat în picioare, făcînd o ușoară plecaciune. A îndreptat cuvînt către Ling Sing grăindu-i rar, cu solemnitate. Cînd a sfîrșit Ling Sing s-a întors către Ciu Tsu Di talmăcindu-i. Ciu Tsu Di s-a întors după aceea către noi, oaspeții, grăindu-ne rar, solemn:

— Taimina vă aduce cuvînt de la Tsîn Ci conducătoarea așezării. Vă aduce cuvînt, grăindu-vă să așteptați aici, la mijlocul fluviului, pînă coborâș în joncă și domnia-sa.

— De ce așa? — am pus mirată întrebare către taimină.

— Așa e obiceiul — a răspuns taimina, prin bunăvoința lui Ling Sing și a lui Ciu Tsu Di. Oaspeții, prietenii noștri albi, veniți tocmai pe cealaltă față a globului, nu trebuie să ostenească urcînd. De aceea va veni îndată domnia-sa Tsîn Cin și vom sta de vorbă în mijlocul fluviului.

Între timp, se ivise la capătul punții o femeie îmbrăcată multicolor, înconjurată de altele și de o mulțime de copii. Tocmai era gata să coboare puntea, cînd autorul cărții, călcînd legile și obiceiurile aceluia popor, sărit în joncă și a făcut semn femeii să vislea că. Mirată l-a privit femeia! Apoi, în clipa următoare, a desprins jonca de șalupa și vislea repede de către alaiul rămas încremenit în capul punții. În cîteva clipe, autorul, urmat de Ling Sing, Yang Su și Ciu Tsu Di, au urcat treptele de bambus și au făcut o plecaciune în fața domniei sale Tsîn Cin. Înainte de a-i răspunde prin altă plecaciune, domnia-sa Tsîn Cin a avut ochi o ceață deasă de lacrimi. Și-a împrăștiat repede, fugîndu-și-o în adîncul ochilor. A făcut plecaciunea de cuvînt, după aceea zîmbit cu seninătate. Fața nespus de tîfnă pentru cei patruzeci de ani ai domniei-sale primit culoarea palidă a fildeşului, cînd s-a întors către Ling Sing, grăindu-i rar, demn, cu gesturi din mîini, solemne, ca la o întîlnire imperială. Ling Sing s-a întors spre Ciu Tsu Di și Ciu Tsu Di spre autorul cărții:

— Domnia-sa Tsîn Cin își cere iertare că n-a apucat a veni mai repede la domniile voastre în mijlocul fluviului, cum cere legea bună creșterii la taimini... E tulburată strașnic domnia-sa pentru că sînteți primii albi ce ostenesec urcînd această punte de bambus.

După ce talmăcirea s-a sfîrșit, domnia-sa Tsîn Cin a făcut a doua plecaciune de cuvînt și ne-a poftit, printr-un semn larg din mîni, să o luăm înainte. Noi am poftit-o, tot printr-un semn larg, să apuce înainte domnia-sa... Într-un cuvînt, autorul a fost îndată apucat de mîini de o mulțime de copii și a pornit în alai pe puntea largă, ce se cutremura sub pași.

La capetele punților lăturalnice, de o parte și de alta, ieșiseră femei, copii, prindîndu-se cu bucurie și curiozitate. Și a trecut alaiul pe puntea lungă și deodată a cotit la dreapta, și

Ling Sing. Au și ei o istorie dramatică, dar le veți afla mîine pe toate, în bună rînduială...

Cu acestea, Ling Sing și-a luat rămas bun. Ne-am dat seară bună și noi întreolaltă, despărțindu-ne. Și am stat pînă tîrziu, privind cea dintîi noapte la tropice. În adîncul Vestului, mai stăruia o centură portocalie, reminiscentă a pojarurilor amurgului. În fundătură, la Taimini, guîtau mascuri și lătrau cîini către luna nefiresc de galbenă, răsărită peste flotele în mers neconținut. Luceau la catarguri felinare și cîteodată se vedeau în noapte, în șir lung, sampanurile, cetății plutitoare, cu toate caturile luminate. Însă toate priveliștile nu puteau coplesi o întrebare: cine erau taiminii, locuind pe apă în secolul al XX-lea? Și astfel, abia așteptam sa se lumineze de ziuă. Viața portului era în plină fierbere, se auzeau clăpăind pe asfalt sandalele trecătorilor tot mai rar. Apoi, în fundătură, s-au auzit cocoșii deschizînd cerul la Răsărit.

Viața din port a prins și mai multă putere, clăpăiturile pe asfalt s-au întetit. Și așa, călătorul a fost pînă la urmă bruiat de un somn greu ca pămîntul. Însă cînd îi era lui somnul mai adînc, a simțit că-l zguduie cineva de umeri.
— Dormi ca lutul! — l-a dojenit Ciu Tsu Di rîzînd. E ora opt. Ne așteaptă taiminii...

Și în curînd, am văzut oameni, lucruri și obiceiuri demne de istorisit cu toată gura.

Era soarele sus, cînd am coborît în uliță. Îndată, am și simțit mulțimea la spate, urmîndu-mă. Ne aștepta șalupa, cu o măsuță plină de banane, struguri și portocale proaspete. Aburea și ceaiul de iasmin. Astfel, am pornit către cel

tă punte: sus, în capul ei, sta o mîță albă, gată de gît cu o fibră de bambus. Alaiul a borît cîteva trepte, a ajuns pe o altă punte, astul de largă, și căsuțele de bărci, legate una de alta, jucau ușor. Găini cotcodăceau în cuști. Opilii ieșeau de pretutindeni, mărind alaiul. În timp ce domnia-sa Tsîn Cin căpăta tot mai multă măreție imperială, cu cît o priveau celelalte taimine, mai cu pizmă, că vin la domnia-sa să speți tocmai de pe cealaltă față a globului. „Vedeți? — întrebau ochii măslinii al domniei-sale. Se cunoaște că sînt conducătoare de seminție“.

Și alaiul a mers mult, a coborît trepte, a cat alte trepte, a mers în lungul altor punți, până ce domnia-sa Tsîn Cin s-a oprit:

— Aici. Vă rugăm să ne cinstiți casa... Era o barcă lungă, cu acoperiș de rogojini de bambus, cu perdele din fibre de bambus colorate. Era despărțită în trei, prin pereții urei de bambus: o mică tindă, la proră, locul imirii oaspeților, și, în sfîrșit, pupa alcătuită de cătăria, acoperită cu perdea ușoară din fibre de bambus.

Autorul ar fi vrut să cunoască unde dorm iminii într-un loc atît de strîmt. S-a deslușit dată că dormitorul era sub noi, înăuntrul ncii... Seara, se ridică podeaua pe care stam... dată după ce au luat sfîrșit aceste cercetări gare, domnia-sa Tsîn Cin ne-a poftit să ne ezăm pe podeaua curată ca fildesul. Văzînd să că ne era greu să ne așezăm ca în partea cului, cu picioarele sub noi, a scos îndată teva scăunașe. După aceea, simțind de după rdeaua de bambus aburul parfumat al ceaiului cu iasmin, am înțeles că putem începe vorba dată, nu însă înainte de a sorbi licoarea parmată din ceșcuțele minuscule.

După ce a văzut că i-am cinstit casa sorbind n ceai, domnia-sa Tsîn Cin a zîmbit spre noi. Însă a zîmbit solemn, măreț, avînd de graț n numele unei seminții de cîteva sute de mii e suflute. A început astfel:

— Inima mea se bucură, cinstiți oaspeți străni, că seminția ce o conduc a primit trimiși unei seminții albe, locuind pe altă față a obului. După cît ați binevoit a afla, sînteți imii europeni ce urcă punțile la noi, la Taimini. Ce ați binevoit să vă spun?

— Istoria statornicirii domniilor-voastre pe p...

— Eram încredințată că veți începe cu această întrebare — a răspuns domnia-sa zîmbind cor. Citesc în ochii domniilor-voastre mirare spre modul nostru de viațuire, însă mirarea s-ar risipi cînd veți afla ce istorie zbuciumată ve seminția mea. Ascultați...

Înainte de a începe, domnia-sa a venit cu alt nd de ceaiuri cu iasmin. S-a așezat după obicei a picioarele sub domnia-sa și, după ce am orbît din cești, a prins a mărturisi cu abia rețută semeție:

— Noi, cei din seminția taiminilor, am pirit mai curînd să locuim pe apă, decît să ne lecăm frunțile în fața năvălitorilor străini. e la această mîndrie începe istoria noastră și echimea ei se pierde în veacuri. Aflați: cînd a năvălit mongolii, seminția noastră viețuia e parte, în Nord. S-a bătut cu cotropitorii, din inci și palose, țînînd piept vreme îndelungată. asă mongolii veneau mulți, cît nisipurile pusei lor, și ai noștri au trebuit să se tragă spre ud, încet-încet, copleșiți de numărul înfricoșor al hoardei! Și s-au tot dat ei înapoi; neori, se alcătuiă în cete înfricoșate și se beau noaptea în taberele năvălitorilor. Le prindeau carele și corturile, iar pe ei îi tăiau i sugrumau. Însă mai tare era stihia, prin umărul ei înfricoșat. Astfel, după ani și ani e împotriviri, străbunii mei au ajuns aici, a Sud. A ajuns în Sud și hoarda pustiei. I-a conșurat hoarda din toate părțile, copleșindu-i cu numărul.

— Atunci — a continuat domnia-sa Tsîn Cin — străbunii noștri s-au statornicit pe apă. Au rimis năvălitorilor cuvînt: „Decît să stăm pe mîmîntul spurcat de voi prin năvălirea voastră, nai curînd locuim pe apă care neîncetat se rimenește și niciodată nu e aceeași“. Astfel, binevoitori oaspeți, s-au statornicit buncii noșri pe jonci, în fundăturile acestui fluviu. Au lus o viață aspră din cale afară, dar grumalus și i-au plecat în fața hoardei!

Arătîndu-ne noi mirarea și admirația față de uei străbuni, domnia-sa Tsîn Cin sta dreaptă, n toată floarea mîndriei ei.

În vremea asta, așezarea se legăna, căci treceau vechi corăbii. Pluteau case mari, cu două caturi, cu ferestruici colorate în albastru. Femei visleau către țărml dimpotrivă și către țărmlul taiminilor, trecînd așa, neîncetat, uriașul drum al fluviului.

Autorul își amintește că a pus o întrebare proastă: „cum trăiau taiminii în bărci, iarna?“ La care domnia-sa Tsîn Cin a zîmbit a rîde, arătîndu-și pentru prima dată dinții puternici, albi, de fiică a Sudului:

— Iarna? — a întrebat domnia-sa cu nedumerire. Dar la noi nu e iarnă niciodată. Noi nu cunoaștem decît un singur anotimp: vara, fără început și fără sfîrșit...

Autorul și-a plecat fruntea, rușinat de această scădere vremelnică a minții sale. Spre a-l încuraja la vorbă, gazda a continuat astfel:

— Groaznice trebuie să mai fie iernile! Am auzit din oameni umblați despre vifore nemai-pomenite. Cum arată o iarnă?

Prinzînd iar curaj de vorbă, autorul i-a descris desfășurarea iernilor în succesiunea fără de capăt a anotimpurilor. I-a graț despre iernile polare, veșnice, despre viscoalele din țara lui, și strașnic se mai mira taimina de aceste ciudățeni ale naturii! Născută și crescută în joncă, pe acest fluviu tropical, nu văzuse decît cum picură un rînd de frunze și cum răsare îndată altul, neconșent, de la începutul și pînă la sfîrșitul ciclurilor.

S-a arătat la perdeaua de bambus un bătrîn cu fes și cu barbă, trăgînd din pipă, și ne privea lung, ascultîndu-ne graiul.

— E prea frumos și răsună ca un cîntec... — a spus el la o vreme despre graiul nostru. Am umblat lumea, prin Borneo, prin Sumatra, Jawa, India și Australia și prin tot Pacificul, însă nicăieri n-am aflat grai așa de cîntător...

Ne-am înfiorat plăcut de acest omagiu. Și bătrînul taimin a lăsat perdeaua în jos și nu s-a mai văzut. Puntea se hîțina sub pașii lui. S-a reîntors curînd cu niște bucăți de trestie de zahăr și cu o poză a lui, din tinerețe. Îl arăta poza, pe un mare bastiment, în uniformă de marinar, într-un port din Africa de Sud. L-am privit mult și nu pricepeam cum de se întorsese la bărcile natale, după ce văzuse lumea...

— V-am adus, o, cinstiților oaspeți, aceste bucăți de trestie de zahăr, însă nu pot fi mai

dulci decît graiul domniilor-voastre... De altfel, ce-s mai scumpe și mai dulci decît țara și graiul tău! Pentru noi, taiminii, nicăieri pelume nu e mai bine decît în aceste bărci!

Încet, încet, vorba s-a abătut tocmai încotro voia autorul cărții: de ce nu se mută acești oameni pe țărml? Domnia-sa Tsîn Cin a oftat, bătrînul a clătînat din cap.

— Dar unde e mai bine ca aici? Aici ne-am născut, aici murim. A venit vorba mai ieri să ni se dea pe țărml case și pămînt. Dar cum să primim una ca asta?

Și așa, ascultîndu-i, ne gîndeam cît de greu vor părăsi, într-o bună zi, acești oameni, satul lor de bărci. În vreme ce gîndeam așa, domnia-sa Tsîn Cin se uita cu grijă către Est, unde se îngrămădeau nori întunecoși.

— Oare nu cumva vine Taifunul? — a întrebat domnia-sa simplu.

A șoptit ceva bătrînului și acesta a clătînat din cap, privind norii. Tsîn-Cin s-a întors spre noi:

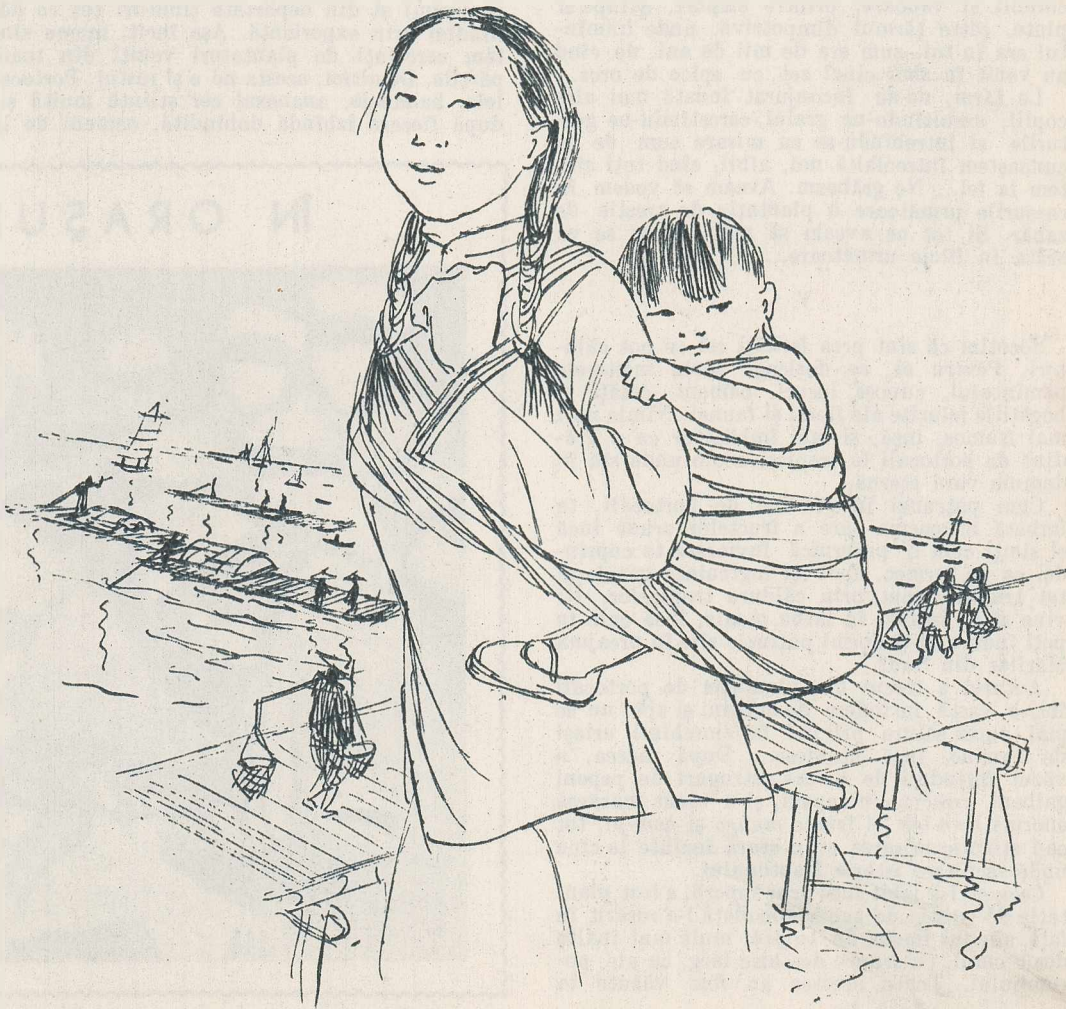
— Se întîmplă adesea, în luna aceasta, că bîntuie Taifunul, vîntul cel mare. Atunci, bineînțeles că luntrele noastre saltă pe talazuri ca jucăriile, se izbesc una de alta. Unele se rup din odgoane și se pierd în larg. Dar astfel de întîmplări sînt rare, rare de tot. Mai primejdios e focul...

Noi ne-am cutremurat, uitîndu-ne la marea îngrămădeală de lemnații uscate. Într-o clipă, din punți, din jonci, din scările suspendate, ar rămîne numai cenușă. Însă Tsîn Cin ne-a liniștit zîmbînd, arătîndu-ne cît de bine sînt organizați taiminii și în privința focului. Sînt alcătuiți în pichete, anume, mai cu seamă din femei, căci bărbații lucrează pe corăbii și vapoare. În afară de aceasta, taiminii au și echipe sanitare. Însăși domnia-sa Tsîn Cin conduce echipele, avînd deosebite cunoștințe, dobîndite la un curs anume țînut în cetatea Kanton...

Și astfel, în timp ce grăiam, a dat perdeaua la o parte o fetiță cu cărțile subsuoară. Năzuind să se tragă din fața noastră, Tsîn Cin a dojenit-o:

— De ce te rușinezi, Lean Fung In? Intră și arată-te bunilor noștri oaspeți!

Mica Lean Fung In și-a biruit sfiala și intrînd ne-a făcut o ușoară plecăciune. A dat la o parte perdeaua dinspre bucătărie și nu s-a

FABRICAT ÎN R.P. CHINEZĂ

Nu sînt mulți ani de atunci; ci zece la număr. Orașele Chinei au în flăcări. Un întreg continent ocotea sub semnul marilor bătălii pentru izbăvirea popoarelor dintr-o mînie de urgia jefuitoare cian-șiști și străini.

Pe toate fronturile ostașii, purtând năframe purpurii în virful pionetelor, se avîntau vitejește în luptele care aveau să fie încununate cu epoca biruință din ziua a lui Octombrie 1949.

Într-una din acele zile învolurate, un convoi de mașini militare străbăteau în viteză șoseaua răfuită ce duce de la Sian la Ianan. În primul automobil, se afla însuși comandantul suprem Armatei Populare de Eliberare Chineze, Ciu De. La volan, șoferul Fu Cijen-min. Nu o dată, acesta avusese prilejul să stea de orbă „de la inimă la inimă” cu ostilul conducător de osti. Și te n-avusese de învățat!

Cuvintele lui Ciu De izbuteau pe fiecare dată să-l înaripeze, să-i însuflească dragoste de viață, încredere în viitor. Fu Cijen-min nu a uitat, de pildă, clipa aceea când, în drum spre Ianan, tovarășul comandant a adus vorba despre visurile de viitor.

— Ia spune, Fu, ce visezi să faci după eliberare?

Șoferul, luat prin surprindere, a fost la început de-a dreptul descumănit; nu știa ce să răspundă. El visase multe; știa însă că nu orice vis își poate găsi împlinirea. Se hotărî totuși să-și încredințeze „dorința vieții”.

— Cum să vă spun, tovarășe comandant?... Dacă ar fi după vrea-mintea inimii mele, tare aș ține să construiesc o mare uzină chineză de automobile... Să avem și noi o asemenea uzină...

După ce îi aminti că munca

de șofer își are și ea importanța ei, Ciu De îl încredință pe Fu Cijen-min că visul său va deveni realitate atunci cînd lupta poporului, condusă de partid, va ajunge la limanul izbînzii finale.

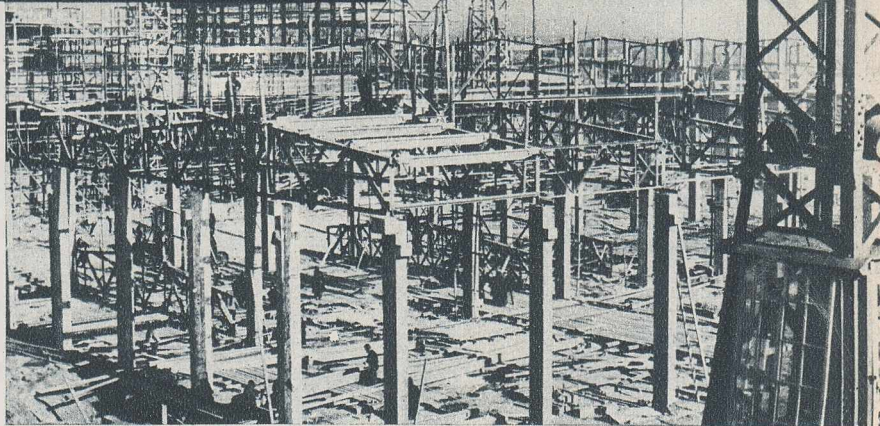
★

Fu Cijen-min, șoferul militar, nu era singurul care dorea să vadă înălțîndu-se pe pămîntul străvechi al Chinei o industrie modernă, o uzină de automobile chinezești.

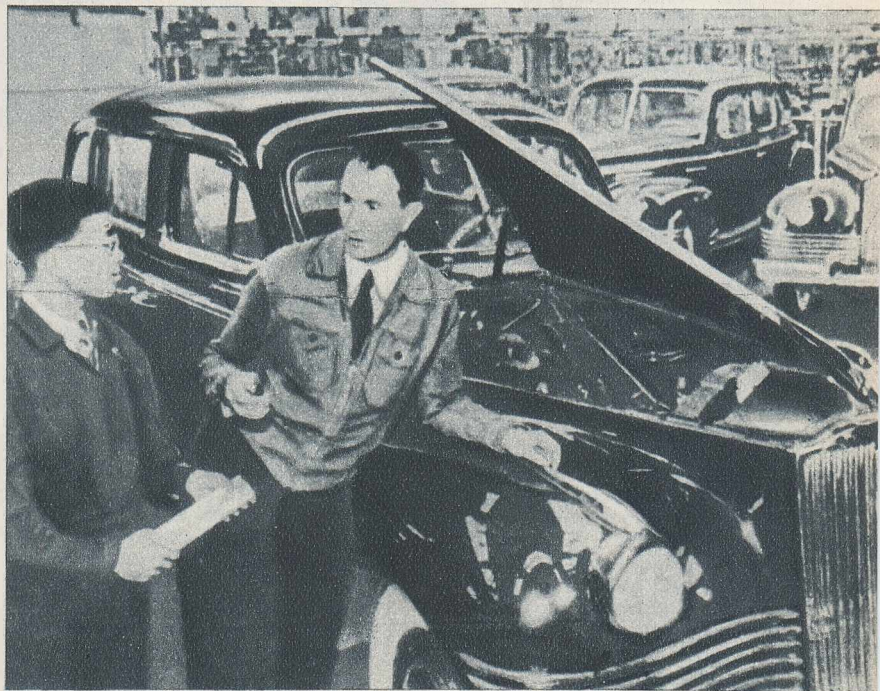
În urmă cu 8-10 ani, un inginer chinez, pe nume Cen Tzi-șan, lupta din răsputeri pentru a traduce în viață acest vis, pe atunci îndrăzneț. Luni și luni în șir, a purtat el tratative cu firmele americane pentru a obține construirea unei uzine de automobile în China. Dar reprezentanții lui „General Motors” erau de neînduplecați. Patronii uzinelor americane „Ford”, cărora li se acordase dreptul de a exporta, chiar și fără taxe vamale, utilajul, au refuzat și ei să construiască o uzină de automobile în China. Erau doar în joc interesele monopolurilor nesățioase, cărora le convenea mai curînd să exporte într-o Chină înapoiată automobile purtînd inscripția „made in U.S.A.”!

Nici atunci cînd, după ce s-a specializat cîțiva ani în S.U.A., inginerul chinez s-a reîntors în patrie cu proiectul și schițele unei uzine de automobile, visul său nu s-a împlinit. De astă dată, s-a izbit de refuzul guvernului gomindanist, care, la ordinul monopolurilor transoceanice, declara sentențios: „trebuie să ne abținem pentru moment de la opere de construcție”...

S-au abținut dușmanii poporului chinez de la opere de construcție. Și s-au dat în schimb la jafuri și crime, la distrugerii

Asemenea unui simbol al muncii constructive se înalță pădurea de schele metalice ale marelui șantier de lângă Cian Ciun.

Unul din nenumărații ingineri chinezi (în stînga) învățînd din experiența prietenilor sovietici, la uzina de automobile „Stalin” (ZIS) din Moscova.

Puzderia de lumini aduc mărțuria vie a muncii avîntate a constructorilor chinezi, care lucrează în schimburile de noapte.

fără seamă. Ani în șir, fără cruțare. Până când, de pe înălțimile înzăpezite ale Karakorumului și nisipurile deșertului Gobi, până în insulele răspindite cu sutele în apele chinezești, s-a pornit vijelia luptei hotărâtoare a mulțimilor a-suprite.

După eliberare, uriașa rezervă de energie descătușată a noului popor s-a dovedit a fi în stare să săvârșească asemenea minuni cum nici în străvechile legende chinezești nu-și au seamă.

★

În dimineața zilei de 15 iulie 1953, undeva în preajma Cian Ciunului re-născut, a fost pusă piatra de fundație a unei uriașe construcții. Marmura albă, dăltuită cu iscusința meșterilor chinezi, purta în josul unei inscripții lapidare data evenimentului memorabil și semnătura președintelui Mao Tze-dun. Și în timp ce pe cimpul nesfârșit, presărat de ruinele lăsate de război, se desfășura mitingul însuflețit al constructorilor, la marginea șoselei apăruse o tăbliță indicatoare cu săgeata îndreptată spre locul de unde se înălțau uralele bucuriei.

Primul drumet care a zărit săgeata a aflat, citind inscripția de pe tăbliță, că în acele locuri din nord-estul țării oamenii au pornit să înalțe zidurile primei uzine de automobile din Republica Populară Chineză. Șantierul acestei uriașe construcții s-a născut o dată cu primul plan cincinal de dezvoltare și reconstrucție a economiei naționale a Chinei noi. Prima uzină de automobile din China este de altfel unul din cele 156 de mari obiective industriale chineze, care se înfăptuiesc în prezent cu ajutorul masiv al Uniunii Sovietice.

Proiectarea uzinei s-a executat sub îndrumarea nemijlocită a experților uzinei de automobile

„Stalin“ (ZIS) din U.R.S.S., iar multe alte întreprinderi sovietice au început să fabrice utilajul necesar primei uzine de automobile din China.

Pe șantierul de lângă Cian Ciun se desfășoară de doi ani una din marile bătălii ale industrializării Chinei. Pe locurile unde odinioară cotropitorii japonezi instalaseră „laboratoarele morții“, experimentând pe oameni arma bacteriologică, se înalță văzînd cu ochii noua uzină și noul oraș muncitoresc.

Din cele mai îndepărtate regiuni ale țării au venit aci mii și mii de muncitori și studenți, precum și ostași care au schimbat arma cu mistria. Numai Șanhaiul a trimis șantierului național 10.000 de muncitori calificați, tehnicieni,

ingineri și personal administrativ. 70 de uzine și fabrici din China furnizează materiale necesare construcției și utilării viitoarei uzine, iar în 42 de fabrici și în numeroase școli tehnice sînt pregătite cadrele calificate care vor lucra în uzină.

O forfotă de nedescris domnește pe tot șantierul. Din zori și pînă în noapte, se lucrează intens, într-un ritm neasemuit. Munca n-a fost întreruptă nici în perioada ploilor torențiale, nici atunci cînd termometrul indica 20-25° sub zero. Excavatoarele și screperile mușcă neconținut pămîntul, macaralele ridică și coboară tone de material, pe sute de benzii rulante aleargă miliarde de cărămizi, în jurul stindardelor întrecerii constructorii tineri și vîrstnici muncesc cu avînt sub îndrumarea inginerilor și tehnicienilor sovietici și chinezi; totul vorbește aci despre o grandioasă desfășurare de forțe, care va da Chinei o uzină modernă, în stare să producă peste 30.000 autocamioane pe an. Iată o realizare la care n-ar fi îndrăznit să se înalțe nici cel mai cutezător vis al șoferului Fu Cijen-min sau al inginerului Cen Tzi-șan!

Fu Cijen-min a venit pe șantier printre primii. Acum, el este responsabilul unui imens parc de mașini, care deservește întreaga construcție.

Sus, pe înălțimea schelelor metalice, îl poți întîlni și pe neobositul conducător al lucrărilor, inginerul-șef Cen Tzi-șan. Citești în ochii lui scăpărători satisfacția omului care-și trăiește aievea visul vieții sale.

Din toate direcțiile converg spre șantier șosele și drumuri drepte sau șerpuitoare. De-a lungul lor, se scurg nesfârșite coloane de autocamioane încărcate cu materiale. Pe liniile de fier, cu o lungime de 40 kilometri, domnește de asemenea un du-te-vino neîncetat. În medie,

sosesc zilnic pe șantier 12 garruri de tren. Totul pare condus de mîna nevăzută, automat. De altă 60 la sută din lucrările de construcție sînt mecanizate. Cînd uzina fi gata, procesul de mecanizare automatizare va fi perfecționat asemenea măsură, încît transportul pieselor și asamblarea automobilelor să se execute cea mai mare repezițiune. astă ca, la intervale de cîteva minute pe benzile principale de asamblare să fie coborît cîte un automobil „nou născut“.

O dată cu construcția uzinei, înalță și orașul muncitoresc care cuprinde zece obiective edilitate mari, amplasate pe o suprafață de cca 400 ha.

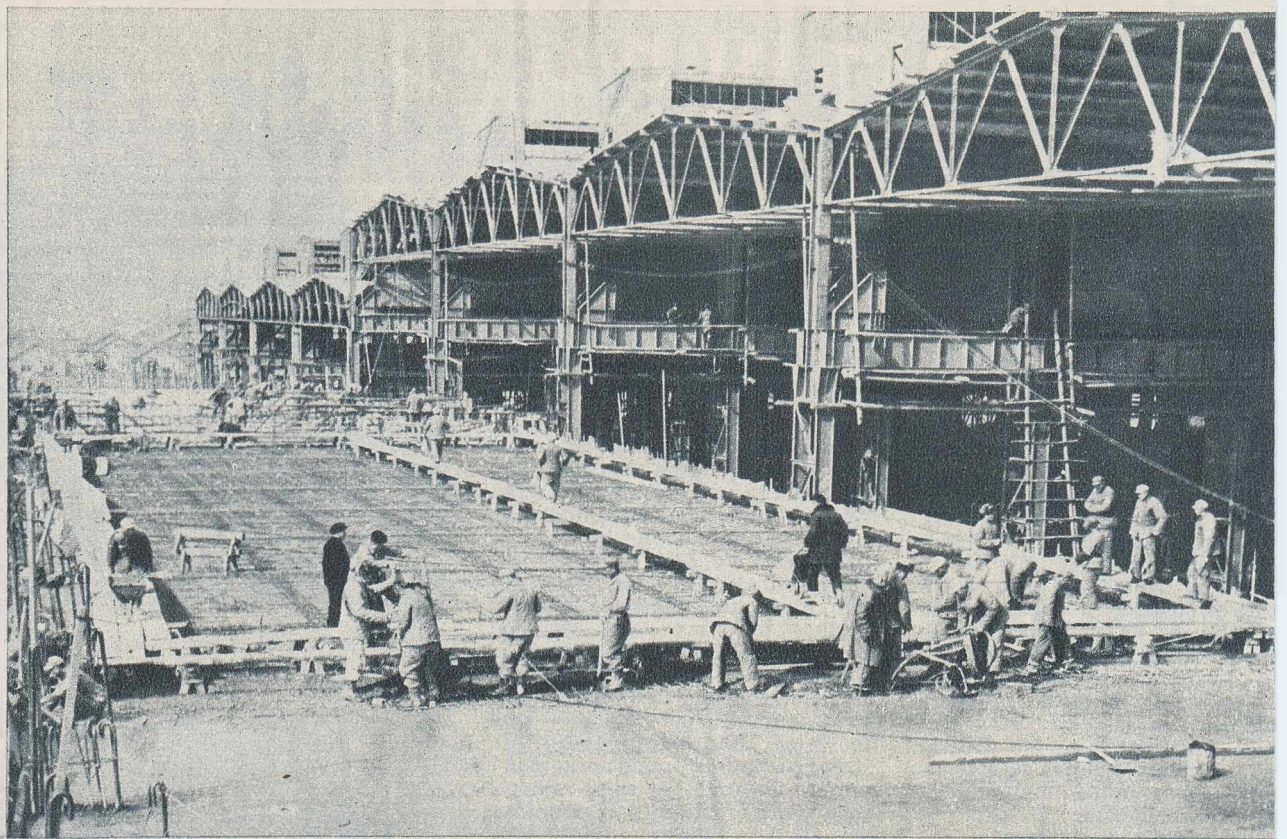
Locuințele muncitorești, ca și uzina, vor primi lumină de la noua termocentrală construită aci nu mai în 340 de zile.

Anul trecut, au fost construit și au intrat în funcțiune primele 12 ateliere mari ale uzinei. Anul acesta, se construiește de patru ori mai mult față de 1954.

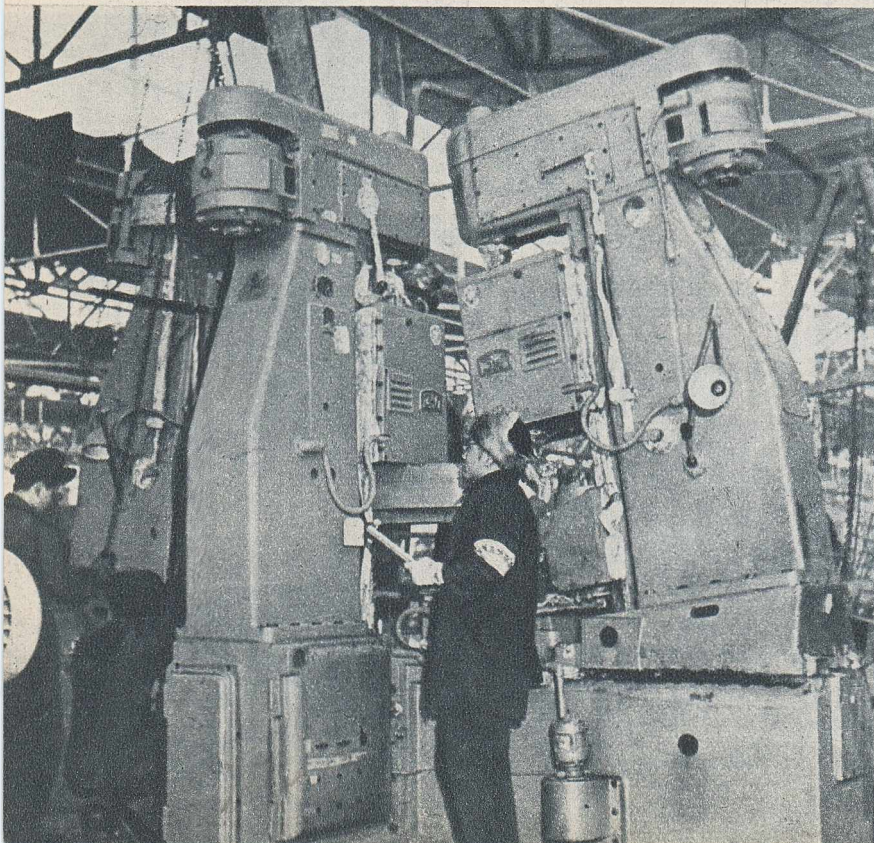
La 30 iunie, în ajunul celei de-34-a aniversări a întemeierii Partidului Comunist Chinez, au început producția de probă primele două secții ale uzinei, iar pînă la sfîrșitul acestui an vor intra în funcțiune alte patru secții.

Nu este departe ziua cînd porțile uzinei de automobile noi vor ieși primele autocamioane și limuzine, purtînd inscripția „FABRICAT ÎN R.P. CHINEZĂ“!

Inscripția președintelui Mao Tze-dun pe piatra de fundație a primei uzine de automobile din China.

Larșă mecanizare a lucrărilor și folosirea masivă a pieselor prefabricate au contribuit la construirea în timp record a halelor principale a uzinei de automobile.

Zilnic, sosesc din Uniunea Sovietică mașini noi și perfecționate

Cu ziua Tîrgului în IARMAROACELE MOLDOVENE

de G. MĂRGĂRIT

Ilustrații de Nicolae POPA

Acum un veac și jumătate, prin părțile din nordul Moldovei, neguțatorii mari și mărunți au deschis lupta pentru ca să dobîndească un calendar statornic cu zile fixe ale tîrgului în iarmaroace. O bucată de vreme, cancelăriile domnești s-au umplut de zeci de așa-zise „jalobe și obștii viețuitoare”, pe care cu atîta rivnă trimiteau vorniciile și eforturile orașelor către departamentul treburilor dinăuntru. Prin acele labe plîngătoare, neguțatorii din nordul Moldovei veneau cu lacrimi în ochi să ceară domnului puțința de a li se încredința și lor, în frîșit, „alișverîșul iarmaroacelor și specularisiva vitelor”.

La mulțimea de jalbe sosite din atîtea părți ale Moldovei, cancelariile au dat drumul pecetii pe hrisovul domnesc rînduitor de iarmaroace și alișverîșuri. Prin fața uminatului hrîsov, au prins a trece neîrșite turme, herghelii și cirezi păzite de slugi uzate, cu harapnice mari, plumbuite la șfîșuri, care au luat calea graniței de sus a țării. Șteful s-au umflat de aur haznalele domnești și pungile negustorești!

Țin mîntre bătrîni și povestesc despre asemenea eslabite călătoriri de vite, dintr-un loc în altul și pășunat, către Viena și Lipsca. Peste noapte, negustorii se procopseau, alături de geamăși și de misiți. Doar robii tînjeau. Tînjeau să calce lingă prispa lor copită de vacă și nu puteau să scape din privirile lor caii negri, arcuiți, cu crupele ca oglinda, precum aceia înhămați la caleașca domnească, la trăsurile vieneze și la harabalele marilor negustori.

Pe la 1834, hrîsoavele aflate în arhive pomenești de zilele iarmaroacelor din acele părți ale Moldovei, rînduite după cum urmează: de duminica mare, de ziua lui Chirica Schiopul, de probașnie, de sînta Maria mică, de vinerea mare, de sîntul Neculai, de 1 Ghenar și de stratenie, la 12 februarie.

Există-n tradiția orașelor, a tîrgușoarelor și a comunelor mai cuprinse din nordul Moldovei, păstrată și astăzi din tată-n fiu, o zi de tîrg a iarmaroc. Că tîrgul se ține în Cetatea Sucevei, la Rădăuți, la Dorohoi, ori la Botoșani, în comune cuprinse ca Verești sau Dumbrăveni, oamenii trebuie să fie pregătiți din timp. Și se pregătesc. Își repară carele și căruțele, le ung roțile, au grijă de coviltire pentru vreme de ploaie, de îninare pentru drumul de noapte, de traiele femeilor și ale fiicilor și feciorilor. Așadar, un întreg ceremonial, intrat în obișnuință, asemănător, într-o anumită măsură, cu acela descris de Gogol în al său „Iarmarocul la Sorocinți”.

Numai astfel se face că iarmaroacele moldovenești, de un secol și mai multe decenii, mișună le popor, și, în ziua vestită, dau orașelor, tîrgurilor și comunelor, pe lingă forfota și înfățișarea pestriță, un pitoresc aprins, de bilci și nu se șterge din amintirea întîieii vizite. În orgia de culori a iarmaroacelor moldo-

venești, la prima vedere, te cheamă îmbrăcămîntea celor sosiți. Bunăoară, moldovenii de la munte, urmași vrednici ai chibzuinței lui Nichifor Coțcariul, vin în port sărbătorec, în straie albe ca zăpada, scoase proaspăt din cuferele enorme de zestre, undă fuseseră ținute laolaltă cu albiturile aromite cu flori de cîmp. Bărbații tineri și mijlocii, ca și cei vîrstnici, cu plete bogate de plăieși, au bocanci ori opinci trainice de piele, bondite ori cojocole înflorate de mîini iubitoare, itari moi de culoarea brînzei galbene de munte, strînși pe pulpe și încrețiți în trei vălurile la glezne. Muntencele oacheșe și pline se poartă în fote largi, cutate în zeci de pliuri, în bluze de borangic sau în ii cusute, în catrințe sau baticuri, în ciuboțele negre sau cafenii, încheiate cu șireturi la o palmă de genunchi.

Cei de la deal ori de la șes, mai domoli la vorbă și mai cumpăniți la gesturi, au îmbrăcămîntea cumpărată la oraș, fără a ține seamă de capriciile modei. Hainele purtate festiv la nunți și cumetrii, ori hainele de toate zilele, la care se adaugă pălăriile negre ori verzi, sînt și pentru iarmaroace. Femeile și fetele tinere pun rochii colorate viu, stămburi care-ți iau ochii în bătaia soarelui de vară.

Dintr-un asemenea amestec policrom, nu lipsesc nici sumanele sure, bătute la piuă, nici căciulile brumării, nici sumanele din șiac mănăstiresc, cafeniu, nici pălărioarele verzi ale tîietorilor de la pădurile mari, din nordul Moldovei. De obicei potolite în celelalte zile, străbătute în zori și seara de șuieratul uzinelor sau de zdpuitul monoton al morilor, orașele acestea moldovene răbufnesc în zilele de iarmaroc din toate vinele lor liniștite. Sînt străzi și ulițe pietruite în jurul tîrgurilor, în care-i greu să scapi un bold. Și astfel, o zi bătută, fie tîhnita cetate a Sucevei, fie tîrgul vechi al Botoșanilor, cunoaște o forfotă și un du-te-vino amestec, cu magazine și restaurante ticsite, cu

grătare și bufete volante, cu megafioanele lor răsunătoare, cu trăsuri strînse-n șiraguri în birjării, cu sute de catrințe, pălării negre și căciuli brumării.

★

În această vară la tîrgul cel mare al Sucevei, venise multă lume, în ciuda vremii care-și burzuluiise norii, zile în șir. Muntenii de la Humor, Frasin, Cîmpu-Lung, cu căruțe bucovinești cu dranițele boite și încrustate, cu scoarțe pe spătarul scaunelor; harabale cu cai chipeși, cu oameni de la Bucecea, Cotîrgaci, Bălușeni; camioane pline cu lume de la Botoșani, și atîția și atîția, doar cu traista la spinare ori călare. Era ziua cu tîrgul cel mai bogat de peste an, în care sucevenii prăznuiesc și hrumul lor, și amintirea lui Ștefan, ziditor de cetăți și pecetluitor de bilciuri în țara Moldovei. O dată cu zorii, au intrat în cetate și bulibașii, cu cîrdul lor de căruțe cu coviltire, cu dancii adormiți la sînul mamelor, pentru tîrgul de cai ce avea să se încingă. Dangătul solemn al clopotelor deschidea dimineața.

Pe urmă, dangătul fu acoperit de zarva și prăvălirea glasurilor a mii de oameni. Pe tîpșanul întins de la poalele cetății, pășteau acum boii moldovenești, cu crupele rotunde, cu coarnele țapoșe, vacile cafenii cu ugerile roze, oferind ochiului spectacolul raiului pămîntesc... În iarmaroc, printre scoarțele și macaturile vălurite de vînt, echipe de coriști tineri de la Ițcani, Burdujeni, o echipă a combinatului textil de la Botoșani, viori, acordeoane, cobze și țambaluri, fluiere și muzicuțe. Camioane cu butoaie de bere și cu păstrămuri proaspete, acoperite-n coșuri mari de papură.

Ziua tîrgului însă n-așteaptă:

— Ai dumitale-s boii?

— D-apăi ai cui?

— Ai certificat la ei, certificat în regulă de la Sfat?

— Sigur că-l am — răspunse omul țanțoș și desfăcu un certificat de unde se vedea că-i din Părhăuții-Sucevei.

După un ceas de la acest dialog, oamenii tot nu băuseră aldămașul, fiindcă nu bătuseră palmele... Cumpărătorul era de prin Dumbrăveni și se vede treaba că avea mai mult poftă de vorbă. În schimb, mai la o parte, fără multă sămîntă de vorbă, Dumitru Haras din Răchiți i-a vîndut o vacă lui Vasile Condriuc din Simnicea. Fudul, vînzătorul a și venit cu mărturisirea:

— Pe lingă vaca pe care ți-am vîndut-o, vaca mea, am luat pentru îngrășat și crescut, de la O.R.A.C.A., două vaci cu viței. Mi-au rămas viței și am predat vacile grase. Dacă hrănești vita, faci bani!...

Cîte nu iscodești și nu înveți într-un iarmaroc unde poți cumpăra, de la tauri și armăsari, pînă la pui golași și hulubi! Afli zilele de tîrg din împrejurimi: marți la Dorohoi, miercuri la Botoșani, joia la Bucecea și Suceava, vineri la Dumbrăveni, duminica în tîrgușor la Verești.

Și n-ai timp să-ți imaginezi cum se învîrte roata colorată a acestor iarmaroace moldovenești, fiindcă jur împrejur se chicotește, se suduie, se murmură, se țipă... Stau unii pe saltele și plăpumi abia țirguite, cîntă alții din armonică, iar în oglinzile din căruțe trec caleidoscopic atîtea și atîtea chipuri și, în curînd, peste cetatea Sucevei va să bată toaca de vecernie...

Trebuie din nou să-ți concentrezi atenția răvășită peste frînturile de vorbe ce se-ntretaie în scurte fulgerări.

— La toamnă, vin pădurarii cu scîndură... Cei de la Frasin și Humor...

— Cei de la Roma și-au făcut case și au radio!
— Ai fost în duminica aceea la ipotestii, la casa lui Eminescu?

Cu ziua țirgului nu stai, colinzi. Într-o parte a iarmarocului, e un hipodrom în miniatură. Vestiți jochei sînt bulibașii din neamul Stănescului, feciorii și nepoții lui. Și aici roiesc mușterii, privindu-i sau cercetîndu-i pe vestiții crescători de cai.

O comisie de la serviciul piscicol regional voia să cumpere și cai de tracțiune, și iepe de prăsilă. Pînă la urmă, cred că a cumpărat. Cînd să ies, m-am izbit de privirea unui bucovinean roșcovan, și mai roșu de mînie, care, cu mîinile în șolduri, măsura un om voinic, cu un cap mai înalt decît el, care voia să-i momească prin misitie o juncă:

— Dumneata crezi că mai merge cu momeala? Asta a fost odată!

Într-adevăr, fusese odată!...

Astăzi însă, zilele de țirg înfrățesc satul cu orașul prin schimbul, mereu mai activ, de mărfuri. Sectorul socialist al comerțului înfloresce și stimulează țărănimea muncitoare în bătălia ei pentru recolte îmbelșugate. Între sat și oraș — și aici, în nordul Moldovei — pe calea schimbului se întîlnesc rodnic cantitatea și calitatea produselor într-o reciprocitate temeinică, chezașă a bunăstării oamenilor muncii.

Cînd se-ngîină de ziua, străzile și ulițele orașului scurg ultimele căruțe întîrziate spre oborul de vite al Botoșanilor. Flancat de turlile a patru biserici cu ctitorie străbună, pe o întindere de aproape doi kilometri, iarmarocul intră în ziua lui. Simplu și grav, ca să sublinieze însemnatatea zilei, oamenii se întrebă și-și răspund:

— Cu ziua țirgului, leliță?

— Iacă, la țirg, bade!

Fără să vrea, așa, pe nesimțite, oricui i se întîmplă să se ia cu ziua țirgului. Așa, pe nesimțite, prins în ițele lui încurcate, amețit de hărmălaia de glasuri, de nechezături puternice, de grohăituri înfundate, de cotcodăcitură neîn-

trerupt, de mugetul subțirel al vreunui vițel tărcat, cu pielea lînă. Stăpîni pe produsele lor, după ce și-au făcut datoria patriotică față de stat, țărani muncitori din aceste meleaguri ale țării au învățat să aprecieze mărfurile de la oraș. Ei nu se mai îmbracă în costume croite la întîmplare, nu cumpără orice fel de mobilă și își spun la tot pasul cerințele lor. Pentru aceasta, și la Botoșani, și la Suceava, se îmbogățește sortimentul mărfurilor și iau ființă noi magazine și cooperative.

Chiar dacă nu întreb, dacă te muți de colo în colo, nimeni pare să nu te bage în seamă. Alădată, un astfel de privitor dădea de bănuț. Putea să fie un musafir nepoftit, venit să rupă prețul, vreun geambaș încercat ce-ți fură caii de sub ochi, ori vreun misit boieresc gata să te scoată din țirg, un barișnic viclean, gata de pîndă și de pradă.

Dar oamenii sînt acum liniștiți: au bilete de intrare în huzunar și, laolaltă cu actele lor, țin actele vitelor. Ei sînt și cumpărători, ei sînt și vînzători și această poziție le dă o înfățișare de certitudine senină, tulburată doar de întrebările ce și le pun între dinșii privitoare la calitatea mărfii, la prețul și cerința ei.

În afară de piața zilnică de schimb obișnuit, în fiecare săptămînă, crește numărul celor ce vin la iarmaroc. Atrasi de mărfurile de calitate ale magazinelor și cooperativelor meșteșugărești, oamenii de la sat, colectivști, întovărășiți și țărani muncitori țin să aducă și ei produse de mîna întîi și să-și satisfacă astfel cumpărătorii de la oraș.

Pe tarabele din piața de sus, cea de alimente, stau, acoperite cu frunze reavăne de brusturi, cașurile mari cît o mămăligă pentru prășitori. Lîngă ele, ulcele pline ochi cu smîntîină grasă, șipuri de untdelemn, mormane de castraveți și de roșii, și ardei iuți, prinși în șiraguri, ca niște scoici verzi necunoscute... Sînt tarabele veșnic îndestulate ale colectivștilor din Sulița, din Roma, Bălușeni și Dacia. Întreb de președintele de la Sulița, de Vasile Liciu, o veche cunoștință de-a mea. Mi se răspunde că-i în oborul de vite și că a venit cu nevestă-sa să-și cumpere o vacă bună de lapte pentru casa lor. Răzbat pînă la el, printre șuvoaiele de oameni, printre hulubele căruțelor, printre juguri și corlate, printre oiști și restouri. Îl nimeresc și-l salut, după protocol:

— La țirg, bade Liciule?

— După cum vezi, iacă la țirg!

Și făcîndu-mi cunoștință cu nevestă-sa, îmi spune:

— Vreau să ne luăm o vacă bună de lapte și pînă acuma n-am ochit-o.

— Cum n-ai ochit-o? — întreb mirat. S cîte poftestii! Uite-le. Da' gologani ai dest — Am. I-am încropit cu ajutorul gospodării Am obținut imprumut, am mai vîndut ce m prisosit... Și iaca așa, nădăjduiesc să-mi o vacă. Dar s-o știi, că nu mă grăbesc. Am ri dare pîn-o găsi vacă bună...

Tot de la Vasile Liciu, moldoveanul ace tinăr și vrednic, aflai că oamenii umblă cumpere oi. Că-s spornice, și-i plin raionul stîne cooperatiste. Văzîndu-mă mereu minui de strășnicia iarmarocului din miercurea ce Vasile Liciu îmi potoli admirația:

— Astăzi încă nu-i țirg mare. Să vii să v la toamnă, după cules. Atunci bate iarmaroc Într-o zi bună, se cumpără zeci de vaci, de și de boi și sute de oi. La toamnă, frate, du bucate. Atunci să vezi cum vin oamenii cereale și le schimbă care cum pofteste: u își iau radio, alții cizme, alții vase; flăc își mai cumpără cîte-o bicicletă, cîte-un ce ca să se fudulească... Știi, toamna se fac nunț și omul are coraj. Da, da, poftim atunci s-auzim de bine.

Mai departe îl întîlnesc pe președintele de Dacia, Mitică Niculcea. El umblă cu alți c de la ei să cumpere pentru colectiva lor pa iepe de prăsilă. La toamnă, o să ne cumpări și oi, și cai, și hamuri mai bune, noi, nouțe

Pînă-n seară, am hoinărit, luat de ziua t gului, ca o frunză pe apă. Cînd, după ceasur patru, s-au dat în lături ușile magazinelor, cooperativelor și atelierelor meșteșugărești, c meni cu traiste vîrgate au intrat buluc. Că la rafturile de stofe și costume felurite, cu dese atrăgătoare, care la teighelele pe care se n soară tot soiul de pînzeturi și stămbărie, ce la vitrinele cu săpunuri și sulimanuri, care, fund, la raionul de încălțăminte trainică.

N-am avut cum să mă amestec în bulucea aceea și nici n-am poftit să fiu călcat pe băt turi. Din mijlocul străzii centrale a orașul puteam privi mai lesne. Iacă-tă, o căruță cu c cai roibi a tras în fata magazinului de mobi În fața căruții, un bărbat și o femeie se îndeam unul pe altul să încerce un șifonier și o oglind Decamdată se mai codesc în fața lucrurilor.

Mă dau în vorbă cu ei și fac cunoștință Alexandru Biliuș, fruntaș al recoltelor bogă pe raion, și cu nevestă-sa, țărani de la Copălă La despărțire, aud, la aburcarea lucrurilor, do spaima femeii și muștruliala bărbatului:

— Bagă seamă, Alexandre, să nu spar tauleta...

— Măi anapoda, că n-ai să te poți vedea toată

Urcam acum strada către biserica Uspenia care a păstrat multă vreme actul de naște a lui Mihail Eminescu — dus tot ca o frun de șuvoaiele mulțimii. Băteau clopotele. Copleşti de zăpușeala zilei, priveam acum cetele cu traiste buceșite cu stămburi și căruțele care se în depărtau și lăsau în urma lor, neuitată, ziua iarmarocului.

Desenele lui

EUGEN TARU

pentru volumul de nuvele

„VECINII” de V. EM. GALAN

Străbătând satele Chinei într-o călătorie care a durat câteva luni, scriitorul V. Em. Galan a cunoscut țărâna chineză eliberată de feudalism.

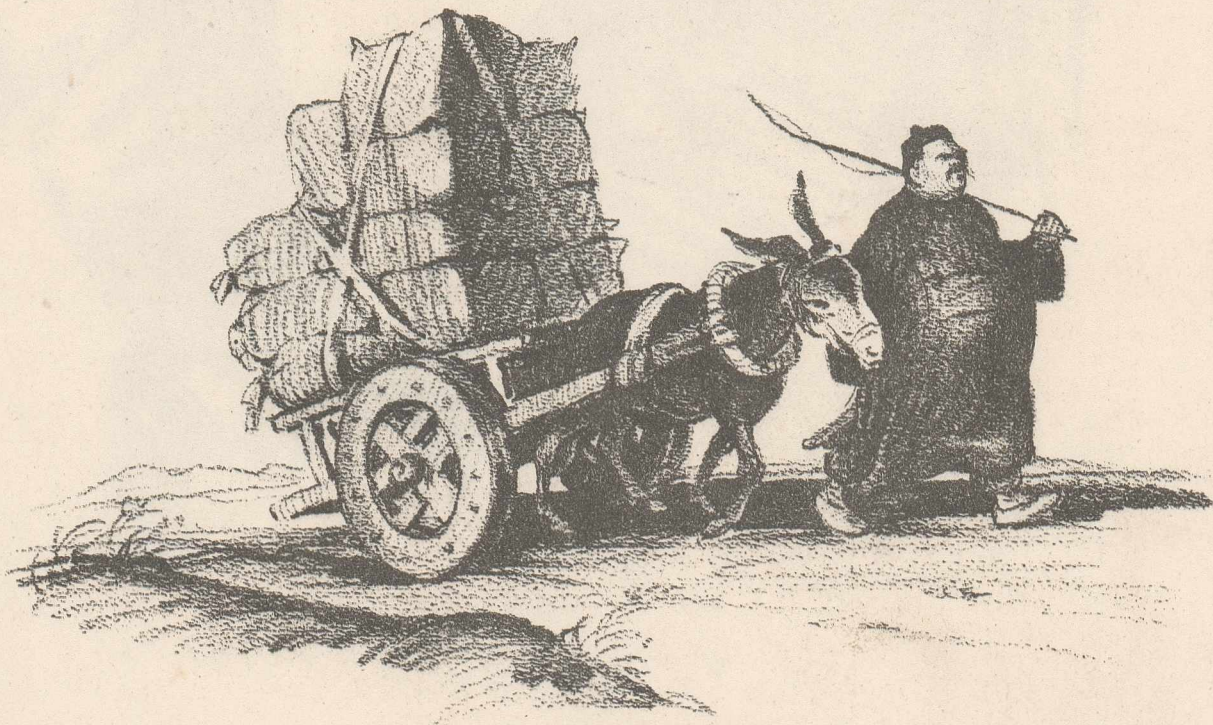
Ca orice răscruce istorică, răsturnarea revoluționară petrecută în viața poporului chinez a scos la iveală caractere puternic reliefate. S-au ridicat eroi și s-au descoperit lași. Lupta de clasă, sub forma unui conflict zilnic, acerb, între indivizii, între interesele și mentalitățile lor, a făcut să se contureze trăsăturile sufletești ale oamenilor, alegându-se neghina de greu. Evoluția lor, determinată de noile relații între ei, e complexă, plină de

Bătrînul TAU - AN - IU
este bucuros de oaspeți
(.VECINII-)

Inovațiile țăranului HAN - AN au fost
adoptate în întreaga R. P. Chineză.
(.VOLUNTARI-)

Ji - LON - JAI devenit negustor și cămătar, co-
lindă satele ca să-și rotunjească „agoniseala”...
(.VOLUNTARI-)

Unchiul TIN - GUAN - SIE
(.ROȘCOVANUL.)

Tinărul activist prelucrează reforma agrară
(.ROȘCOVANUL-)

TIN nu e de loc lămurit...
(.ROȘCOVANUL-)

surprize. Scriitorul V.Em. Galan a găsit în mijlocul acestei lumi în vertiginoasă prefăcere, pe eroii nuvelor sale din volumul — în curs de apariție — „Vecinii”. De cele mai multe ori autentice, personajele cărții sînt reprezentative pentru etapa pe care o străbate țărănimea chineză în drum spre socialism.

Gama bogată de tipuri înfățișate de scriitor și-a găsit echivalentul plastic în desenele pline de adevăr ale unui alt fost oaspete al Chinei: pictorul Eugen Taru. Artistul definește clar caracterele personajelor și se zisează cu atîta luciditate conținutul lor social, încît sugerează nu numai apartenența de clasă, ci și concepția despre viață a eroilor. Ei se recomandă prin expresia figurii, prin atitudine, prin gest, în care pictorul a izbutit să concentreze esența lor sufletească.

Chiaburul „Testosul”
(.ROȘCOVANUL-)

TI-LON-ȚAI a fost prins cu ocaua mică...
(.VOLUNTARII-)

O figură dispărută: boierul
(.VOLUNTARII-)

Plugul de fier e înîmpinat cu neîncredere în
cătunul IANȚIAȚI
(.VECINII-)

Timetri cineaștii chinezii

Înt multe lucruri despre ea aș fi vrut să vorbesc prietenii mei români, când vizitat frumoasa doamnă, dar n-am avut atunci timp pentru toate. Am încerc acum să spun câteva cuvinte despre tinerii noștri cineaști, răspunzând astfel înțeleșii cititorilor revistei noastre.

Cinematografia chineză este încă în vârstă tină. Dar măsură ce se dezvoltă, fiecare nou film real, se afirmă noi cadre de tineri actori, proveniți de la mai multe ori din mijlul oamenilor simpli. Pe zi ce trece, tot mai mulți oameni fac cunoștință cu ei, așa cum a fost interviul de Tien Hun în revista „Părul cărunt”, cu actorul Vu Er, jucat de Yu Er în „Tsui Kong”, sau comandantul de pluton Hang Peng în filmul „Soldatul de oțel”. Aceste personaje au devenit prieteni iubiți și apropiați ai tinerilor noștri, care vorbesc despre ei ca despre oameni adevărați, bine cunoscuți lor și pe care îi iau drept exemplu. Și este explicabil: cei care au înfrunghit personajele au fost ei înșiși luptători în Armata Populară de Eliberare, fii oameni sărmani care au murit în viață prin neabănuții mari greutăți. De aceea, în fața activității, a fost plin de sinceritate, de o autenticitate a rolului.

În câmp de activitate nou pentru noi, dar care se dezvoltă într-un ritm

Articol scris pentru „Flacăra”

de LI PE WAN
actor din R. P. Chineză

uimitor, este cel al jurnalelor de actualități și al filmelor documentare. Marea majoritate a tinerilor care lucrează în acest domeniu al cinematografului — atât de apropiat, prin specificul lui, publicisticii — au crescut și s-au format în armată, în anii războiului de eliberare. Încă de la începutul războiului, tinerii noștri operatori și-au încheștat mâinile pe armele lor — aparatele de filmat — și au urmat îndepărate Armata Populară de Eliberare. Pașii lor au acoperit mii și mii de kilometri, de la șirul stîncosilor munți Hingan, din nord-estul Chinei, pînă spre îndepărtata insulă Hainan, jos, în China de miazăzi. Înfruntînd cu neînfricare toate asprimitățile și primejdiile războiului, riscîndu-și viața la fiecare pas, ei s-au aflat mereu în primele rînduri ale luptătorilor, înregistrînd pe peliculă, sub ploaia obuzelor, vitejia legendară a Armatei Populare de Eliberare. Au existat tineri operatori care, îndemnați de conștiința marii lor răspunderi sociale și artistice, au străbătut deșerturi întinse și păduri încă necălcate de picior de om, au trecut piscurile abrupte ale lanțului Kuenlun și s-au urcat pe tavanul lumii — platoul Tibetului.

Tinerii noștri operatori, ce însoțeau trupele de eliberare, au realizat, prin biruirea unor greutăți uriașe,

filme documentare care au consemnat importante evenimente istorice. Unul dintre ei, un operator talentat în vîrstă doar de 20 de ani, Kuan Hi-heu, s-a îmbolnăvit grav pe drum, dar a refuzat categoric să părăsească coloana. A continuat să filmeze cu aceeași înverșunare crîncenă cu care luptau ostașii împotriva dușmanului dar, într-o ascensiune foarte grea pe un pisc înalt, acolo unde aerul se rărea și respirația devenise dificilă, el nu a mai putut rezista. S-a stins încet, fără a-și desface mîna de pe aparatul de filmat. Asemenea lui, tînărul operator Yang Șu-hung și-a jertfit eroic viața, în timp ce prindea pe peliculă scene din lupta pentru libertate. Pînă în ultima clipă a vieții sale, l-a rugat pe asistentul său să ducă la capăt, cu curaj, sarcina pe care el nu a putut-o îndeplini.

Și exemple asemănătoare pot fi înșirate multe. Voi mai da numai unul: Hang Tong-wu, un tînăr operator de optsprezece ani, membru al Noii Ligi Democratice a Tineretului Chinez, se afla în apropierea adăpostului în care era depozitat aparatul său de filmat și pelicula, cînd o bombă incendiară a căzut deasupra imobilului. Fără să ezite, el s-a năpustit în flăcări sub rafalele mitralierelor și sub ploaia bombelor avioanelor inamice, salvînd filmele și aparatul. Cînd a ieșit din adăpost, părul și veșmintele îi ardeau vîlvătaie. În clipa în care s-a culcat în zăpadă

PROFEȚIE

de Tian TZIAN

Eu în preziceri nu mă-ncred.
Ghicitul, iarăși, e-o spoilă.
În zodiacul de poet
Mă-ncred deplin, căci el nu-șală:

În veacul nostru, te-ai născut?
Ești fericit, fără-ndoială!

O lume nouă ducem noi pe umăr,
Născută-n bătălii fără de număr,
Și lumea nouă s-a ivit în prag
Cînd înălțat-am purpuriul steag.

Te du, deci, lume veche! Du-te! Pleacă!
Te-ntîmpin, lume nouă, cu-a mea
ființă-ntreagă!

O, lume nouă! Cîntecu-mi ne-nfrînt
Și plin de foc, eu pentru tine-l cînt.

Om liber, nou, — mă simt pe veci
legat

De Revoluție și sînt al ei soldat.
Iar versul meu și cîntul meu senin,
Popor măreț, eu ție și te-nchin.

În romînește
de Virgil TEODORESCU

pentru a potoli flăcările ce-i mistuiau îmbrăcămintea, avioanele inamice s-au întors și s-au năpustit asupra unui sat apropiat. Fără a ține seama că are arsuri grave, el a luat aparatul și a filmat acțiunile barbare ale dușmanului, îndreptate asupra pașnicilor cetățeni din micul sat coreean.

Faptele acestea de eroism nu sînt neobișnuite. Noi, chinezii, care am suferit odinioară o atît de cumplită oprinare, care am cunoscut din plin grozăviile războiului, știm bine cît de prețioasă este viața. Nouă ne este dragă viața și tocmai pentru că o vrem liberă și fericită, nu pregetăm să ne-o

jertfim pentru o cauză înaltă. Iar tinerii cineaștii ai Chinei populare au înțeles bine lucrul acesta.

Se vede limpede din filmele produse de studiourile noastre — fie că sînt artistice, documentare ori științifice — că cei care le-au lucrat, mulți din ei foarte tineri, și-au pus tot sufletul în ele. Din cei opt operatori distinși cu Premiul Stalin, care au colaborat cu cineaștii sovietici la realizarea celor două filme în culori „China eliberată” și „Victoria poporului chinez”, șase sînt tineri calificați în ultimii ani. Și lucrul acesta este semnificativ pentru tînăra noastră cinematografie.

Scenă din filmul „Fata cu părul cărunt”. În fotografie, actorul Li Pe Wan, autorul articolului alăturat.

GOSTAT 1415

— povestire științifico-fantastică —

de Ing. Alecu FLEGON

Ilustrații de A. POCH

...Helicopterul ne lăsă în mijlocul unui parc imens, cu arbori proaspăt transplantați de pe coastele munților Apuseni în stepa Dobrogei, odinioară hîntuită de secetă. Pornirăm, de-a lungul unei alei de goruni uriași, spre o construcție măreață, cu nenumărate arcade și pereți de sticlă, ce se înălța la cîțiva zeci de metri în fața noastră.

Pe una din băncile aleii, două fete rîdeau să se prăpădească în fața unei table de șah: — Aha! Te-am prins! Acu' te-ai dus pe copcă! Ce-ți trebuia turnul? Ai să vezi că din două mutări te fac mat!

În primul moment, nu ne puturăm dumiri de ce erau atît de vesele amîndouă. La urma urmei, una dintre ele pierduse partida...

De-abia mai tîrziu am înțeles... Cuvintele acestea erau adresate altcuiva, unui prieten care nu se afla de față... Era plecat cu oile gospodăriei tocmai în munții Măcinului, la vreo 200 de kilometri... Neavînd de lucru pînă la ora mulsului, care se făcea cu mijloace mecanice, fetele se gîndiseră să joace cu el o partidă de șah. Cum fiecare salariat al gospodăriei dispunea de cite un mic aparat de radio-emisie — întocmai ca acelea folosite încă din anul 1950 de tractoriștii sovietici — o distanță de cîteva sute de kilometri nu le împiedica să joace șah cu un adversar care nu era de față.

Tot gîndindu-ne la viața atît de plăcută pe care o duceau muncitorii acestei gospodărie agricole — gospodăria 1415, în care toate lucrările erau mecanizate — ne pomenirăm deodată — eu cu tovarășul meu — în fața clădirii principale. Directorul, Ion Dragomir, ieși să ne întîmpine în capul scării monumentale.

După schimbul obișnuit de amabilități, îl rugurăm să ne conducă în sala inginerului agronom de serviciu, care era însăși inima întregului sector vegetal.

Intrarăm în urma lui, într-o sală semicirculară, ca o jumătate de cilindru. Peretele drept, care o despărtea de încăperile învecinate, era construit dintr-un material opac și strălucitor. Celălalt perete, circular, era, în jumătatea lui superioară, numai din sticlă. Tavanul boltit era de asemenea transparent... În mijlocul camerei, pe un fotoliu turnant, stătea un tînar care, deși părea extrem de ocupat, întoarse capul spre noi și ne zîmbi prietenos. Ne apropiarăm. În fața lui, de-a lungul peretelui circular, se afla un pupitru mare, în chip de potcoavă, cu tot felul de butoane, becuri, dispozitive; în stînga, un microfon și aparatul de televiziune. Era destul să apese pe buton, ca să poată vedea ce se petrece în oricare din sectoarele gospodăriei agricole.

Diverse tuburi gradate de sticlă, umplute cu lichide colorate, îi permiteau să pătrundă „mai adînc“ lucrurile, în sensul propriu al cuvîntului, adică să afle tot ce se întîmplă sub

scoarța pămîntului în cutare sau cutare parcelă și să cunoască astfel în orice clipă stadiul de dezvoltare a rădăcinilor.

Pe o hartă mare, în relief, împărțită în pătrate și pătrățele, care se găsea în dreapta lui, se aprinse deodată un beculeț roșu. Era un semnal de alarmă dat de sectorul al III-lea, pătratul 18, unde plantele duceau lipsă de umezeală. În aceeași clipă, în spatele unui panou mare se auzi un sunet ce marca intrarea în funcțiune a unui declanșator automat. Aceasta însemna că apa necesară plantelor fusese lăsată să pătrundă în canal. Totodată, pe un cadran de pe panou se schimbă niște cifre care-i indicau inginerului cîți metri cubi de apă absorbea în acel moment sectorul insetat.

Îl rugurăm pe directorul gospodăriei să ne explice modul de funcționare al acestui ingenios sistem de irigație subterană.

— Odinioară — începu el — cîmpul ce trebuia irigat era străbătut de un canal de-a lungul căruia se mișca un tractor, răspîndind cu dărnicie în jur „ploaia“. În partea de sus, tractorul acesta avea un dispozitiv alcătuit dintr-o țevă lungă de 120 de metri, cu care pulveriza apa pompată din canal. Un asemenea „nor de ploaie“ stropea pămîntul cu o cantitate de 360.000 litri de apă și cu ajutorul său un singur om putea deservi 150 ha în fiecare vară. Recolta obținută pe ogoarele udate de acești „nori de ploaie“ era de trei ori mai mare decît pe celelalte tarlale. Aceste agregate de ploii artificiale nu făceau însă decît să copieze cît se poate de fidel natura. Or, atît natura cît și copia ei aveau unele deficiențe... Plantele nu puteau folosi toată cantitatea de apă provenită din ploaie. O parte din ea se evaporă, iar o altă parte se scurgea, spîlînd totodată și straturile superioare, fertile de pămînt. Aceste inconveniente au fost înlăturate mai tîrziu, cu ajutorul altui sistem... E vorba de vestitele „cîrțițe“ de oțel. „Cîrțița“, după cum știți, era un fel de proiectil cilindric, ascuțit la unul din capete și remorcat de un tractor. Mișcîndu-se, ea sfredelea pămîntul, îndesîndu-l pe de margini, și lăsa în urma ei o conductă de ciment. În partea superioară, peretele conductei era astfel ciuruit, încît apa ce circula prin ea să se poată infiltra în pămînt. Cît privește adîncimea la care erau plasate conductele, ea depindea de adîncimea pînă la care pătrundeau rădăcinile plantelor ce urmau să fie cultivate pe terenul respectiv, potrivit planului de asolamente. De obicei, adîncimea maximă nu trecea niciodată de un metru... Și acum, să revenim la actualitate... Sistemul utilizat de noi în prezent se bazează pe același principiu pe care

se baza și bătrîna „cîrțiță“, cu deosebirea c rezultatele sînt mult mai bune...

Dragomir aprinse o țigară, pofțindu-ne să ne așezăm în jurul unei mese rotunde pe care se afla o mică planșă și, scoțînd un creion ca ar fi părut un obiect foarte ciudat prin anul 1950, spuse arătînd spre desenele de pe planșă:

— Iată: noi am împărțit cîmpul ca pe tablă de șah, în pătrate cu latura de 100 m. În fiecare pătrat din acesta, am așezat cît o ciupercuță sensibilă, care comunică printr-un fir de cupru cu panoul pe care îl vedeți colț în fața inginerului Gheorghiu. Ciupercile sensibile, răspîndite peste tot pe tarlalele noastre ne indică în fiecare clipă umiditatea solului în care se găsesc. În momentul cînd gradul de umiditate a scăzut sub limita considerată de noi ca necesară, se aprinde acest bec roșu — și directorul întinse degetul spre becul care se aprinsese îndată după ce intraserăm noi. — Aprinzîndu-se, el declanșează un automat care dă drumul apei să pătrundă în conducta de ciment ce duce spre pătratul respectiv. În cazul de față, pătratul 18 din sectorul al III-lea.

Văzînd uimirea zugerăvită pe fețele noastre directorul continuă cu mîndrie:

— Cînd, prin sistemul acesta de irigație subterană, solul se va fi îmbibat cu o cantitate suficientă de apă, becul se va stinge singur. Și atunci, puternicele pompe centrifuge, care se găsesc în subsolul acestei clădiri, vor trimite apa în alt sector...

Directorul nu apucă să termine ce avea de spus, fiindcă îl întrerupse inginerul Gheorghiu Agronomul însă nu vorbea cu noi; parcă uitase că sîntem acolo. Deschizînd microfonul rosti răspicat:

— Brigada a II-a C.E.-50 să plece în sectorul I, pătratul 12!

În anul 1955, am fi crezut că-i un ordin militar cifrat și nu o simplă dispoziție dată de un inginer agronom. Acum, însă, fiecare dintre noi ne-am dat seama că era vorba de deplasarea într-un anumit loc a unor culturi toare electrice cu 50 de rînduri de culturi construite la uzina de mașini agricole din Cîmpulung-Moldova. Dar de ce această dispoziție fusese dată atît de brusc și cu oarecare nervozitate în glas? Foarte simplu... Cu clipă mai înainte, pe pupitrul inginerului Gheorghiu se aprinsese un bec albastru care anunța că buruienile din sectorul I, crescînd în ultimul timp, atinseseră în momentul acela rețeaua de control instalată pe cîmp. Această rețea e instalată pe tot cîmpul, la o înălțime de cinci centimetri, pe niște suporturi izolante. În momentul cînd buruienile ajun la nivelul ei, circuitul electric dintre pămînt și rețea se închide instantaneu; făcîndu-se de contactul cu solul, prin rețea începe să circule curentul electric și, atunci, automat, se aprind și becul albastru de pe pupitrul inginerului

cragîndu-i atenția că a sosit timpul ca taraua respectivă să fie plivită...

— La plivit folosiți exclusiv cultivatoarele electrice? — îl întreabă pe director tovarășul nou, Eliad, care, în treacăt fie spus, a trecut le mult de prima tinerețe și e cam pisălog...

— După câte îmi amintesc, exista o metodă vansată, folosită pe o scară întinsă în Uniunea Sovietică prin 1950-1955 și care tot pe atunci fost introdusă și la noi în țară... Plivitul chimic... îl mai utilizați cumva?

— Da — răspunse directorul — îl folosim din lin, dar nu la toate culturile. Dumneavoastră unoasteți, desigur, mai bine decât mine, din experiență, începuturile acestei metode... Chiștiștii reușiseră să prepare în laborator un lichid miraculos, un fel de „apă vie” pentru culturi și în același timp otrăvă pentru buruieni, astfel de lichide miraculoase erau acidul 2,4 diclorfenoxicetic, acidul 2 metil 4 clorfenoxicetic... Da, azi dispunem de o multime de substanțe „magice” de acestea, cu care stropim în avion semănăturile, obținând rezultate extraordinare. Numai că, vedeți dumneavoastră, plivitul chimic, după cum v-am mai spus, nu-l putem utiliza la orice fel de culturi, căci substanțele respective nu distrug decât buruienile dicotiledonate. Buruienile monocotiledonate nu pot fi stîrpite cu ajutorul acestei soluții. Iată, deci, pentru ce folosim cultivatoarele electrice...

Directorul începu apoi să ne explice modul de funcționare al cultivatorului electric:

— Să zicem că trebuie să plivim un câmp de sfeclă. Mașina noastră taie sistematic toate buruienile... Dar, mă veți întreba, cum se face că nu taie și sfecla? — și ne privi zîmbind, în timp ce noi așteptam curioși explicația.

— Nu o taie — continuă el — pentru că mai e o chichiță la mijloc... Cuțitele cultivatorului nostru sînt sensibile, adică sînt prevăzute cu un tator, un organ al mașinii care, venind în contact cu un corp exterior, indică natura lui. Așa stînd lucrurile, cuțitele taie virtos buruienile, dar se retrag ca la comandă atunci cînd tatorul lor atinge frunzele sfeclei...

Eliad ceru lămuriri suplimentare, pe care directorul Dragomir i le dădu bucuros. Între timp, imaginea de pe ecranul de televiziune instalat în fața inginerului Gheorghiu se schimbă.

Pe valurile oceanului nemărginit al holdelor le grîu se plimba un fel de vedetă rapidă cu o viteză de peste 150 km pe oră. Ne apropiăm de ecran ca să vedem mai bine, dar în afară de forma aerodinamică a mașinii, la volanul căreia stătea o fată în halat alb, nu euzirăm să distingem nici un alt amănunt. Îndatoritor, directorul ne dădu și de astă dată lămuririle necesare, spunîndu-ne că e vorba de o mașină pentru recoltat cerealele, o combina al cărei mecanism se baza pe principiul

vibrațiilor, și ne invită să mergem cu el pe câmp ca s-o putem privi mai de aproape.

Cum invitația lui ne suridea, ieșirăm cu toții afară și ne urcarăm în helicotper. Pe drum, Dragomir ne înfățișă istoricul combinei.

— La fel ca atîtea altele, mașina aceasta este rezultatul creației colective a cîtorva generații de savanți, inventatori și tehnicieni. Și acum să v-o „recomand”: culege boabele de grîu, lăsînd spicele pe loc — fără să le secere... În felul acesta se realizează visul din totdeauna al agriculturilor, acela de a se evita complet pierderile. Știți, desigur, că Andrei Romanovici Vlasenko a imaginat încă în 1868 o mașină care să „treiere” grînele, lăsînd tulpinile să rămîna mai departe pe rădăcini. Inventatorul rus Molcianov a lucrat din 1910 pînă în 1930 la construirea unei combine care să recolteze cerealele fără să le secere. Părțile păioase ale plantei nu mai trebuiau să treacă, așadar, prin organele active ale mașinii create de el; căci aceste părți, avînd un volum de 60-70 ori mai mare decît boabele, fac să crească prețul de cost al mașinii prin care trec, și fac ca exploatarea ei să fie mai puțin rentabilă. Mașina lui n-a dat însă rezultatele scontate, pentru că treieratul, făcîndu-se prin lovirea spicelor, ducea la pierderi mari. Se părea că ideea era definitiv compromisă. După vreo cincisprezece ani, însă, alți ingineri, înarmați cu noi mijloace, corespunzătoare nivelului mai înalt al tehnicii moderne, au preluat-o. E vorba de inginerii constructori de avioane Rumeanțev, Zalușnov, Kondrașov... Acești ingineri fiind constructori de avioane, erau cei mai aprigi dușmani ai vibrațiilor. Și acum să vedeți nostimădă: ei sînt aceia care au preconizat recoltarea cerealelor fără a fi secerate, prin acțiunea unor vibrații puternice asupra spicelor. Dușmani neîmpăcați ai vibrațiilor într-un domeniu tehnic, ei au căutat să le utilizeze din plin într-altul... În anul 1952 s-au putut vedea pe cîmpurile de experiență ale Uniunii Sovietice cîteva combine construite pe principiul vibrațiilor. Organele active ale acestor combine, ca și ale celei pe care o vedeți, constau din cîteva perechi de valțuri, între care rămîne un spațiu liber. Proeminențele și adînciturile valțurilor sînt în așa fel dispuse, încît spațiul liber dintre ele să se deplaseze cu o viteză mare cînd spre un valț, cînd spre celălalt. Tulpina plantei, nimerind în acest „gol vibrant”, e scuturată puternic. Datorită vibrațiilor, boabele zboară ca gloanțele în toate părțile. Combina noastră reprezintă culmea perfecțiunii de azi în tehnică. Pe unde trec ele, nu mai rămîne nici un bob pe cîmp...

Tot ascultînd lămuririle directorului, ajunserăm, în sfîrșit, în dreptul lanului unde lucra combina. Din păcate, însă, deși abia așteptam s-o vedem, n-am putut s-o cercetăm mai îndeaproape, pentru că se deplasa cu o viteză mare și nu puteam pretinde să-și întrerupă lucrul numai pentru a ne satisface nouă curiozitatea!

Am zărit, totuși, în cabină pe tînăra combineră, făcîndu-ne din fugă semn cu mîna, iar cînd mașina s-a apropiat mai mult de noi, ne-au ajuns la ureche sunetele unui aparat de radio care transmitea o melodie veselă.

Directorul nu ne lăsă prea mult să ne minunăm.

— V-am vorbit adineauri — spuse el, arătîndu-ne din ochi combina — despre principiul pe care se bazează mecanismul ei. Probabil că ați vrea să știți care-i sursa ei de forță motrice. Vedeți deasupra cabinei, rețeaua aceea...?

Imediat ne uităram spre combină.

— Da, tocmai voiam să vă întreb: la ce folosește împletitura aceea de cablu în formă de paraboloid¹⁾...? — spuse Eliad.

— Ei bine, ea este, dacă vreți, o variantă a antenei folosite odinioară la aparatele de radio. Cu ajutorul acestei rețele, combina receptează undele de ener-

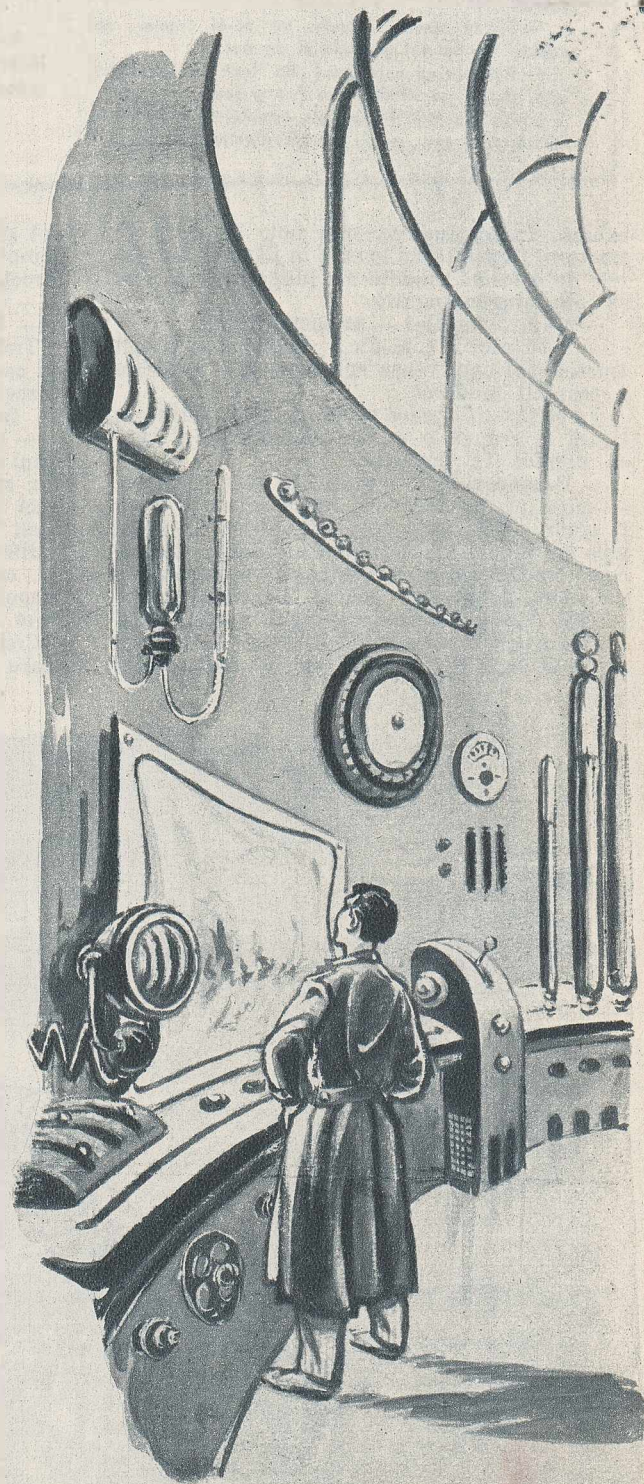
gie electrică din atmosferă, pe care apoi le transformă în energia mecanică necesară deplasării ei.

— Da... interesant — spuse Eliad — o combină cu antenă...

— Un fel de antenă — îl corectă Dragomir — o aplicație a principiului... Dacă antena de odinioară putea să capteze doar cîteva wați, rețeaua asta captează zeci de mii de wați...

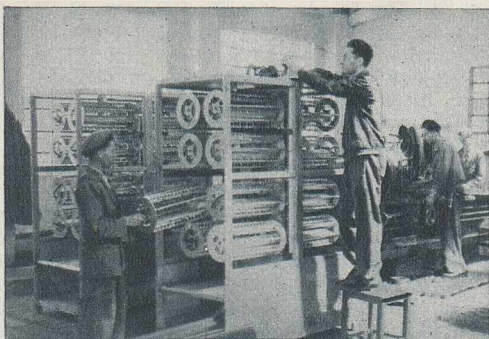
Între timp, oceanul de grîu ce se întindea sub privirile noastre începuse să-și schimbe înfățișarea. În hoida prin care cu un sfert de oră înainte trecuse combina, se iviseră cîteva mașini înaripate, care își desfăcuseră larg aripile prevăzute cu lame tăioase și se năpustiseră în mijlocul valurilor de spice văduvite de pozoaba lor. În urma secerătoarelor nu rămînea decît miriștea, pe care se zăreau din loc în loc baloturi mari, cubice, de paie presate. Veniră apoi o multime de camioane uriașe, care se apropiară fără zgomot de baloturi. Niste gheare enorme ieșeau de sub capotă și le ridicau de jos cu ajutorul unor scripeți. Pe urmă baloturile erau transportate parte la bucătăria animalelor, parte la fabrica de elemente prefabricate pentru construcții, care se afla în apropiere.

Deodată, pe miriștea apără un tractor care se opri la oarecare distanță de noi. Tractoristul potrivi ceva la motor, apoi coborî vesel din

¹⁾ Suprafața rezultată din mișcarea unei curbe, ale cărei puncte se găsesc la aceeași depărtare de un punct fix, numit focar, și de o dreaptă fixă, numită directoare.

LA INCUBATORUL DIN ARADUL NOU

În atelierele G.A.S. din Aradul Nou, se construiesc noi incubatoare după prototipul creat de Ion Dănculescu.

Nici n-am apucat bine să spun ce căutam, că răspunsul veni imediat:

— Veniți cu mine, tovarăși, eu trec chiar prin fața fabricii...

— Nu te supăra, moșule, nu ne-ai înțeles, noi căutam incubatorul gospodăriei de stat.

— Păi, ăla nu e fabrică? Ba încă ce fabrică!... Iată, aici e, pe strada asta. Are și firmă.

Întăram înăuntru. În sala de așteptare, deosebit de curată, sînt mai mulți oameni. Pentru un moment,

crezi că te așli într-o sală de spital. Dar deîndată ce vezi fotomontajele de pe pereți și, mai cu seamă, după ce la urechi îți ajung miile de piuituri, îți dai seama că aici e cu totul altceva.

...Da, avea dreptate moșul, aici e o adevărată fabrică. O fabrică ce livrează în fiecare săptămână gospodăriilor de stat și gospodăriilor colective din regiune mii de pui de rasă.

★

Deasupra ușii incubatorului — cel mai mare incubator din țară, cu o capacitate de 64.000 ouă — e prinsă o placă roșie de sticlă, pe care e scris cu litere îngrijite „Incubator B.60, inovație Dănculescu Ion”.

Am admirat mult incubatorul. Un dulap mai mare, cu pereți din sticlă. Înăuntru sînt, frumos rînduite, mai multe sertare, în care ouăle sînt înșirate ca mărgelile pe o ață. Munca e aci automatizată. Printr-o singură mișcare, un singur om întoarce deodată două mii de ouă. Un termometru arată temperatura din incubator. Sertarele în care puii urmează să iasă din ouă sînt coborîte pînă la sertarul în formă de sită. Aici, coaja ouălor crapă și pușorii, galbeni ca niște bulgărași de aur, ies la lumină. Totul e simplu și deosebit de frumos.

★

Am mai văzut la gospodăria de stat din Aradul Nou și alte incubatoare în construcție. Ele vor lua curînd diumul gospodăriilor colective din regiune.

I. BORȘAN

correspondent-Arad

cabină, îndreptîndu-se spre noi, în timp ce tractorul împlîntă de la sine în pămînt brazdalele de o formă ciudată ale plugului și începu să are singur-singurel.

— Mare comédie! — exclamă Eliad.

— Nu-i nici o comédie — îi răspunse rîzînd tractoristul care venea spre noi. E o realizare a tehnicii moderne.

Ne strînse prietenos mîna, apoi își aprinse o țigară și aruncă o privire spre tractorul care se pierdea în depărtare.

— Dumneavoastră sînteți din altă generație — spuse el, nu fără a-și arăta mîndria de a fi tînăr. — Deci, știți mai bine decît mine ce grea era munca tractoriștilor altădată. Conducerea tractorului cerea o atenție veșnic trează, un efort permanent pentru a-l menține pe aceeași direcție, deoarece plugul, întîmpinînd în sol diferite rezistențe, îl silește mereu să se abată de la direcția inițială. Ei bine, astăzi

noi sîntem scutiți de operația aceasta atît de complicată; nu mai trebuie să avem grijă de direcția tractorului.

— Cum, adică? — întrebă Eliad.

— Să vă explic...

Tractoristul scoase la iuteală din buzunar un carnet și un creion la fel ca acela pe care-l văzusem la director și, din cîteva linii, schiță un tractor în miniatură.

— Uitați-vă. Aici — și ne arătă cabina tractorului de pe hîrtie — aici e montat un giroscop... Un corp solid, fixat într-un cadru și supus unei mișcări de rotație în jurul axei sale; acest corp își menține neschimbată poziția, indiferent de aceea pe care o ia cadrul. Tot în cabină, la dreapta și la stînga giroscopului, sînt montate două motoare auxiliare...

Creionul lui desenă cu o repeziune uimitoare cele două motoare.

— Dar la ce folosesc giroscopul și motoarele astea? — se impacientă Eliad.

— Tocmai voiam să vă spun... Uite... zicem că tractorul a pornit...

— Așa... — se arătă de acord Eliad.

— Să zicem acum că plugul întîmpină, după cum vă spuneam mai înainte, o anumită rezistență în sol și atunci...

— Tractorul deviază de la direcția lui inițială — îl întrerupse Eliad, încîntat că ghicise.

— Da, dar numai pentru o clipă...

— De ce?

— Păi, tocmai aici intervin giroscopul și motoarele auxiliare. Cum? Foarte simplu. În mod obișnuit, atît giroscopul cît și cadrul în care e fixat au poziția corespunzătoare direcției în care înaintează tractorul. În momentul cînd tractorul, împreună cu cadrul care formează corp cu el, deviază, giroscopul vine în atingere în mod automat cu un buton, declanșînd astfel un curent electric; în aceeași clipă intră în funcțiune unul dintre cele două motoare auxiliare, care redresează tractorul făcîndu-l să revină la direcția inițială...

— Strașnic — exclamă eu, privind în zădăria tractorul care dezmiriștea singur. Păi, e sînt sigur că depășiți planul de...

Dar nu apucați să terminați; Eliad îmi tăie vorba:

— Spune-mi, te rog — îl întrebă el pe tractorist, privindu-l curios — cum se face că e învățat atît de bine desenul tehnic? Văd că desenezi un motor din cîteva mișcări de creion. Te-a trimis cumva gospodăria la vreun curs de specializare?

— Nu. Dimpotrivă! — răspunse zîbind tractoristul.

— Cum, adică, dimpotrivă?

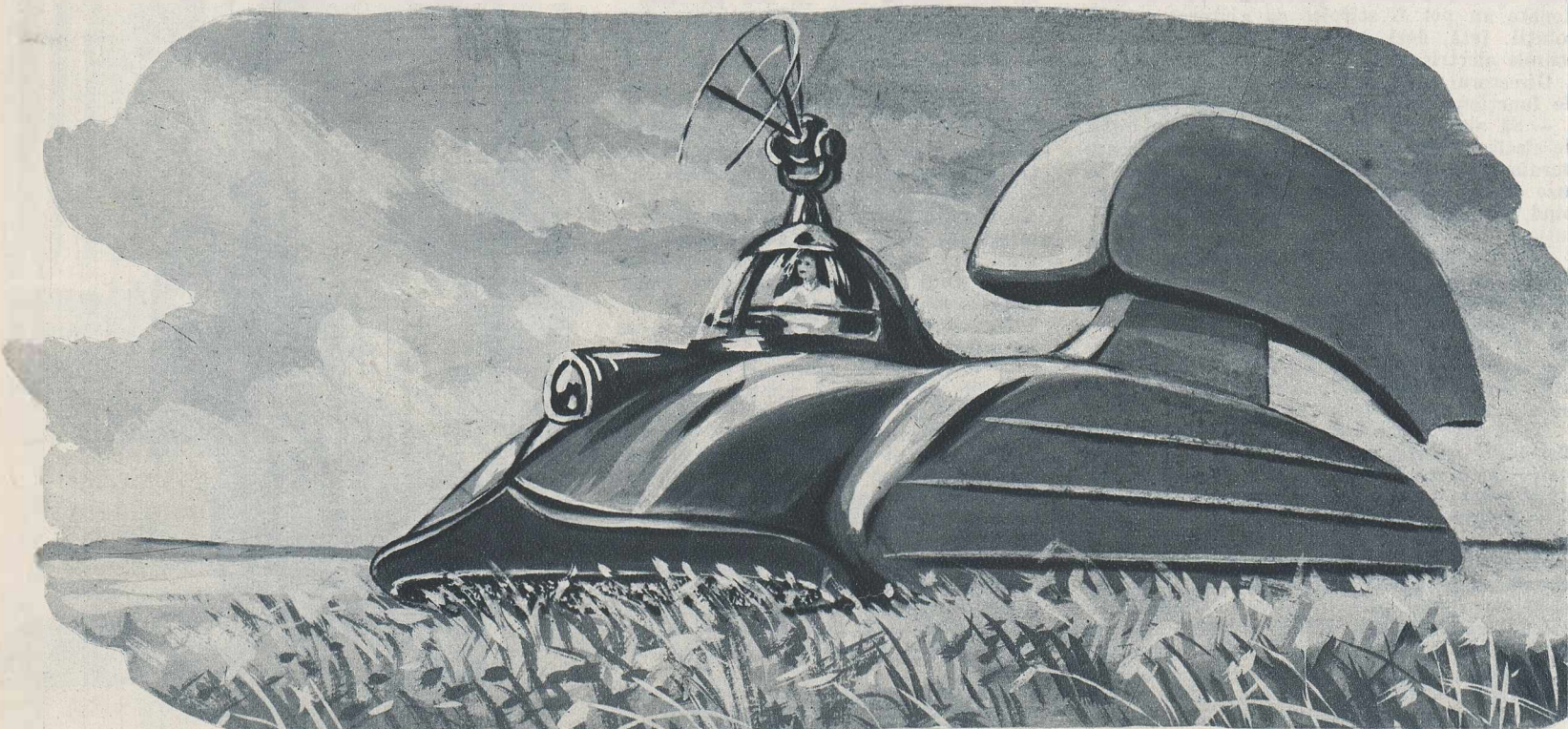
— Foarte simplu. Nu gospodăria m-a trimis la școală, ci școala m-a trimis la gospodărie. Iar școala pe care am urmat-o a fost facultatea de mecanică.

— Da, facultate. Păi, dacă n-aș avea studii superioare, aș cunoaște eu teoria curentilor de înaltă frecvență, calculul integral, optica și atîtea altele?

★

Curînd după aceea, ne-am luat rămas bun de la tractorist și de la director și am părăsi gospodăria 1415. Pe drum, în heliicopter, curățînd o portocală luată de la bufetul volant al tractoriștilor, Eliad se întoarse spre mine și-mi spuse preocupat:

— Mișule dragă, trebuie să ne punem curbură pe carte... Nu pot admite ca un mucos de tractorist să știe mai multe decît mine... Eu care... da' ce să mai vorbesc: tu știi doar cine-am fost, cînd s-a terminat primul cincinal!...

Ursulețul

de Iuri NAGHIBIN

Ilustrații de P. KARACENJOVA

Tatăl și copilul mâncau pe un colț de masă, masă întinsă, pustie. De fapt mânca numai Vasili Nikolaevici, care își înfunda gura cu bucăți de pâine cu unt, tăiate pe îndelete, sorbind zgomotos din cafea după fiecare duminică, și timp ce Vasia abia se atinge de laptele cald. În seară băiatul își dăduse seama deodată că nu-și cunoaște de loc tatăl.

Pe măicuța, o cunoștea bine de tot, ba chiar, acă se poate spune așa, pe de rost. Purta adinc și tipărit în minte chipul ei, ochii luminoși, brazul, părul, mâinile, gâtul. Știa ce molcom vicnește singele în pleoapele mamei atunci când închide ochii; știa cum gîdilă genele ei și unde ating fața. Știa de asemenea că are obraji fierbinți și fruntea rece, după cum ține când e veselă, tristă sau numai plicticită.

Dar despre tata ce știa?

Mai nimic... Așa, doar câteva lucruri fără însemnătate: că pleacă la serviciu la opt dimineața și se întoarce seara la șapte, că se bărbiește din două în două zile și că atunci miroase de colonie și pudră. Dar știa el oare cum sînt brații, nasul, urechile lui tăticu? Habar n-avea, e pildă, dacă mustățile lui înțepă sau sînt rătăsoase; nici măcar nu îndrăznise vreodată să-i atingă chelia lucioasă din creștetul capului și să-i încerce ochelarii. Chipul lui i se părea cîrușu același, ca pendula atîrnată pe peretele în colțul camerei, care încetase de mult să mai bată... Vasia nu reușea niciodată să ghicească gîndurile lui tăticu. Ba uneori îi venea să creadă că tăticu' nu simte nimic, deși era greu de închipuit un lucru ca acesta: orice om trebuie să simtă ceva, să răspundă într-un fel sau altul la ceea ce se întîmplă în jur.

Firește, nu e ușor să te împaci cu lipsa mătușei, dar ce putea să facă Vasia? Era ceva peste puterile lui. Știa doar atît: că măicuța-l lăsase în grija tatel, după cum auzise vorbindu-se la ucatărie îndată după plecarea măicuței.

Vasia nu prea se dumireea el ce poate să însemne vorba asta, „că-l lăsase lui tata“. De altminteri, îndeobște el n-avea idee de nimic — el puțin așa i se părea lui — dar chiar dacă știa cîte ceva, erau lucruri pe care nu voia să le mărturisească nici lui însuși. Bănuia, de pildă, că în treaba asta cu plecarea mamei ar fi fost amestecat cumva și locotenent-colonelul acela de aviație cu părul blond ca paiul și cu ochii așa de soare, care venise de cîteva ori pe la ei. Și de cîte ori venea, îi aducea înghețată și mai multe feluri, pe care o stingeau amîndoi din cîteva înghițituri, luîndu-se la întrecere care termină mai repede. Măicuța se temea să nu răcească copilul, care de obicei ieșea învingător, dar de fiecare dată temerile ei se dovedeau nefetemeiate. Și tot locotenent-colonelul acela îi promisese un ursuleț viu. De căpătăt, Vasia nu căpătase nici un ursuleț. În schimb, o pierduse pe măicuța. Și acum, de cîte ori tovarășii de joacă îl întrebau unde e măicuța lui, Vasia, fără să-și dea seama de amara sa ironie, răspundea: „s-a dus să aducă un ursuleț viu“.

— Tată — întrebă Vasia, cu glas tare — unde trăiesc ursuleții vii?

Vasili Nikolaevici îl privi peste ochelari. — Ei, na-ți-o! Cum adică „trăiesc“? Dacă sînt vii, sigur că trăiesc. Trăiesc în pădure.

Vasia oftă. Altfel voia el să afle, dar pe emne că tăticu' nu înțelesese întrebarea.

Vasili Nikolaevici înghiți și ultima înbucătură de pâine, sorbi zgomotos din cafea, dădu-leo parte ceasca, se șters la gură, pe mustăți, apoi pe degete, și începu să frunzească ziarul

de seară. Vasia îi urmărea gesturile care se repetau ai domă în fiecare seară. Mare minune, zău, că nu greșea niciodată; pentru nimic în lume n-ar fi desfăcut ziarul înainte de a fi sorbit și ultima gură de cafea, nici nu și-ar fi netezit mustățile înainte de a se fi șters pe buze. Vasia știa dinainte că tăticu' va trece repede peste pagina întâi, apoi peste a doua, a treia și va stărui mai mult asupra paginii a patra, cu articole scurte, în chenar, după care va împături ziarul, îl va pune deoparte și îl va întreba: — Ei, ia să vedem: cum stăm cu învățătura?

Vasia îi va arăta carnetul cu note, pe care tăticu' îl va răsfoi atent, filă cu filă, muștrîndu-l atît pentru treburile primite în pătratul trecut la aritmetică, cît și pentru urmele lăsate de degetul mare pe învelitoarea albă a carnetului.

— Ei, acum vezi-ți de lecții — îi va spune apoi tăticu' — că eu o să mai citesc puțin.

Pe urmă, se va trînti pe divan cu cartea în mînă și, cum va pune capul jos, va ațipi, ca să se trezească la ora cînd trebuie să se culce. Astă-seară, însă, Vasia își puse în gînd să schimbe tipicul și cînd taică-său îl întrebă ce mai e pe la școală, îi răspunse cu un aer plictisit: — Nimic deosebit! Azi ne-am uitat la broaște.

— Ce? Cum? — întrebă mirat Vasili Nikolaevici.

— Da, am învățat despre organismul lor. Vasili Nikolaevici se uită atent la copilul său și-n clipa aceea simțămîntul de adîncă mulțumire, umbrit în ultima vreme, ce zăcea în sufletul lui, se trezi iarăși.

În băiețașul acesta — care-i fusese încredințat prin hotărîrea tribunalului — vedea triumful principiilor neștrămutate pe care le respectase toată viața, triumful ordinii asupra dezordinii, al rațiunii asupra instinctelor primitive, al drumului drept în viață asupra căilor întortochiate pe care merg nevolnicii și ratații.

Se prea poate ca tribunalul, în hotărîrea pe care o pronunțase, să fi fost influențat și de faptul că mama lui Vasia plecase de acasă cu locotenent-colonelul, unde va fi înmormîntat în nord, dar Vasili Nikolaevici căutase să-și scoată asta din cap o dată pentru totdeauna. Pentru el totul se explica prin contrastul dintre un om cumpănit, care izbutise să rămînă demn chiar în momentele cele mai grele din viață, și o femeie nesăbuită, care se depozedase singură de fericire și de drepturile-i materne.

— Matală știi cum se înmulțesc broaștele? — îl întrebă tam-nesam Vasia, încurajat de interesul pe care-l arăta Vasili Nikolaevici.

— Cum?

— Stai să vezi. Întîi și-ntîi, broaștele mari depun ouă... adică nu, ouă.

Din glăsciorul copilului, se simțea parcă o nedumerire, dar Vasili Nikolaevici

nu știa nici el bine cum se înmulțesc broaștele.

— Apoi din ouăle... adică icrele astea... ies niște mormoloci — urmă băiatul — iar după aia le cade coada și se fac broaște. Așa e?

Vasili Nikolaevici dădu din cap în semn că da.

— Pe urmă — continuă Vasia — broaștele mai trăiesc puțin și se prefac în broaște rîfoase.

— Ei, asta e! — bombăni supărat Vasili Nikolaevici. Așa v-au învățat la școală?

— Nu.

— Broaștele rîfoase fac parte dintr-altă specie...

— Știu — murmură Vasia.

— Atunci de ce spui asemenea năzbtii?

Vasia tăcu bosumflat. Măicuța nu l-a întrebato niciodată așa ceva. Ar fi făcut haz și atîta tot. Ar fi pufnit și el în rîs și atunci dînsa l-ar fi luat la rost:

— De ce mă păcălești, măi, ștregarule?

Ce de parascovenii mai născocea Vasia cînd se apuca să-i povestească măicuței ce-a mai învățat la școală! Ei, și ce? Rîdeau amîndoi, și gata, iar în clasă răspundea așa cum se cuvenea.

Tăticu', însă, parcă aștepta să-i explice și Vasia nu știa să-i spună altceva decît:

— De-aia...

— „De-aia“! Așa nu-i un răspuns — rosti serios Vasili Nikolaevici. Orice faptă pe care o săvîrșește omul trebuie să aibă o explicație, așa că, dacă aveai chef să glumești, se cădea să răspunzi: „am glumit“.

Vasia tăcea rostogolind un cocoloș de pâine pe fața de masă!

— Cînd îți vorbește taică-tău și nu numai taică-tău, dar orice om în vîrstă, trebuie să fii atent, să nu te joci; auzi tu?

Vasili Nikolaevici întinse mîna și, lovindu-l ușor peste degete, azvîrlî jos cocoloșul de pâine care căzu lîngă piciorul scaunului.

Vasia se uită după el. Tocmai atunci, însă, tăticu' îl întrebă ceva, silindu-l să ridice capul.

— Ce-ai făcut azi acasă?

— Am citit... răspunse Vasia într-o doară.

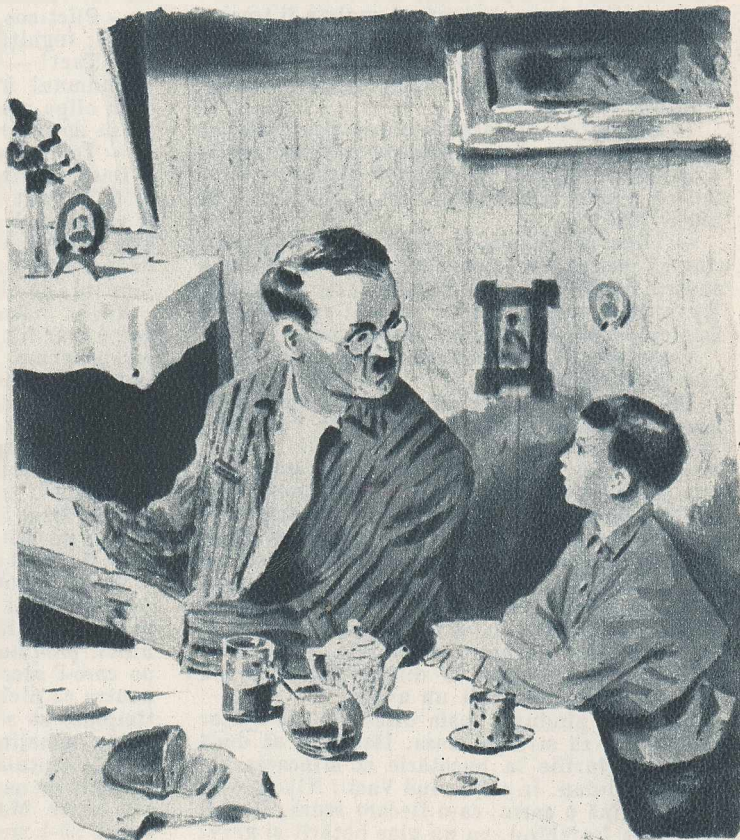
— Și ce-ai citit? — continuă să-l descoasă cu blîndețe Vasili Nikolaevici.

— O carte.

— Îmi dau seama că ai citit o carte și nu...

Vasili Nikolaevici era gata să spună „și nu o masă de scris“, dar temîndu-se ca discuția asta educativă să nu devină neserioasă, ceea ce n-ar fi fost de loc pedagogic, adăugă: „și nu altceva“.

— Cînd te întrebă cineva un lucru... — dar Vasili Nikolaevici nu-și mai termină fraza,

căci observase pe fața băiatului o expresie de nerăbdare și teamă.

— Ei, ce s-a întâmplat?

— Vrei să-ți spun cum se răspîndește holera? — întrebă cu însuflețire Vasia.

— De unde știi tu? și Vasili Nikolaevici ridică mirat din sprîncene.

— Am citit în Enciclopedie...

— Ei, hai, spune.

— Holera vine de la microbi... Și microbii ăștia s-au născut de mult de tot, cînd noi nu eram încă pe lume, în râul Gange. Gangele s-a revărsat, pe urmă a secat, și-n locul lui au rămas doar niște bălți. Acolo oamenii își spălau rufele, se spălau pe picioare, aruncau gunoaiele și așa s-au prăsit microbii de la care vin bolile. Și cînd s-au făcut mulți, mulți de tot, au ieșit din bălți, au trecut prin Marea Caraielor, de acolo prin strîmtoarea Dar... Dardanele, pe urmă prin Balcani și au ajuns în cîmpia Europeană. Vasia tăcu o clipă, după care încheie: Și peste tot, pe unde treceau microbii, oamenii mureau ca muștele...

„Copilul gîndește logic — își spuse Vasili Nikolaevici. Cît e de mic și uite ce închegat a știut să expună o chestiune atît de serioasă și de complicată. Asta o are de la mine“.

Și începu să treacă în revistă cu satisfacție trăsăturile comune ale amîndurora: conturul prelung al feței, culoarea părului și a ochilor, chiar și fălcile puternice. Numai urechile erau ca ale mamei. Cu sfîrcuri rotunde și străvezii, pe cînd la el, la Vasili Nikolaevici, sfîrcurile urechii păreau lipite de căpățîna.

— Spune-mi, tăticele, matale crezi c-ar putea să mai vină o dată? — întrebă Vasia, uitîndu-se la tătici-său cu ochi mari.

— Cine să vină?

— Microbii. Azi tot timpul m-am gîndit ce o să se întîmple dac-or veni iarăși.

Vasia se scutură înfiorat. Toată ziua după ce citise explicațiile din Enciclopedie, văzuse în fața ochilor roșii întregi de gîzului care se îndreptau de zor, cînd tîrîș, cînd zburînd prin aer, peste mări și țări, spre casa lor.

Vasili Nikolaevici se mulțumi doar să zîmbească îngăduitor, încredințat că băiatul glumește. Lui Vasia însă numai de glume nu-i ardea, simțea din nou că îl cuprinde groaza ce-l chinase toată după-amiaza. Și tăticele, pe cît se vedea, nu-și dădea seama cît de tare e speriat, nici de pericolul care-i amenință. De ce, oare? Că doară este un lucru destul de obișnuit. Așa-i omul: acum e vesel, acum tremură de spaimă. Mămica știa foarte bine asta. Ea nu se mira cînd, după o zi de veselie, de rîsete și zburdălnicii, Vasia se pornea din senin să plîngă. Măicuța îl strîngea în brațe și spaima îi trecea, de parcă i-ar fi luat-o cu mîna. Dar poate nici tăticele nu prea știe ce-o să fie cu microbii ăștia și o fi și el speriat... Și Vasia spuse încrîcînd fruntea:

— Eu zic că nu face să ne necăjim degeaba. Cine știe, poate că or fi uitat pe unde au venit.

„Aveam impresia că vorbește serios — se întunecă Vasili Nikolaevici. Ce harababură e în capul lui!“

— Uite ce, Vasia, e cam devreme pentru tine să citești Enciclopedia. Asta nu-i o carte pentru copii. Doar ai destule cărți frumoase. Ei, atunci ne-am înțeles: nu mai pui mîna pe Enciclopedie; altfel încui biblioteca.

Vasia oftă. Chiar măicuța îl învățase să citească Enciclopedia.

De cîte ori dezlega cuvinte încrucișate, se ajuta cu Enciclopedia, punîndu-l pe Vasia să-i caute cîte un cuvînt. Mereu o auzeai: „Vasia, ia vezi tu un scriitor care începe cu litera „p“, opt litere, a patra e „f“. Sau: „îmi trebuie un cuvînt care începe cu „nutri“... douăsprezece litere“. Așa au aflat amîndoi o sumă de lucruri folositoare și interesante; de pildă, că există un fluviu cu un nume caraghios „Aa“ și că iarna ariciul își face un culcuș de frunze putrezite și doarme în ele ca un paznic într-o subă. Uneori măicuța lăsa deoparte cuvintele încrucișate și împreună se uitau la diferiți fluturași sau la felul cum e alcătuit un avion.

Furat de gînduri, Vasia uită să-i dea ajutor lui tăticele să strîngă masa, lăsîndu-l să ducă singur farfuriile la bucătărie și mîncarea rămasă, în dulap. În clipa cînd Vasili Nikolaevici luă în mîna o carte, ca-n fiecare seară, îl auzi pe Vasia întrebînd, cu un glas hotărît și grav:

— Tată, unde-i măicuța?

Vasili Nikolaevici tresări. Pentru prima oară

băiatul îi punea asemenea întrebare. După plecarea Annei Sergheevna, îi spusese lui Vasia că măicuța era bolnavă și o internase în spital. „Și atunci n-o s-o mai vedem niciodată?“ — rostise copilul, încet și gînditor. Atîta tot, nici un cuvînt în plus, nici măcar un suspin.

„Mai devreme sau mai tîrziu, tot trebuie să afle adevărul — se gîndi Vasili Nikolaevici. E băiat destul de mare ca să înțeleagă că era ceva inevitabil, să-și dea seama că măicuța era vinovată și să se obișnuiască cu lipsa ei“.

— Vezi tu, măicuța și-a uitat datoritiile... — începu Vasili Nikolaevici, cu un aer solemn.

— Era datoare cui? — îl întrerupse Vasia.

— Da, celor apropiați: mie, ție... — îi explică Vasile Nikolaevici.

— Ba nu, mie nu mi-e datoare cu nimic...

Vasile Nikolaevici își privi cercetător băiatul: „nu cumva își bate joc de mine?“.

Pe obrazul copilului, însă, nu se putea citi mînie.

— Mai bine taci — zise puțin enervat Vasili Nikolaevici — și ascultă-mă. Ți-aduci aminte că în ultimul timp, măicuța pleca mereu de acasă și se întorcea tîrziu?...

— Da, mi-aduc aminte! — se repezi Vasia.

Ba chiar își aducea atît de bine aminte, încît simțea și acum parcă pe buze mireasma ce-o învăluia pe măicuța cînd îl săruta înainte de culcare — un parfum care era numai și numai al măicuței și care îi stăruia în nări multă vreme. Adormînd, Vasia adulmeca în somn dîra de parfum rămasă pe buza de sus și atunci i se părea că măicuța se află lîngă el.

— Ei, uite — continuă Vasili Nikolaevici — măicuța-ți își petrecea timpul cu alte persoane, cu care se distra. Cu noi, vezi tu, se plictisea, îi era tare urît. De aceea ne-a și părăsit, a plecat la persoanele acelea cu care se simțea bine.

— Nu se poate, tăticele, măicuța nu se plictisea niciodată cu mine. Nici nu știi ce bine ne distram împreună! Și Vasia își încrîci fruntea, străduindu-se să înțeleagă niște lucruri prea grele și înclincite pentru mîntea sa de copil, deși aveau atîta importanță în viața lui. Pe urmă se depărtă puțin de Vasili Nikolaevici și, privindu-l cu ochii mari, ca și cum atunci l-ar fi văzut pentru prima oară, spuse:

— Vai, ce plicticos ești matale, tată, atît de plicticos!...

Buza de jos, răsfrîntă, tremurătoare, avea ceva feminin; figura lui Vasia, care pînă atunci părea să semene foarte bine cu a tatălui, se schimbă dintr-o dată, căpătînd expresia străină, dușmănoasă, pe care o avea uneori chipul mamei.

— Taci din gură! — se răsti Vasili Nikolaevici ridicînd pentru prima oară glasul.

— Plicticos, plicticos! — continua să strige Vasia, înghițindu-și lacrimile.

— Taci! — răcni Vasili Nikolaevici, bătînd cu pumnul în masă...

În clipa aceea, simți nu știu cum, că se ușurează de o povară și repetă aproape urlînd:

— Taci! N-azi? Taci din gură!...

Dacă bătrîna pendulă prăfuită de pe perete ar fi început deodată să meargă, Vasia nu s-ar fi mirat mai mult ca acum. Și era mirat, nu atît fiindcă Vasili Nikolaevici țipa la el, cît de expresia nouă, necunoscută, pe care o luase fața lui, de obicei calmă, mereu aceeași.

Vasili Nikolaevici își scoase ochelarii, de parcă n-ar fi putut să strige în voie din pricina lor, și acum Vasia avea înaintea sa doi ochi lipsiți de apărare, parcă, nu știu cum, despicăți, lăsînd să se vadă sufletul rănit al tatălui său. Fața lui părea mai mică, mai brăzdată, dar în același timp mai dragă ca niciodată, mai apropiată. Și fără să-și dea seama de ce, lui Vasia îi trecu prin mîntea că, dacă măicuța l-ar fi văzut în clipa aceea pe tăticele, nu i-ar mai fi părăsit.

— N-am să mai fac, tăticele, — rosti el duios.

Vasili Nikolaevici însă nu se mai putea opri. Acum nu mai striga la băiat, ci la nevasta lui, pe care nu știuse s-o păstreze pentru că era prea blînd, prea bun și încrezător; striga la toți cei pe care-i socotea vinovați față de el; striga, pentru că niciodată pînă atunci nu i se mai întîmplase să strige. Și simțea o voluptate ciudată, nemaîncercată, în răbufnirea asta vijelioasă, brutală, pătimașă. Iar faptul că băiatul se potolise așa, deodată, îl scoase și mai mult din sărite. Mai răcni un timp, apoi, obosit, se apucă să-l mustre pe Vasia pe un ton ridicat, că-l făcuse să-și iasă din fire. De astă dată, Vasia nici nu mai încercă să-și ceară iertare;

scena nu mai prezenta pentru el nici un întreg. O clipă, o singură clipă doar zărise în ochii tatălui său ceva ce putea trezi un ecou în inima sa de copil, dar acest „ceva“ se stinsese și omul care țipa devenise tot atît de plicticos și cel care era de obicei atît de cumpănit.

Puțin după aceea, Vasia se duse la culcare iar Vasili Nikolaevici rămase mai departe mișcat în fața ferestrei aburite de frig, fum enervat. Acum se căia pentru ieșirea lui săbuită. Doar rațiunea era nemulțumită de el în timp ce în sufletul său domnea o liniște dată. Cînd și cînd, i se făcea rușine de sentimentul ăsta dulceag care era ca o trădare față de sine însuși. Niciodată pînă atunci nu i se întîmplase să reacționeze atît de violent față de spiniții pe care viața i-i scoate în față Vasili Nikolaevici înfrunta greutățile vieții opunîndu-le ordinea ce domnea în lăuntru. Prin fereastră, se vedea curtea acoperită de lîntolii de zăpadă. În fața porții, tocmai se oprea un camion pentru gunoaie. Portărelele, cu jecolele groase și cu șorturi albe, cărau la carul fel de fel de coșuri și cutii de tablă. Șoferii împreună cu un băiat, le veni în ajutor și apucară să deșerte coșurile în camion, făcînd fel de fel de glume și hîrjonindu-se cu portărele care nu se lăsau nici ele mai prejos. Un moment dat, un coș se răsturnă pe jos, prăștiindu-și pe zăpadă conținutul: cutii conserve, coji de zarzavaturi, hîrtii murde. Prefăcîndu-se supărate, portărelele se aplecă să strîngă gunoaiele. Vasili Nikolaevici se gîndi însă că nu vor reuși să le adune pe toate, pînă la urmă tot va mai rămîne în zăpadă vînticica sau vreo coajă, că a doua zi va cădea fără doar și poate cineva pe ea și mare-i va norocul dacă nu-și va frînge gîtul. De ce o oamenii or fi atît de nesocotiți, de ușuratici, nesinceri, de inconstienți? De ce o fi oare atît de greu să-i iubesti?

În timp ce Vasili Nikolaevici era copil de asemenea gînduri, Vasia, care adormi

visa ceva minunat. Se făcea că e cu măicuța și se joacă amîndoi cu mingea. Dar nu nur cu o minge, ci cu multe, multe de tot, atît multe că nici nu le putea număra și pe fi clipă parcă se înmulțeau în mîinile mamă și fiecare minge zbura prin aer, descriînd curbă; apoi se mistuiau în văzduh zvîrlite pumnul lui Vasia. Băiatul se simțea și el uca o minge, încît, dacă ar fi vrut, ar fi putut foarte lesne să-și ia zborul; și gîndul ăsta poate zbura făcea să-i crească inima de bucurie. Și rîdea, rîdea așa cum nu mai rîsese niciodată. Pe urmă, totul dispăru, se topi în ceață, mama, și mîingile, și bucuria. În locul lor, Vasia zări geamul aburit și trupul gîrbovit al tatălui său. Era lac de sudoare și simțea o apăsare piept; crezînd că tot mai visează, băiatul cepu să plîngă încetșor: așa făcea el întdeauna, cînd visa urît...

În romînește
de Larisa GRIGORESCU
și Ovidiu CONSTANTINESCU

Mărturii despre viața lui

ST. O. IOSIF

St. O. Iosif, poetul al cărui tragic destin s-a consumat în numai șizeci și opt de ani de viață, face parte dintre acei scriitori care au fost condamnați de societatea burghezo-moșierească la foamete și izolare cruntă. St. O. Iosif, prin mătoasa sa orientare către sufletul

arta poporului, s-a opus pătrunderii decadentismului și cosmopolitismului în viața literară românească. Dar mizeria nu l-a putut înfrânge sau corupe. Depășind adesea limitele înguste ale curentului secesionist din care făcea parte, în multe din versurile sale de o mare muzicalitate, Iosif a oglindit suferințele celor obidiți („Conștiință de vară”, „Noaptea sub schele”, „Artiștii”, „Surorile”, „O viață”); cîntat frumusețea peisajului carpatin și și-a exprimat admirația și dragostea fierbinte pentru tratatul de luptă al poporului, înruchipat în imaginile voinicilor haiducilor din „Doina”, „Novă-estii”, „Pintea” sau „Gruia”.

Profesorașii fără vocație din școlile veche și criticii literari formalisti afirmau cu cinism că în viața vieții poetului s-a creat o legendă a lipsurilor sale materiale, pentru ca astfel să se poată menține interesul cititorilor pentru o operă caducă. Cine cunoaște însă scrisorile lui Iosif către prietenii săi, publicate pînă acum, și dă seama câtă rea-voință, câtă ispreț-față de poet și față de opera sa se ascund în asemenea afirmații. St. O. Iosif s-a zbatut o dată scurta sa viață, și îndeosebi în ultimii zece ani, în penibile lipsuri materiale, care i-au răpit mare parte din elanul și tihna necesare creației. Iar astăzi, la 40 de ani de la nașterea poetului, acest adevăr se impune ca o acuzație la adresa burghezo-moșierimii.

„Să fiu și eu o dată la largul meu, scăpat de grijile meschine ale vieții de azi pe mîine, să am năcar o lună întreagă de liniște, de seninătate, de libertate...” îi scria el prietenului său Coriolan Stănescu, la 23 ianuarie 1907. Și continua, mărturisindu-și drama: „cele mai modeste speranțe ale mele au fost înșelate cînd acum doi ani am fost dat afară, dat afară, ca un simplu agent electoral, dintr-un colțisor de adăpost ce mi-l crease fostul ministru Haret (la Muzeul Aman-n.n.) și am expus în mijlocul iernii săi și am unde găsi un acoperiș pentru nevasta mea. Redus la ridicola leafă ce o primesc la Biblioteca Fundației în schimbul unei munci destul de migăloase și a puținul ce cîștig pe urma scrierilor mele — am dus-o totuși în frîș-grăpiș, cînd mai bine, cînd mai rău, pînă astăzi.

În împrejurările grele în care trăiesc a trebuit să renunț și cu zi, și pe rînd, la toate proiectele mele literare mai mari. Trebuie să mă ocup numai de mărunțisuri, să scriez sonete și cîntece mici, și suflul meu strigă după ceva mare... Lîngă mine, oriunde stau

și oriunde merg, latră, latră turbată o cățea și cînd mă fac că n-o bag în seamă, tocmai cînd mi-e lumea mai dragă, mă apucă de picior și nu mă lasă să lucrez, căci e neîndurată dihania asta care pe limba de toate zilele se cheamă sărăcia”. Scrisoarea se sfîrșește

Am săptămîna asta termenul chiriei la Credit și sînt amenințat de sechestru, ceea ce ar fi un dezastru complet pentru mine. Ți-aș restitui banii aceștia în rate, sau dacă ai putea să aștepti, în septembrie ți-i-aș da o dată pe toți. Dar te rog mult să-mi faci acest

el o datorie pe care nu m-am învrednicit să i-o plătesc pînă acum. Știu că e foarte bun și-l apreciez mult. Mai sînt dator și d-lui Babeș¹⁾. Apelez dar la tine și aștept. Dar mă poți aștepta pînă la 20 septembrie? Fă-mi acest serviciu, te rog, căci sînt așa de străin și-așa de părăsit aici.

Mă surprinde că n-ai primit răspuns la scrisoarea anterioară. Eu mi-aduc aminte că ți-am scris. Dar, mai știi? Năcăjit și zăpăcit de multe belele ce au dat pe capul meu, poate că am pierdut scrisoarea înainte de a o pune la cutie. I-am scris și d-lui Babeș, i-am trimis și revista. Îți spuneam și de Chendi²⁾, că preferă lada cu bere după cum ai opinat tu. Cu anunțurile «Cumpenii»³⁾, nu știu ce-o să facem. Anghel e bolnav grav de vreo două săptămîni, și dacă nu s-o face bine mai curînd, e posibil să fim nevoiți a suspenda apariția revistei cîtiva vreme. În realitate e un sacrificiu aproape inutil, pe care-l facem. Revista nu produce nimic.

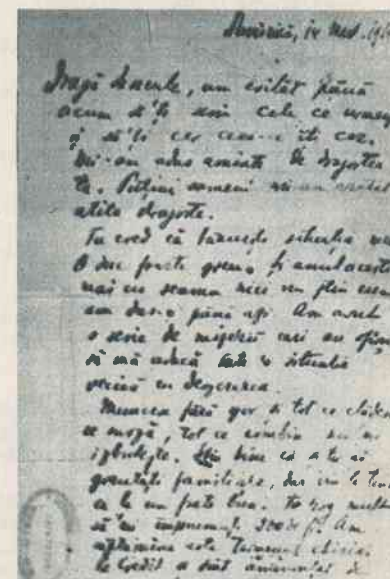
Și nici nu sînt tocmai sănătos. Toată vara nevasta mi-a fost bolnavă; toamna și iarna s-a bolnăvit copila, se vede că acum e rîndul meu. Ce să fac însă? Voi merge înainte, străduindu-mă, pînă ce voi cădea. Te rog răspunde-mi cît mai curînd. Am izbutit să obțin o aminare pînă la 23 martie, adică marțea viitoare. Pîn-atunci, dacă primesc de la tine suma care spuneași, poate voi întruca și restul, și voi scăpa de hopul acesta. Pe urmă, din nou pe muncă! Și trebuie să ies la capăt.

¹⁾ Doctorul Victor Babeș.

²⁾ Criticul Ilarie Chendi.

³⁾ Poetul se referă la conținutul unei scrisori anterioare în care-l rugase pe Ioan Ioanovici să stăruie pe lîngă proprietarii fabricii de bere din Azuga pentru a-i trimite oțeva reclame, surșă importantă de venit pentru revistele literare ale vremii.

Facsimilul uneia dintre scrisorile adresate de poet prietenului său Ioan Ioanovici.

St. O. Iosif văzut de artistul poporului I. Iser. Desenul a apărut în „Flacăra” lui C. Banu, în anul 1912.

cu rugămîntea, adresată lui C. Stănescu, de a-i împrumuta o sumă de bani.

După 1907, dificultățile materiale cresc din ce în ce și, o dată cu ele, și dorul de a dobîndi răgazul necesar reculegerii poetice. Trei scrisori, pînă acum inedite, adresate unui alt prieten, Ioan Ioanovici, în primăvara anului 1910, aduc noi mărturii în această direcție:

Duminică, 14 mart 1910.

Dragă Iancule, am ezitat pînă acum să-ți scriu cele ce urmează și să-ți cer ceea ce-ți cer. Mi-am adus aminte de dragostea ta. Puțini oameni mi-au arătat atîta dragoste.

Tu cred că bănuiești situația mea. O duc foarte greu. Și anul acesta mai cu seamă; nici nu știu cum am dus-o pînă azi. Am avut o serie de mizerii care au sfîrșit să mă aducă într-o situație vecină cu disperarea.

Muncesc fără spor și tot ce clădesc se surpă, tot ce combin nu-mi izbuteste. Știu bine că și tu ai greutăți familiare, dar vin la tine ca la un frate bun. Te rog mult să-mi împrumuți 500 de fr.

bine. De la 1 aprilie sînt numit corector la Analele Parlamentare și cu postul de la Biblioteca¹⁾ și ce mai cîștig din scrieri voi avea o situație mai bună. Voi fi deci în măsură să mă achit. Dar acum sînt foarte încurcat și necăjit și nu știu cum și ce să mai încep. Și pe lîngă toate, mai sînt și bolnav. Doctorii mi-au recomandat liniște absolută și eu nu am o zi de odihnă. Iartă-mă dacă apelez la tine și te rog răspunde-mi imediat pe adresa Fundației Carol I.

«Cumpăna»²⁾ cred că o primești. Merg destul de prost, fiindcă n-avem capital s-o lansăm.

Te rog încă o dată să-mi răspunzi și rămîn al tău devotat, cu toată dragostea.

St. O. Iosif

★

Dragă Iancule, Îți mulțumesc din toată inima. Trimite-mi, dacă poți, și 200. Lui Moise i-aș scrie, dar trebuie să-ți mărturisesc că mai am la

¹⁾ E vorba de Biblioteca Fundației Carol I la care St. O. Iosif a fost custode.
²⁾ Revista editată în colaborare cu M. Sadoveanu, D. Anghel ș. a.

De altfel, dacă n-aș fi avut boală în familie, anul acesta aș fi stat binișor. Dar am cheltuit colosal cu doctorii și farmaciile.

Aș fi venit, dragă Iancule, eu însumi duminică, dar trebuie să plec la un cerc cultural.

Îți mulțumesc încă o dată pentru sentimentele tale de prietenie și te îmbrățișez.

Al tău
St. O. Iosif^(*)

★

București, 25 mart 1910
Dragă Iancule,

Îți mulțumesc din toată inima — atît pot să-ți spun. Prietenii buni se cunosc la nevoie.

Eu am mari plicetiseli, nu numai materiale, dar și morale. Dacă cele dintîi se pot înlătura sau

amina destul de greu, apoi celelalte sînt aproape incurabile. Nu știu ce-am să fac și cum o s-o mai duc pînă la sfîrșit. Imi vin cite o dată în minte cuvintele presupuse ale lui Eminescu:

*Si totuși trebuie să cînt,—
Cînta-mi-ar popii la mormînt!*

Intorcîndu-mă zilele trecute de la un cerc, am întîlnit între Barboși și Brăila, în tren, pe Moise. Dac-aș fi liber — să am o zi, o zi întreagă liberă — m-aș repezi pînă la voi. Dar am așa de mult de lucru — și mai ales acum, trebuie să lucrez îndoit.

Mai scrie-mi cite un răvaș din cînd în cînd.

Te îmbrățișez cu toată dragostea
al tău
Iosif

...La 6 mai 1911 fi va solicita totuși un nou împrumut de „500 fr.” prietenului său C. Stănulescu. „Pentru tine, suma aceasta — fi scrie Iosif — oricît e de considerabilă, cred totuși că nu înseamnă o ruină — dar pentru mine e mfn-tuitoare”.

Cunoscînd și acest aspect al biografiei poetului, neglijat de criticii și istoricii literari burghezi, cititorul va prețui desigur și mai mult decît pînă acum realismul poeziei lui St. O. Iosif, la baza căruia stă dragostea pentru popor a poetului:

*Nu-s doine ca în țara mea
Pe lumea asta-ntreagă...*

și încrederea lui în realizarea idealului de dreptate socială:

*Frați cîntăreți! Sus inimile vo
tre,
Poeți pierduți prin nori și z
albastre
Ce nu visați decît la flori
stele...*

*Nu osteniți, ca-n asfințit
sară,
Ci — treji la mîndrul sunet
fanfară,
Veniți cu suflet și cu v
bună,
Spre soarele ce-i gata să
sară.*

G. PIENES

^(*). Scrisoarea e nedatată, dar conțînt reiese că a fost scrisă de aceea din 14 martie 1910 și înafn aceleia din 25 martie 1910.

Trandafirii

— schiță —
de Anton ALEXE

Ilustrație de V. CRIVĂȚ

Către orele nouă dimineața, a bătut un milițian în poartă. Era încruntat și ținea de mînă un băiețel de vreo opt ani. Băiețelul era roșu la față și-și strîngea gura punga. Oricine și-ar fi putut da seama că abia se ținea să nu plîngă.

Milițianul a mai bătut o dată, stîrnind un cîine din curte, apoi cîțiva din ogrăzile alăturate, după care și pe vecini.

Mama a dat fuga din bucătărie și a ieșit în poartă. S-a uitat cu mirare la omul în uniformă, apoi, cu dojană, la copil.

— Ce s-a întîmplat?

— Al dumitale este băiatul?

— Ce-a făcut, tovarășe milițian?

Este al meu.

Milițianul dădu cu mustrare din cap.

— Frumoasă educație i-ați dat!

Dacă o să-l lăsați să continue tot așa, ajunge sigur clientul nostru și al tribunalelor.

— Adevărat! — se amestecă în vorbă o cumătră, care, prin fereastra deschisă, urmărise atentă discuția.

— Copilul trebuie bătut în fiecare zi, ca să-i vină minte la cap și să știe de frică — spuse nevasta contabilului de la numărul unsprezece care, curioasă, trecuse drumul să afle ce se întîmplase.

— Dar ce-a făcut copilul meu? — zise iarăși mama.

— Ce-a făcut?! — se minună parcă de întrebare sergentul major. E contravenient! Ei... Ce mai zici acum, tovarășă?

— Contravenient?!...

Mamei i se îngălbeniră obrajii de spaimă.

— Halal educației! — făcu vecina din fereastră.

— Păi, dacă nu-l atinge nici-odată!...

Lîngă ei, s-a mai oprit moș Costache, pensionarul, fost agent sanitar. S-a informat deîndată despre „cum stă cazul” și, pe loc, s-a simțit dator să critice:

— În ziua de azi, femeile și-au luat serviciu, în loc să stea la coada tigăii și să facă morală plozilor...

— S-au încadrat și au luat locul bărbaților. De-aia copiii n-au respect de nimeni și... O să ajungă... — nu putu, din pricina tusei și a fumului de țigară, să-și termine

profeția o muierușcă sulemenită, între două vîrste.

— Ce-a făcut? — întrebă mama, cu glasul stîns, și trase copilul lîngă ea.

Sergentul major își desfăcu trei nasturi la tunică. Scoase un carnetel. Il răsfoi. Între paginile micuțe și cadrilate în albastru, zăcea, presat, un trandafir roșu. Sucul proaspăt al petalelor umezise foile.

— Priviți corpul delict. Acest trandafir a fost rupt de fiul dumitale din parc. Bun obștesc!

După care milițianul a răsfoit mai departe carnetul și, ajungînd la prima filă nescrisă, a mai întrebă:

— Cum vă cheamă?

— Pentru ce?

— Trebuie să plătiți amendă.

Cinci lei! Pentru că contravenția a fost comisă de un copil. Dacă era un om matur, amenda se-mpătrea.

— ...

— Imi dați banii și vă aduc chitanța. Aveți grijă de purtarea copilului... Vă rog, banii (a întors capul) ca să terminăm mai repede! S-a strîns lumea...

Într-adevăr, se adunase un grup serios de femei, copii și bărbați.

Mama se scotoci în buzunărelul rochiei și scoase, pe rînd, cîteva hîrtii de un leu și mărunțiș. De rușine, i se aprinseseră urechile. Fiul ei, hoț... Nicușor care părea atît de cuminte... Cu un an în urmă, la cămin, educatoarea l-a dat exemplu pentru purtare și învățătură...

— Poftim cinci lei, tovarășe milițian! De ce-ai furat? — izbucni deodată mama către „hoț”, cu lacrimile pînza în ochi, nemaiputîndu-se stăpîni.

Băiețelului îi tremurau buzele, dar se ținea dîrz. Nu plîngea. Reuși să îngăime:

— Am vrut... Am crezut...

— Ce ai crezut?

— De ziua...

— De ziua? Ce vrei să spui?

Nicușor respiră adînc și reluă, cu sughituri:

— Am vrut... Azi e ziua... Ziua ta, și...

O clipă, se făcu tăcere. Ba chiar două, sau zece clipe. Milițianul învîrtea încurcat, între degete, carnetul. Cumetrele înghițiră cîte o gălușcă imaginară. Sau, cel puțin, așa aveau impresia, dacă le vedeai cum mestecă din gură, ca o rîșniță în gol.

Moș Costache se scărpină după ureche și mormăi: „Hm... De... Hmm...”

Mama spuse doar:

— Puiul meu! — și, luînd copilul în brațe, intră cu el în curte, plîngînd de-a binelea.

Pe stradă, discuțiile se aprinseseră, incîngîndu-se vilvâtaie. Frazele, cuvintele, întrebările și exclamările se amestecau de-a valma.

— Ați auzit? Voia să-i ducă floare maică-si, de ziua ei..

— Nu curgea sînge pentru trandafir, tovarășe milițian. Ur pleci acu’?

— Parcă dumneata n-ai fost copil, moș Costache? Acum fi pe...

— Ba, dumneata ai sărit educația...

— Eu?!

— N-ai spus că trebuie bătut copilul?

— Ei!...

— O fi ea, legea, lege, dar pent o floare... Cinci lei...

★

Către orele douăsprezece amiaza a bătut un milițian în poartă. Părea zîmbăreț și ținea în mînă un buchet de flori. Totuși, oricît și-ar fi dat seama că era stîrnit.

Milițianul a mai bătut o dată stîrnind un cîine din curte, apoi cîțiva din ogrăzile vecine, după care și pe vecini.

Mama, care se pregătea să plece la serviciu — peste o oră întîlnind în schimbul doi, la fabrică — dat fuga din casă și a ieșit în poartă.

Milițianul i-a întins o chitanță — Poftiți recipisa pentru amendă. Cinci lei, legea e lege. Trebuie să ne supunem și s-o respectăm...

Apoi, i-a oferit buchetul. Mama s-a uitat cu mirare la omul în uniformă și cu emoție la floare. — Pentru cine sînt trandafirii? — Pentru dumneata... I-a cumpărat... Vă rog să nu fi supărată pe mine...

Pe poartă, tocmai ieșea copilul. S-a oprit în loc, emoționat, văzînd iarăși pe omul cel tînăr în uniformă. Sergentul major i-a dat mînă. Copilul a ezitat o clipă, de încurajat de privirea mamei, întîns degetele. Milițianul le strîns cu grijă în palmă, le scuturată și i-a zis:

— Să-ți trăiască! Te felicit.

Mama a luat buchetul, l-a mirosit și a mulțumit. A vrut să-l întreb ceva pe milițian. Dar a renunțat. Era convinsă că avînd și el undeva, în vreun colț de țară, o mamă care îl aștepta... De emoție, mamei i s-au înroșit iarăși urechile. Ba chiar și obrajii

Vorba bătrânească „omul știe când pleacă, da' când se întoarce, ba“, am verificat-o pe seama mea. Urma să țin cu instructorii artistici ai căminelor culturale și practice și consfătuiri ronale — în vederea concursului țară al echipelor sătești de atru — în două târguri moldo-nești din dreapta și din stînga retului: Zeletin, numit înainte Podul Turcului, și Adjud, încredințată de drumuri de u și popas de vinuri bune. Aveam de gînd să zăbovesc prea mult prin acele meleaguri. Nici programul nu era prea încărcat, nici eu nu-mi imaginam pentru așa fi stat mai mult. Însă numai după două zile, îmi notam în carnet un plan vast de activitate. Două săptămîni, am străbătut apoi cele din această parte a Moldovei, pe cu o configurație proprie cu oameni pe care nu-i poți uita or...

★
.. În legănatul și scîrțitul molcom carului, urmăream culorile curcubului întins peste două văi depărtate și ascultam vorba și mai molmă a lui Moș Precup, deseori întreruptă de grija boilor. Din rîngă, pornise să se ridice ceata valuri de lînă dărăcită — gata ne ajungă și să ne înghită pe noi — descoperind în fund aluri înalte, țesute de poteci și suri de apă în arabescuri ciudate. În lăntuiau dealurile în urma înaintea noastră, într-un șir întrerupt, monoton.

Pe drumul de țară, roatele calului intrau de două palme în roi, iar ochiurile mari și luate de apă dădeau mult de lucru ilor cuminți. Cum ploaia conaise, Moș Precup ridicase o rte din coviltir ca să ne ridă, toată fața, soarele proaspăt...

— D-aia ziceam că n-aș crede vină domnii artiști — grai mol, dînd glas gîndurilor. Io am eo 70 de ani, da' n-am văzut cît circuri pe la marmaroacele din Podul Turcului... Că cine să-și vîce bunătate de botine prin odurile astea! Amu, pietruim seaua. O să începem și pe lături drumurile. Ei, da' dacă ai nit, io zic să stai o leacă. O fost ai an un tovarăș la Podul Tur-lui, o ascultat un cor și i s-o izărit că nu prea au flăcării noștri iers de heruvimi; și-o luat picioa-le la spinare și pe aici i-o fost dru-ul. N-o întrebat nicicînd, nici cu trudă s-o făcut corul așa...

Bătrînul scoase din adîncurile izunarelor un pachet de tutun. — Ian să bem o liule de tiutiun. arcă alunecă vorba mai lesne. Răsucirăm cîte o țigară și Moș Precup își depănă mai departe ul vorbeii:

— Dreptu-i că teatru de la oraș a prea am văzut noi. Dar ilceată tot i-am prins-o. Că uite, aîncci azi un strop de miere. fiine încă o leacă, tot guști din oma fagurelui, dai de gust și te ezești că pui în grădină cîtiva upi. Așa și noi: auzirăm la radio va piese, făcură tinerii la cămin echipă și amu am prins pofta atrului...

Trebuie să ascuți vorba hitră plină de șart a lui Moș Precup să înțelegi cît de mari au fost ansformările survenite în ultimii i în acest peisaj; cum pe nesim-te chiar și înfățișarea lui — ca fața moșului, cum singur o une — s-a schimbat.

Teatrul pătrunde ÎN VIAȚA SATULUI

de Ghebal GEORGESCU

regizor

Fotografii de A. LÖVINESCU

Mult mi-a fost de folos Moș Precup ca să cuprind sufletul, clocotul realităților de aci și să mă apropiu de oamenii cu care m-am întîlnit mai departe. Treptat, treptat, am înțeles cît de mult m-a ajutat, fără să vrea anume, ca să mă descurc în treburile mele.

— Tovarășe, cît ai de gînd să stai pe la noi? Întrebarea mi-a pus-o scurt, privindu-mă în ochi, un bărbat mijlociu și bine legat, cu o umbră de veșnic neastîmpăr pe față.

— Voi rămîne cît este nevoie, tovarășe secretar.

— Fără îndoială, drămuind bine timpul din planul nostru — mi-a continuat gîndul secretarul raional cu agitația și propaganda din Zeletin.

Deși se simte că pentru el fie-care secundă valorează aur, tovarășul Gîscă îți transmite un calm adînc. Privește lucrurile drept în față, nu se sfiște să-ți arate greutățile, sugerîndu-ți însă că ele nu sînt de neînfrînt și că șade în puterea ta să le birui. Mi-a arătat limpede și fără ocolișuri ce piedici sînt în calea dezvoltării muncii culturale în raion și ce ajutor se așteaptă de la mine. Operativ, cu ușurința unui ostaș care-și cunoaște bine cîmpul de luptă, mi-a precizat apoi punctele din raion în care putem organiza schimburi de experiență cu instruc-

torii artistici și echipele de teatru. Tot planul vădea că secretarul e obișnuit să strîngă timpul în chingi și să întrebuinteze forțele cu cel mai mare folos. Pentru cuprinderea unui teren larg, am stabilit să adunăm în anumite puncte instructorii din comunele învecinate și o echipă dintr-o comună apropiată. Împreună, vom dezbate problemele de creație și de organizare cele mai potrivite.

În acea seară, mi-am notat în carnet: „În felul limpede, organizat și totodată înaripat, în care gîndeste acest secretar, am simțit orientarea atîtor realizări culturale într-o regiune pînă acum bătută de întuneric. Îl văd modest printre „eroii acestor realizări“, cum îi numea el cu simplitate și căldură pe activiștii și instructorii artistici, care cu multă putere și voință înving fără preget distanțele de zeci de kilometri, noroaiete, neajunsurile destule...”

★
Am văzut cămine culturale în inima munților și pădurilor Rodnei, am văzut cartea de la cămin alunecînd în barca pescarului printre hățiturile deltei și cămine culturale în roditoarea cîmpie dunăreană. Nicăieri însă repertoriile echipelor de teatru nu mi s-au părut atît de bogate în piese

Clarinetistul Gheorghe Plețosu din țaraful Buriiană din comuna Burdusaci.

legate direct de aspectele locale, ca în acest colț al țării.

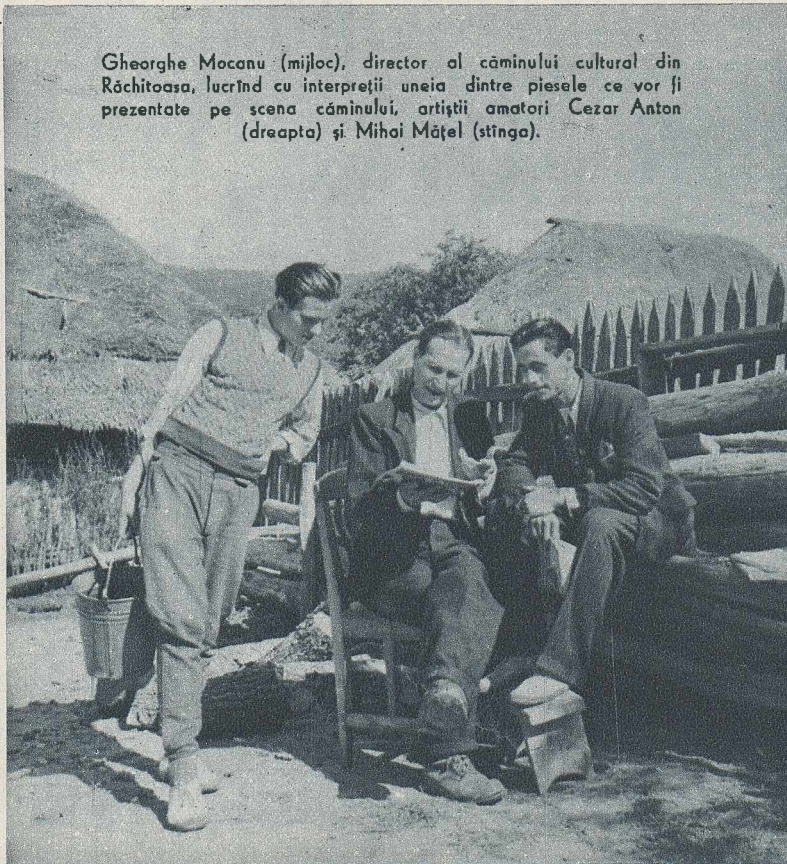
Am avut prilejul să văd, în drumul meu prin cele două raioane, zeci de mici spectacole care înțepă îndărătnicia moștenită din trecut, care ridiculizează apucături înapoiate, care lovesc cu putere în dușmani, care luptă pentru mecanizarea agriculturii și lumina cărții.

Acest repertoriu s-a încheșat ca un fenomen dinamic, plin de viață, în procesul intim al fiecărei comune, al fiecărui cămin, pentru a răspunde problemelor ascuțite din viața satului. Și nu o dată pare a fi scris special pentru cutare sau cutare stare de lucruri, din cutare sat anume...

Privești emoționat spectacolele ce se desfășoară în fața ta și descoperi cu uimire și încîntare că eroii din piesă sînt jucați de eroii din viață. Pe scenă, nu apar actori rutinați, care prin măiestria lor pot să interpreteze roluri variate — de la tipul unui bătrîn țaran încăpățînat și pînă la eroii shakespearieni — ci oameni simpli, care joacă pe scenă cu naturalețe propria lor viață, propriile lor sentimente.

Cît sînt de legate de viața satului și cît de just lovesc piesele în năravurile rele, le dovedește, de pildă, prezentarea piesei „O noapte grea“ de Lucia Demetrius, în Păunești Adjului.

Piesa urmărește lupta dramatică, cu neîncrederea oamenilor și cu ea însăși, dusă de o tînără doctoriță într-unul din satele noastre. Numeroase greutăți materiale, „conurența“ tare a descîntecelor vrăjitoarei de peste deal și mîna unui chiabur viclean ar fi învins-o dacă nu erau înțelepciunea secretarului organizației de partid și inima caldă a cîtorva tovarășe bune... Nu se știe bine — deși e ușor de presupus — cine i-a spus Mariei Ionescu, doctorița din Păunești, că se încearcă o aluzie directă și defăimătoare la adresa ei, atunci cînd căminul cultural al comunei și-a ales pentru repetiții piesa „O

Gheorghe Mocanu (mijloc), director al căminului cultural din Răchitoasa, lucrînd cu interpreții uneia dintre piesele ce vor fi prezentate pe scena căminului, artiștii amatori Cezar Anton (dreapta) și Mihai Mățel (stînga).

noapte grea". Într-adevăr, Păunești amintesc mult de piesa Luciei Demetrius. Nu lipsesc nici greutățile, nici vrăjitoarea de peste deal, nu lipsesc uneltirile chiaburilor, gândurile și vorbele cenușii care-i fac pe oameni să disprețuiască dispensarul sau pur și simplu să fugă de medic. La început, doctorița s-a supărat pe echipa căminului, socotind că este vorba de încă un gest de îndărătnicie sau deridere din partea păuneștenilor. Nu a crezut nici explicațiile instructorului artistic, că piesa a fost aleasă tocmai pentru a o ajuta în muncă, pentru a o încuraja și pentru a lumina mintea oamenilor. A venit într-o zi la repetiție și după aceea încă o dată și încă o dată. În curând, a devenit „consilierul medical“ al echipei de teatru, arătând cum trebuie aranjat decorul unui dispensar medical, o serie de gesturi profesionale, sfătuind instructorul și interpretii...

Am revăzut de curând spectacolul „O noapte grea“ dat de căminul din Păunești. Am văzut cu această ocazie lucruri de un firesc deosebit, momente jucate cu intensitatea și sinceritatea cu care desigur nu pot juca decât cei care au trăit ei înșiși asemenea fapte. Și mi-am imaginat, o clipă, cum s-a înfiripat piesa pe scenă: muncitorul Vasile Galer ieșea din moară, ștergându-și fără îndoială, de șorț, făina de pe palme; învățătoarea Ruxandra Chris își lăsa pe masă, deschis, caietul de teme pe care-l corecta; Ionica Dumitriu și Geta Dolhan mîntuiau munca pe ogor și tăiau cîmpul de-a curmezișul potrivit și basmalele din mers: sunase ora repetiției. Și acum,

toți acești oameni făceau teatru pe podiumul căminului cultural. Cu naturalețe, comportîndu-se tot așa de firesc ca și pe ulița satului, ca și cum ar fi trăit simple episoade din viața lor de toate zilele.

Este într-adevăr o contopire emoționantă între viața scenei și viața obișnuită a interpretilor, un farmec deosebit și un firesc pe care l-ar invidia mulți maeștri ai scenei. Teatrul, activitatea la căminul cultural au intrat în preocupările de toate zilele ale satului, ale sutelor de interpreți, așa cum sînt semănatul la timp sau îngrijirea vitelor...

★

Prin oricare colț de țară ai călători, în mod sigur că ai să dai de oameni care o să te impresioneze prin marea lor simplitate și frumusețe morală, pionieri entuziaști ai revoluției culturale. O astfel de revelație am avut-o în Burdusaci, un sat izolat, risipit printre dealuri domoale, golașe și ripoase.

Ședeam într-o rină pe o lavită, privind și ascultînd trei oameni. Nici unul nu avea sub 60 de ani. Trupurile ușor gîrbovite, fețele pline de crețuri, părul alb. Sufletele lor, însă tinere, entuziaste, în continuă căutare, dominate parcă de vestitul spiriduş care a îndemnat oamenii să scormonească și să descopere căile de urcuș spre progres. Erau trei oameni, trei bătrîni, ce nu par deosebiți la prima vedere, nici la înfățișare, nici în preocupări.

Constantin Popa e învățător, în pragul pensionării. Născut și trăit în Burdusaci, el și-a împletit viața cu cea a consătenilor săi. Durerile și bucuriile lor au fost și ale lui. S-a trudit să lumineze

mințile, să aducă în satul acesta izolat primele semințe ale culturii. Pasionat de teatru, îndrăgostit cercetător al comorilor de artă populară, Constantin Popa a căutat să sădească gustul pentru artă, să adune talentele în jurul său și să clădească aici, în Burdusaci, un templu modest al artei.

Gheorghe Pletosu e maestru al clarinetului. Pentru el, muzica nu e un simplu mijloc de a-și câștiga pîinea. Pune suflet în strune, dă cîntecului fărîme din ființa sa. Gheorghe Pletosu se apleacă mereu către muzica populară, pe care o iubește, și scornește melodii noi, pe care le dăruiește consătenilor săi. El nu e un simplu interpret. Îmbogățește melodiile populare cu propriile sale simțăminte. Moș Gheorghe se consideră — și poate pe bună dreptate — continuator al tradiției lui Barbu Lăutaru.

Cel de al treilea este poetul plugar Alexandru Vîrlan. Vederea i-a cam părăsit pe bătrîn. Își citește versurile urmărind cu lupa scrisul mare și regulat dintr-un caiet subțire. Vîrlan e unul dintre miile de autori modeste și anonimi ai folclorului. „Urare pentru cei vrednici“ — ultima sa lucrare, pe care o împărtășește prietenilor săi — amintește de un cîntec vîoi haiducesc care blestemă zilele obi-dei, dar cîntă cu înflăcărare vitejia și izbînzile zilelor de azi.

Cei trei prieteni s-au întîlnit cu un anume scop. Pun la cale prezentarea unei operete populare. O operetă populară într-un fund de țînut pare o întreprindere deosebit de curajoasă și poate utopică. Dar artiștii noștri au destul entuziasm și experiență ca să nu se arunce într-o acțiune fără sorți

de izbîndă. Cei trei bătrîni creat încet, cu răbdare și stăruință premisele unei atari realizări. Jurul căminului, s-au strîns talentele satului și erau destule: Victoria Ichim și Cristina Jugăna; Maria Popa, Victor Bălan și I. Tanțu; soprane, altiste, teno. S-a alcătuit o orchestră numeroasă și destul de bună, și un cor cu soliști talentați. Pe aceste elemente se pot bizui inițiatorii operetei populare. Montarea vocalului lui Alecsandri „Piatra de casă“ este prima treaptă pe care artiștii din Burdusaci urcă spre atingerea scopului propus: operetă populară, cu eroi din popor, acțiune din viața satului de a scrisă de poeți populari, cu muzică unor rapsozi populari.

— Iacă, vezi matale, îmi zice la despărțire învățătorul Popa că nu mi-i teamă să fac o năzbît. Nu sînt singur. Lîngă mine sînt părtașii mei de joacă de pe izlaz comunal cu care am bătut laolaltă leapșa, am dat în buși și am urcat unul lîngă altul, treptele graalei vieții. Așa-i, măi Gheorghe așa-i Lisandre?

Ceilalți au încuviințat tăcuți gravi cum le șade bine unor oameni ce îmbogățesc mai departe, modestie și perseverență, comorile artei noastre populare.

...De la Burdusaci drumul mîndus către Răchitoasa, unde sîntîlnit un alt îndrăgostit de teatru pe Gh. Mocanu, directorul căminului, pasionat descoperitor de talente interpret talentat și instructor artistic perseverent. Mocanu este regizor de profesie, dar a metode regizorale pe care le putea aplica și directorii de scene ai unor teatre. Din muncitor-cîmp sau în ateliere — cum sînt Cezar Anton sau Matei Constantina Maria Văraru sau Gheorghe Dav și alții ca ei, care smulg un cor din treburile lor ca să-l dăruiască artei, a încheiat o echipă de artiști disciplinați și capabili. Rezorul-amator pune mare preț pe munca individuală cu interpretii căutînd să scoată din fiecare rol, fiecare actor maximum posibil, dea spectacolului o interpretare justă și un nivel artistic ridicat. Mocanu merge acasă la interpret între mulsul vacii și umplerea iescu cu fin, îl ajută să descifreze și înțeleagă rolul.

— Să nu înveți ca papagal și să nu șazi ca o păpușă pe scer. Vorbește și mișcă-te ca și cum ai pe ogor sau la tine acasă!...

Citirea rolului, descifrarea logică și primele momente în procesul dificil al memorizării, sînt atent supravegheate de regizorul învățător.

★

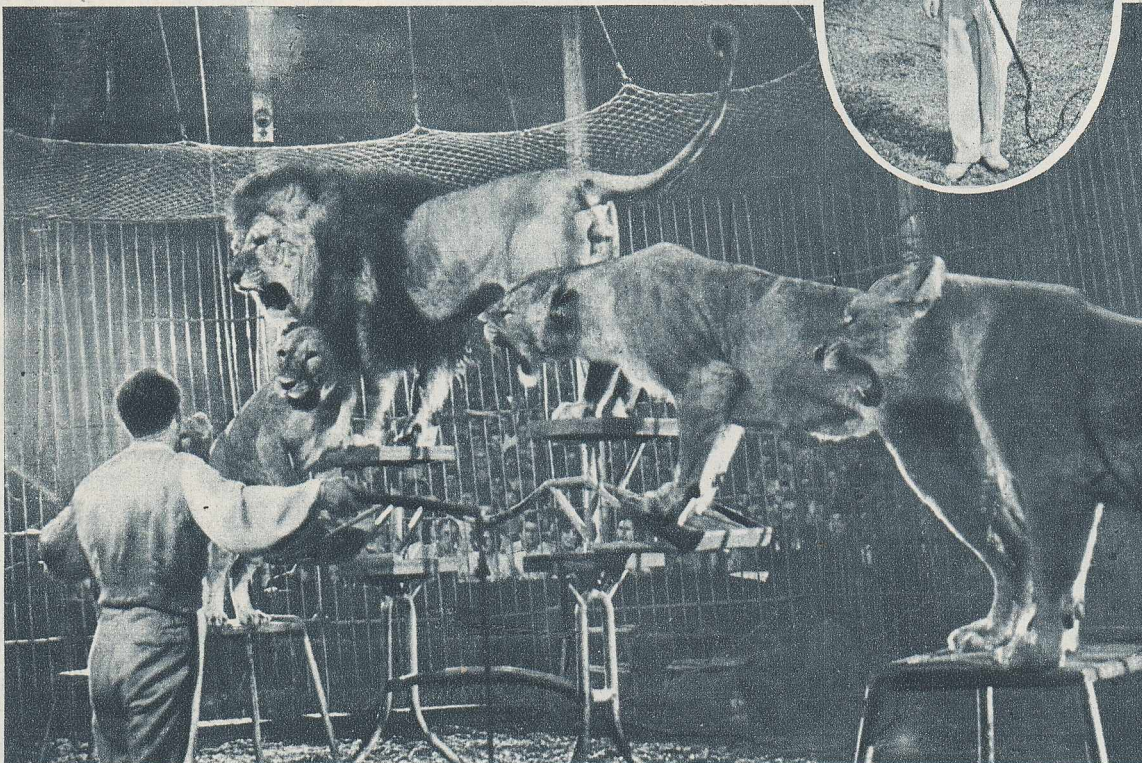
...Ca și în raionul Zeletin, în raionul Adjud, văzînd munca entuziastă și deseori pricepută a amatorilor-amatori și a instructorilor m-am gîndit la procesul interpretării prin care, fără nici o pregătire profesională specială, au ajuns asemenea realizări. Mi-am lămurit însumi, din nedumeririle mele o seamă de probleme de creație dintre cele mai interesante.

Am plecat de pe aceste meleaguri moldovene, pline de un negru și tainic farmec, purtînd în inimă amintirea unor oameni și a unor întîmplări deosebite; iar în mîin gîndul, cinstit mărturisit, că avusesem mult mai multe de văz de la acești oameni și de viața lor, decît îi putusem învăț eu, „specialistul“ în arta Thaliei.

LA CIRCUL DE STAT DIN BUCUREȘTI

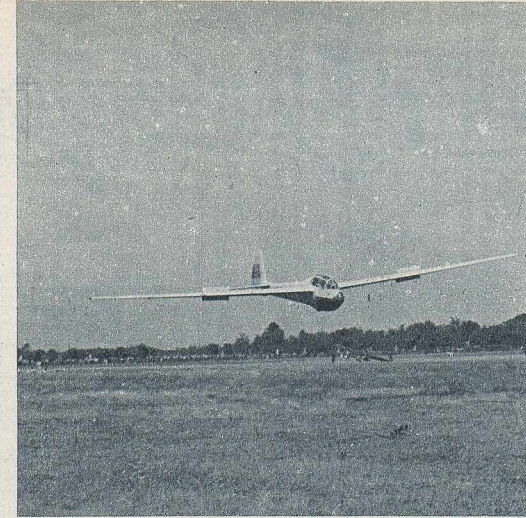
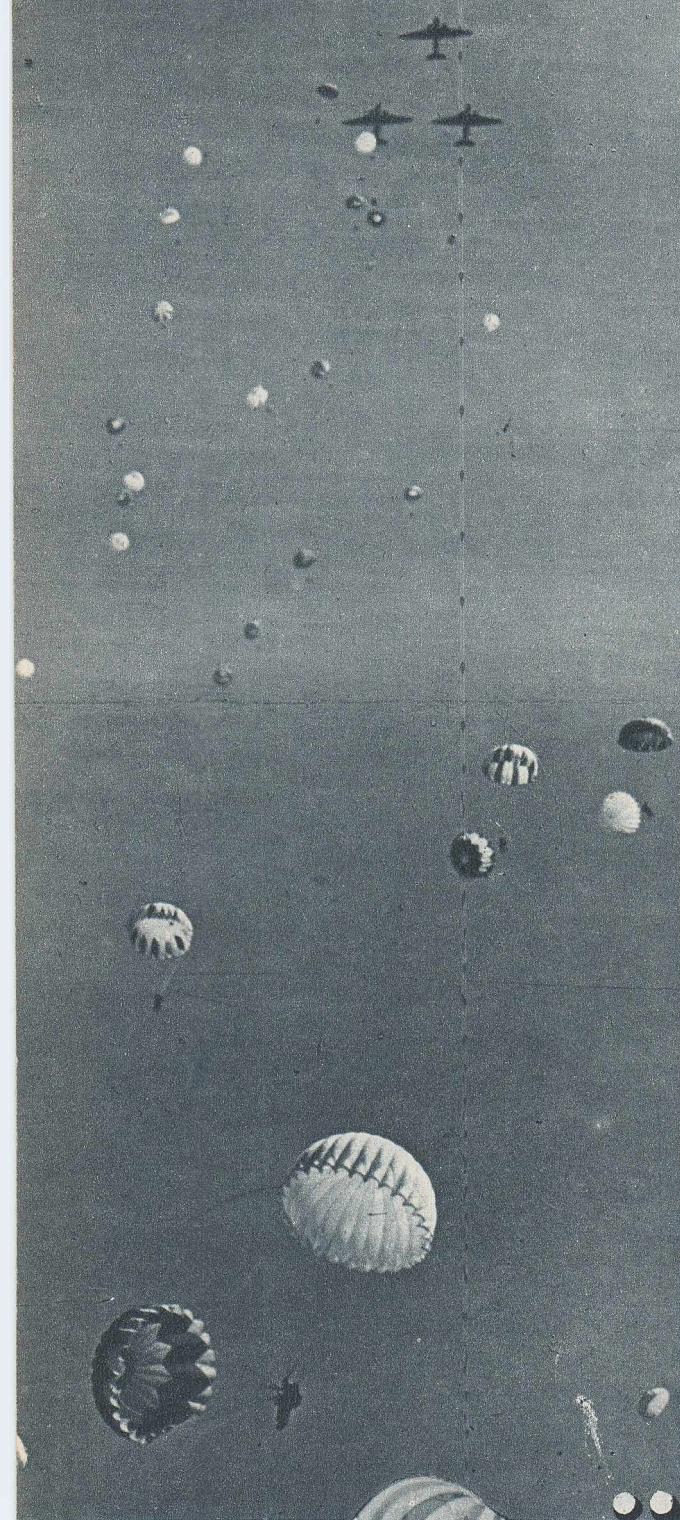
„Arena curajului“ se intitulează ultimul spectacol al Circului de Stat din București. La buna reușită a acestui spectacol își dau concursul și o serie de artiști din R. Cehoslovacă. Printre ei — și cunoscutul dresor Cristof Malek. Dresorul ceh (în medalion) prezintă două interesante numere de dresură de lei și tigri.

Fotografie de S. ȘTEINER

In aer...

Tradiționala Zi a Aviației R.P.R. și mitingul aviativ organizat de A.V.S.A.P., în colaborare cu Forțele Aeriene Militare și Direcția Generală a Flotei Aeriene Civile, au trezit în inimile noastre sentimente legitime de mândrie. Aruncările cu parașuta, „firele indiene”, „buclele”, „constelațiile” și alte încercări acrobatice îndrăznețe au smuls exclamații de admirație. Poporul nostru e mulțumit și mândru de voi, dragii noștri aviatori!

Destoinicul acrobat cpt. Oct. Băcanu.

Interesant este să-i privești și pe spectatori! Iată-l pe vânzătorul de struguri, rămas „gură-cască”, cu un ciorchine în mână; iată-o pe fetița care urmărește uimită „steaua care se plimbă pe cer”; iată grupul cocoțat pe un camion. ...Nimeni nu și-a părăsit locul pînă la sfîrșitul mitingului!

...și pe pămînt

Fotografii de A. MIHAILOP

O MARE COMPETIȚIE

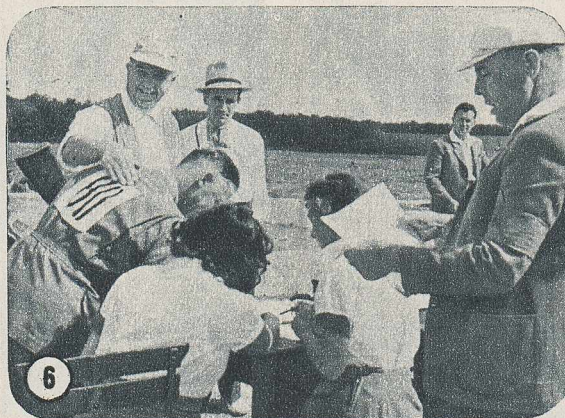
Pe poligonul Tunari e iarăși
ște. Freamătul obișnuit
narilor întreceri internațio-
e a trecut. Dar ecoul stîrnit
deosebitul succes al Campio-
nelor europene de tir dăinuie
și. Numărul mare de țări și
curenți participanți, faptul
aici s-au doborât și egalat 23
recorduri mondiale, au situat
campionatele europene de tir
între competițiile sportive
naționale de mare valoare
anului. Astăzi pe tabelele ce
ică performanțele măștrilor
rtului cu arma, se află po-
it de 23 de ori numele Ca-
lei noastre, lucru ce con-
uie o recunoaștere a capaci-
i noastre organizatorice și o
firmare a prestigiului de care
ocură sportul nostru peste
are.

ntrecerea campionatelor s-a
fășurat în condiții optime de
anizare, pe un poligon în-
rat cu instalații sportive
berne, lucru recunoscut de
ticipanți și de conducătorii
unii internaționale de tir.

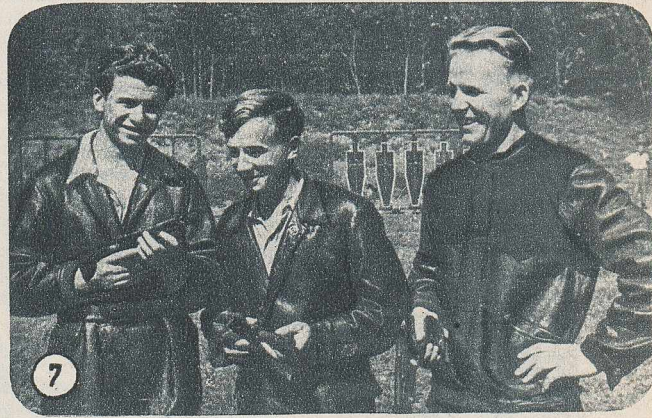
uccesul Campionatelor eu-
ene, stabilirea de noi recor-
i mondiale și de recorduri
opene de o înaltă valoare,
i datorat în mare măsură par-
pării trăgătorilor sovietici,
ăror măiestrie s-a afirmat
ă o dată. Din cele 23 de noi
orduri mondiale, 16 au reve-
trăgătorilor sovietici. Pe
ipe, la seniori, Uniunea So-
tică a cîștigat aproape toate
bele. Înalta ținută sportivă
trăgătorilor sovietici, ca și
osebita lor pregătire, au ri-
at nivelul competițiilor, con-
bind astfel la succesul Cam-
natelor europene din acest an.
Sportivii noștri au înregistrat
ei rezultate mulțumitoare.
ticiparea noastră a fost mai
ă la probele rezervate femei-
și juniorilor. Un deosebit suc-
l-a realizat tînăra Jaqueli-
Zvonevski, care a stabilit
proba armă liberă, calibru
us, poziția culcat, strălucita
formanță 400 pct. egală cu
ordul mondial masculin la
eași poziție. La aceeași probă,
ziția în genunchi, echipa
P.R. a stabilit recordul eu-
ean.

succese frumoase au înregis-
t și sportivii din Suedia, Nor-
gia, Danemarca, Elveția, care
cucerit titluri de campioni.
ețianul E. Schmidt a dobo-
recordul mondial la armă
itară, norvegianul E. Kongs-
ig la meci englez, danezul
sen la armă liberă etc. Re-
tate deosebite au mai do-
dit și sportivii din Republica
lerală Germană, din R. Cebo-
vacă, R. P. Ungară, R. P. F.
oslavia, R.P. Polonă.

ampionatele europene de tir
la București se înscriu în
ria acestui sport ca o com-
iție de mare valoare. Ele au
tribuit la stabilirea de rela-
prietenești între sportivii
lor europene, fiind totodată
o strălucită afirmare a voin-
de pace și a prieteniei între
oare.

- 1 Echipa romină campioană a Europei la proba armă liberă calibru redus, poziția în genunchi.
- 2 Tînăra noastră concurentă Jacqueline Zvonevski a devenit campioană europeană de juniori.
- 3 Doi concurenți, doi prieteni: Moghilevski (U.R.S.S.) și Rudolf Sack (R.F. Germană) după o manșă a probei de talere.
- 4 Norvegianul E. Kongshaug, cîștigînd titlul de campion european la proba meci englez, a stabilit și un nou record mondial.
- 5 Suedezul Kvissberg e fericit. A reușit să învingă un grup serios de adversari și să devină campion european la armă liberă, calibru redus, poziția culcat.
- 6 Prima manșă la talere s-a terminat. Concurentul danez Kristiansen semnează foaia de concurs.
- 7 Înainte de concurs. Încrezători în forțele lor, trăgătorii sovietici de pistol viteză s-au îndreptat spre poligon și au cucerit individual și pe echipe, titlul de campioni europeni, stabilind totodată și două noi recorduri mondiale. De la stînga la dreapta: Cerkasov, Nasonov și Sorokin.

Cardoanele de oameni înarmați pînă-n dinți nu pot stăvili furia mulțimilor revoltate ce demonstrează cu steagul desfășurat împotriva uneltirilor colonialiștilor francezi în Maroc

Pe urmele înșingurate ale „civilizatorilor” francezi, pătrund în Africa de nord imperialiștii americani. De mai mulți ani cercuțele agresive afaceriste din S.U.A. investesc sume uriașe pentru acapararea bogățiilor acestei părți a Africii și pentru transformarea Marocului, Tunisiei și Algeriei în baze de război americane. Numai în Tunisia americanii au construit 15 baze militare. În fotografie: un avion al forțelor armate ale S.U.A. pe unul din aerodromurile nord-africane.

REPRESIUNI COLONIALISTE ÎN MAROC, TUNISIA ȘI ALGERIA

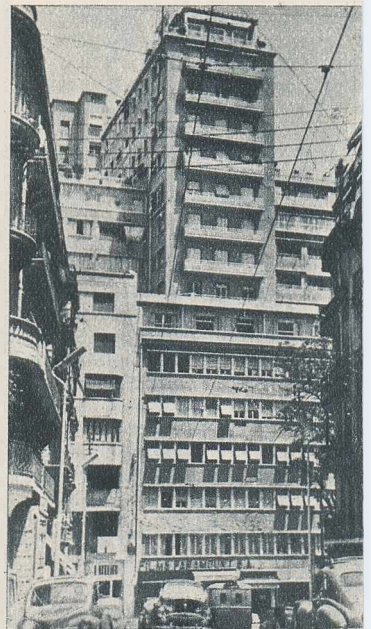
Privește, cititorule, imaginile zguduitoare cuprinse în aceste pagini! Privește și încearcă să deslușești adevărul despre tragedia cumplită a milioaneilor de oameni din țările Africii de nord, care plătesc cu sînge și cu suferințe de neînchipuit dorul lor de libertate și viață. De la porturile atlantice ale Marocului pînă la țărmurile mediteraniene ale Tunisiei, pămîntul străvechi al „Continentului negru” este din nou înroșit de sîngele patrioților algerieni, tunisieni și marocani, care opun o rezistență îndrîjită teroarei colonialiștilor francezi. Focul

„Războiului murdar” cărui încetare în Vietnam fost impusă de lupta popo- lor — este reaprins aci.

Avioane cu reacție a localități „rebele” din m Atlas. Tancurile patrul pe străzile orașelor și sa cuprinse de clocotul rev populare. Sate întregi rase de pe fața pămînt în cadrul odioaselor „o ționi de curățire” sau „greblare a populației b nașe”. Sub cinicul prete „civilizării” și „pacifică” sînt puse la cale adevi masacre în masă.

Toate acestea sînt săvî împotriva voinței popor

Două imagini din Algeria: una dintre ele vorbește despre huzurul stăpînitorilor francezi și al feudaliilor nord-africani, care trăiesc în clădiri moderne ce se înalță sfîdător în „cartierele europene” ale orașelor. (În fotografia din dreapta, una din străzile centrale din Alger). Cealaltă, despre mizeria de nedescris a majorității populației. (fotografia de jos). Contrastul dintre cele două fețe ale Algeriei constituie în fapt și una din cauzele principale ale necontentelor înclăstări dintre forțele populare și vătăfii intereselor de jaf ale aceluia care storc vraga poporului și bogățiile Africii de nord pentru a-și umple cu aur safeurile de la Paris și New-York.

ce și chiar în ciuda opoziției unei părți însemnate a burgheziei franceze.

Colonialiștii francezi au încercat să-și atragă ura de partea a popoarelor nord-africane. În Maroc, de pildă, se luptă partidele politice, de la Frontul burghez Istiqlal și până la comuniști, sînt unite în lupta comună împotriva interesele colonialiste. Iar în Algeria, răzicerea de către guvernul francez a Partidului Comunist din Algeria este încă o dovadă a popularității și prestigiului de care se bucură mișcările revoluționare în fruntea luptei pentru libertate. Luptătorii revoluționari arată poporului de mincinoase sînt promisiunile colonialiștilor, cît de fărnice sînt așa-zisele măsuri pentru asigurarea autonomiei interne și că deciziile oferite de „paci-re“ se ascund intenții rășinale.

Și faptele vorbesc de la sine.

Algeria cere într-un singur cuvînt libertate; i se oferă false promisiuni „administrative“, în loc de veritabile cătuse. Mișcarea se ridică împotriva dominației franceze; „civilizații“ francezi decretează starea de asediu, se dedau la crime sîngeroase, incendiază sate pașnice. Poporul din Maroc se opune impunerii autorității a sultanului uzurpat Ben Arafa, sluga colonialiștilor; detașamentele de soldați ale „Legiunii străine“ și cele de mercenari senegalezii sînt asmuțite în acțiuni de reprimare a „rebelilor“ din Maroc. În porturile nord-africane, debarcă tot mai multe batalioane militare franceze trise să întărească forțele colonialiste de reprimare. În Algeria cu aceasta ziare americane ca „New-York Herald Tribune“ și altele relatează cu cinică satisfacție că în aceste zile „Africa de Nord s-a transformată în pămînt de război“.

Pămîntul acesta, încărcat de bogății imense, îndură de aproape un secol apăsarea colonialistă. Și, totuși, mișcările revoluționare pariziene sînd că Marocul, Tunisia și Algeria sînt... „regiuni ale revoluției“. Numai că în aceste regiuni ce ocupă un teritoriu de aproape cinci ori mai mare decît Franța, 22 milioane de oameni suferă de presiunea colonialistă. Dar, în loc de sălbatic sînt reprezentate „civilizațiile“ franceze, pe atît mai îndrîjită și mai puternică devine lupta dreaptă a popoarelor Africii de Nord pentru sfărîmarea jugului colonialist, pentru cucerirea libertății pe care o caută de atît amar de timp.

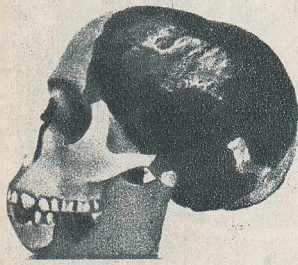
Într-un sat tunisian, după „operațiunea de curățire“ colonialistă (fotografia de sus). Corpondentul ziarului „Le Monde“, care a vizitat un asemenea sat și în Algeria, scrie: „N-am văzut niciodată un tablou mai sffșietor ca acela rămas în urma trupelor franceze“. În medalion: după masacrul „civilizatorilor“ se retrag. Jos: mostră a „libertăților“ pe care colonialiștii le oferă Africii de nord.

„Jos jugul colonialist!“; „Moarte călăilor!“; „Libertate pentru popoarele Africii de nord!“ Cu aceste cuvinte pe buze, zeci de mii de marocani, algerieni și tunisieni se avîntă în luptă, sfidînd baionetele franceze. În fotografie: lupte de stradă la Casablanca.

Era în 1912, în Anglia... În districtul Sussex, se făceau lucrări de terasament pentru construirea unui drum către o fermă de lângă Piltdown. Se lucra intens, se făceau săpături — prilej minunat de „cercetări“ pentru un anume mr. Charles Dawson, jurist și arheolog amator... Într-o bună zi, tot răscolind pământul săpat, mr. Dawson a găsit un fragment de craniu omenesc... O singură privire asupra grosimii osului l-a convins că are de-a face cu o rămășiță care datează de multe mii de ani. Mr. Dawson s-a entuziasmat și, ajutat de dr. Arthur Woodward de la British Museum, a purces să ciuruiască întreaga masă de

Craniul „omului de la Piltdown“, așa cum a fost el reconstituit de Dawson și Woodward. Părțile întinse — sint fragmentele de oase găsite, iar părțile deschise la culoare au fost reconstituite de cei doi, în laborator.

pietriș și pământ săpat. Nu peste mult timp, ei au mai găsit câteva bucăți de oase — o parte a osului temporal, jumătate din maxilarul inferior cu doi dinți, și o piatră cu urme de prelucrare primitivă. Imediat după aceea, au pornit la reconstituirea, din oasele găsite, a craniului și pe urmă a întregului aspect al strămoșului nou descoperit. Astfel s-a născut „omul de la Piltdown“...

Noua „descoperire“ nu intra însă în cadrul teoriilor evoluționiste, construite atât de riguros științific de către savanții din întreaga lume. Ea nu coincidea cu nici una din etapele de evoluție a omului, cu nici una din formele de trecere pînă la „homo sapiens“, descoperite și stabilite într-un lanț logic de către savanți. În loc să ajute, „omul de la Piltdown“ a devenit o piedică de netrecut pentru antropologi. Discuțiile o dată stîrnite în jurul lui, au continuat decenii de-a rîndul cu înverșunare. Care era în fond problema atât de aprig controversată? În privința aceasta, specialistul Maxwell Reed spunea în 1931: „Chestiunea constă în aceea

că, prin structura craniului, „omul de la Piltdown“ amintește desigur omul; ... piatra găsită împreună cu oasele arată că „omul de la Piltdown“ știa să confecționeze unelte de piatră. În același timp, însă, maxilarul lui amintește în mod frapant de maxilarul unui cimpanzeu tînăr, dinții lui canini, ascuțiți, sînt ieșiți în afară; este deci de presupus că el îi folosea pentru luptă. Ce ciudat: craniul aproape uman, iar maxilarul — de maimuță! Tocmai aceasta îl deosebește pe „omul de la Piltdown“ de toți ceilalți strămoși ai omului...“

Dezvăluirea misterului s-a produs abia anul trecut... O comisie de oameni de știință a preluat cazul și a făcut diferite și amănunțite analize chimice și radiologice ale rămășițelor de la Piltdown. Rezultatul expertizei a fost unanim și indiscutabil: fragmentele de craniu sînt rămășițe de om de acum aproape 50 mii de ani; în schimb, jumătatea maxilarului aparține categoric unui tînăr cimpanzeu contemporan și a fost numai preparată în mod priceput ca să amintească, prin aspectul său, un os datînd de secole.

„Acesta e istoricul nemai-pomenitei mistificări științifice intitulată „Omul de la Piltdown“... Care a fost scopul falsului? E tardiv să se poată stabili. Mr. Charles Dawson a murit în 1916, înconjurat de stima contemporanilor săi. Astăzi, nimeni n-ar fi în stare să spună dacă el a fost victima unei erori, dacă a căutat cu orice preț să devină celebru sau dacă a vrut pur și simplu să-și bată joc de știință... În orice caz, un lucru se poate spune cu siguranță: că, după 41 de ani, s-a risipit marele mister care chinuia pe savanți, s-a produs în sprijinul științei sfirșitul „omului de la Piltdown“.

(După un articol apărut în revista poloneză „Swiat“).

DEZLEGAREA JOCULUI „În lumea muzelor“ apărut în n-rul trecut.

ORIZONTAL: 1) E — Calliope. 2) Urania — Cor. 3) Tapetat — Lg. 4) Erato — Clio. 5) Ri — Are — Em. 6) Pia — Argint. 7) E — Talla — Ie. 8) Sar — Siraz. 9) Ot — At — TO — A. 10) Melpomene. 11) Alo — Ra — Dag. 12) Terpsihore.

VERTICAL: 1) Euterpe — Omăt. 2) Rării — Stele. 3) Capă — Ață — Lor. 4) Aneta — Arap — P. 5) Litoral — Tors. 6) Laa — Eris — Mai. 7) I — Te — Gaițe — H. 8) Oc — Lei — Rondo 9) Polimnia — Ear. 10) Ergo — Teză — G.E.

Tineretul patriei noastre

ÎN ATENȚIA PARTICIPANȚILOR LA CONCURSUL DE PORTRETE FOTOGR

În nr. 14 din 15 iulie a.c. al revistei noastre, am publicat condițiile de participare la concursul de portrete fotografice „Tineretul patriei noastre“, organizat de „Flacăra“ și Centrul de producție cinematografică.

Imediat după deschiderea concursului, la redacție au început să sosească numeroase scrisori de la fotografii amatori și profesioniști doriți să participe la concurs, scrisori în care ni se cer lămuriri și se ri-

dică numeroase probleme în legătură cu condițiile de participare. Cele mai multe dintre aceste scrisori arată că termenul ales pentru închiderea concursului — 1 noiembrie 1955 — este nepotrivit, lunile ploioase de toamnă nefiind potrivite pentru fotografii în aer liber. Ni se arată în aceste scrisori că cel mai potrivit pentru un asemenea concurs este să cuprindă și zilele iernii, cînd se pot realiza fotografii interesante.

Luînd în considerare justa cerință a acestor redacție „Flacăra“ și conducerea Centrului de producție cinematografică au hotărît pînă la gîndirea duratei concursului și anume:

Data închiderii concursului este 1 februarie 1956.

La 15 martie 1956 vor publica rezultatele concursului în revista „Flacăra“.

Celelalte condiții de participare rămîin schimbate.

JOCURI DISTRACTIVE

SA CUNOAȘTEM SISTEMUL NOSTRU PLANETAR

ORIZONTAL: 1) Planetă mai mică decît Marte, cu o distanță medie de Soare de 5900 milioane kilometri; anul = 247,7 ani pămîntești; masa = 0,93 din masa Pămîntului — Cea mai apropiată planetă exterioară de Pămînt, avînd o distanță medie de Soare de 228 milioane kilometri; are doi sateliți; anul = 687 zile pămîntești; masa = 0,108 din masa Pămîntului; volumul = 0,141 din volumul Pămîntului; temperatura variază între -70 și +20 grade. 2) Satelit al Pămîntului, fără lumină proprie, luminat de soare — A scăpa din vedere — La extremitatea lui Saturn. 3) Perioada de revoluție a Pămîntului în jurul Soarelui — Aștrii centrali ai unor sisteme planetare — Parte a instrumentelor de suflat. 4) Fluviu în U. R. S. S. — Planeta cea mai apropiată de Soare, de care o desparte o distanță medie de 58 milioane kilometri; anul = 88 zile pămîntești; volumul = 1/23 din volumul Pămîntului; temperatura pînă la 400 grade. 5) În... coada oricăror planete — Satelit la început — Planetă cu o distanță medie de Soare de 149.700.000 km, ușor turtită la poli, cu o rază ecuatorială de 6378 km; are un satelit. 6) Acid folosit la tăbăcirea pieilor — Pierdeu din memorie. 7) Planetă cu 5 sateliți și o distanță medie de Soare de 2822 milioane km; anul egal cu 84 ani pămîntești; tempe-

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	P	L	U	T	O	N			M	A	R	T	E
2	L	U	N	A			O	M	I	T	E		R
3	A	N		S	O	R	I		A	N	C	A	
4	N	E	V	A		M	E	R	C	U	R		
5	E	T	E		S	A		P	A	N	I	N	
6	T	A	N	I	C		C		U	I	T	A	
7	E		U	R	A	N	U	S			T	E	
8			E	S	O	P		S	T	U	A	R	T
9	A	M		S	A	T	U	R	N			I	O
10	J	U	P	I	T	E	R		A	P	U	N	

ratura, minus 180 grade — În Jupiter. 8) Celebru fabulist grec din antichitate — Dinastie regală scoțiană. 9) În Pămînt — Planetă cu 10 sateliți; distanța medie de Soare = 1417 milioane km; anul = 29,46 ani pămîntești; masa = 95 × masa Pămîntului; temperatura, minus 150 grade — Atom încărcat cu electricitate. 10) Cea mai mare dintre planetele noastre, cu un volum de 1430 ori mai mare ca al Pămîntului; are 11 sateliți; distanța medie de Soare de cinci ori mai mare ca distanța dintre Pămînt și Soare; anul = 11,86 ani pămîntești — Dispare la orizont.

VERTICAL: 1) Mercur, Venus, Pămînt, Marte etc. — Adrian Jurăscu. 2) Instrument optic pentru cercetarea pla-

netelor — Specie de stele — În Lună — Planetă cu o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) Noțiune de element chimic — Sodiul — Sune Planetă cu un satelit, o distanță medie de Soare de 384.000 km; anul = 29,53 zile pămîntești; temperatura medie de Soare = 121°C — Risipi. 5) — În stele. 7) Pronu Defect. 8) Notă muzeică — Republică Populă — Stradă. 9) Luau în discuție o problemă — Nu gîndire. 12) No

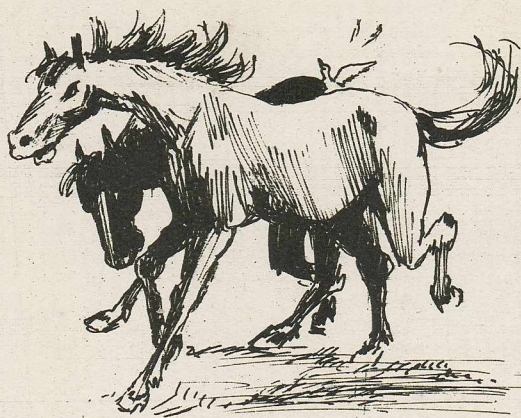
CUCUL ȘI CEI DOI CAI

Într-o pădure, s-a ivit un cuc. Se zice că venise de peste mare. Poate că era chiar așa... Și cucul ăsta se lăuda că poate împăca orice neînțelegeri. Dar toate ieșeau pe dos. De veneau la el niscaiva păsări să caute dreptate, cucul le făcea să se sfădească și mai rău. Nu putea trăi o zi fără a pune la cale vreo încăierare. Pe el nimeni nu l-a văzut niciodată bătându-se, în schimb se pricepea de minune să-i stîrnească pe alții...

Păsările prinseră să-l ocolească la o distanță de cîțiva li¹⁾. Dar cucul ba ațîța păsările negre împotriva celor portocalii, ba băga zîvanie între doi papagali nedespărțiți.

Toate acestea, însă, cucul nu le făcea fără nici un rost, ci de fiecare dată avea un câștig. În vreme ce păsările negre se băteau cu cele portocalii, mijlocitorul de peste mare se ospăta cu ouăle lor. Iar în timpul încăierării între papagalii nedespărțiți, cucul înfuleca masa lor de prînz, pe care aceștia uitau s-o mai mînce.

¹⁾ Unitate de măsură chineză.

Într-o zi, cucul ședea într-un pom și se uita la doi cai ce pășteau liniștiți. Unul era alb, celălalt negru. De mult nu mai stîrnise nici o încăierare și din cauza asta era flămînd.

„Dacă acești cai s-ar lua la bătaie — se gîndea cucul — ar scormoni pămîntul cu copitele și m-aș putea ospăta cu arahide... Trebuie să-i îndemn pe caii ăștia proști să-mi facă rost de mîncare...”

Cucul, așezîndu-se pe capul calului alb (chipurile să alunge muștele), îi cîntă în șoaptă:

— Fii cu băgare de seamă! Ia te uită cum te privește calul ăsta negru! Vrea să-ți sucească gîtul

și să-ți smulgă coada. De-abia așteaptă să adormi... N-ar fi mai bine să i-o iei înainte și să-l ataci tu?...

În zbor ușor, cucul trecu apoi pe spinarea calului negru și-i spuse același lucru.

Caii se uitară unul la altul. În ochii lor, se aprinseră scînteii de mînie. Făcură cîțiva pași unul spre celălalt. Stăteau acum unul lîngă altul, cu grumajii încordați, plini de mîndrie.

„Ce poftă am de arahide!” se gîndea cucul, ascultînd cum îi chiorăie mațele. „Încă puțin și caii ăștia neghiobi se vor lua la bătaie...”

Se năpusti între ei și începu să lovească cu ciocul cînd spinarea calului alb, cînd aceea a calului negru. Îi lovea cu ciocul și țipa:

— Altul te bate și tu rabzi! Rușine să-ți fie!

Dar nici nu-și sfîrși bine vorba și caii se aruncară unul spre altul, ciocnindu-se puternic. Cucul neapucînd să zboare, fu strivit între crupele lor.

După asta, caii porniră prin pajiste ca și cînd nu s-ar fi petrecut nimic. Poate că au fost dinainte înțeleși să pedepsească pe acela care va încerca să bage zîvanie între ei. Cine știe!...

Pe lume, mai sînt mulți cucii de felul acesta. Dar cu timpul vor pieri cu toții. Noi nu putem decît să spunem: așa le trebuie!

OCHIUL FALS

Cămătarul din Ucian, Ciou cel cu un singur ochi, stăpînea atîtea clădiri, încît acestea se înșirau de-a lungul și de-a latul orașului, pe o distanță de zeci de li. În tot orașul, nu era om mai bogat și mai zgîrcit decît Ciou.

Țăranii și culii din Ucian erau datori vînduți chiorului și vai de acela care întîrzia cu plata dobinzilor. Cămătarul nu dădea nimănui nici un fel de amîinare. Și totuși, bătrînul lui a izbutit să capete odată o amîinare de la Ciou. Iată cum s-au petrecut lucrurile:

Lui a venit la Ciou la un timp nepotrivit. Cămătarul tocmai pofțise la un pahar de vin cîțiva prieteni și, față de aceștia, i-a fost rușine să-l refuze pe bătrîn, care îl ruga să-l amîne cu plata pînă la toamna mijlocie²⁾.

— Fie cum ți-e voia — spuse cămătarul cu șiretenie. Dar, mai înții, trebuie să-mi dezlegi o ghicitoare: care dintre ochii mei e cel adevărat și care e cel de sticlă?

Toți știau că nu demult Ciou fusese la Pekin și-și pusese un ochi de sticlă. Slugile spuneau că acest ochi seamănă atît de bine cu cel adevărat, încît nu-i puteai deosebi. Și cu toate că pe ascuns lui nu-i spunea niciodată lui Ciou altfel decît „broască țestoasă cu un ochi”, el nu băgase pînă atunci de seamă care anume ochi îi lipsește — stîngul sau dreptul.

— Ei, Iui, ghicește! — spuse Ciou. De ce taci?

²⁾ Chinezii împart fiecare anotimp în trei părți: cel tare, cel mijlociu și ultimul.

Musafirii chiorului se apropiară de bătrîn și prinseră a-l lua în rîs.

— Ce-i, Iui, te-ai rătăcit între cei doi ochi?

Lui ridică mîna în sus și, cu toate că Ciou stătea cu spatele la lumină, arătă fără să șovăie ochiul drept.

— Țasta-i cel fals!

Ciou era atît de uimit, încît nu fu în stare să scoată o vorbă, iar musafirii l-au întrebat:

— Noi, care îi sîntem prieteni, nu am putut ghici dintr-o dată. Tu,

care nu ești decît un simplu țaran, cum de-ai ghicit?

— Unul dintre ochii prea cinstitului Ciou se uita la mine cu milă. Mi-am dat numai decît seama că era cel fals...

Musafirii izbucniră în rîs. Ciou fu și el nevoit să zîmbească în silă. Dar nu-și putu lua cuvîntul înapoi. Astfel, Iui căpătă amînarea.

De atunci, în Ucian a rămas o vorbă: dacă ochiul unui bogătaș privește cu milă pe un sărac, atunci acest ochi e fals.

FLACAR

Nr. 19 (68) — 1 octombrie 1968

Prețul 1,50 lei